

MESAČNÍK MINISTERSTVA OBRANY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ČÍSLO 3 / MAREC 2010

Generálka str. 6 - 8
na Afganistan

Stabilizovaný str. 33
sociálny systém

NOVÉ!!!
TECHNIKA
NOVINKY • TRENDY • VÍZIE
+10 strán techniky

**Naša
zlatá
Nasťa**

Pasovanie
nových kadetov

Akadémia opäť otvorila brány

/ PhDr. Alena HARAGOVÁ

/ foto autorka a Danuša SPILÁ

Po dvojročnej prestávke otvára Akadémia ozbrojených síl generála (AOS) M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši trojročné bakalárske štúdium pre akademický rok 2010/2011. Študijné programy sú zamerané na elektronické systémy a manažment vojenskej organizácie. Prijatých by malo byť asi 50 študentov. Počty, ktoré akadémia prijíma, sú stanovované Generálnym štábom OS SR, ktorý dopĺňa do svojich počtov medzi profesionálnych vojakov poručíkov, ktorých vychováva AOS. Na štúdium sa prijímajú absolventi civilných stredných škôl s maturitou, ktorí úspešne zvládnu prijímacie konanie. To pozostáva z psychotestu, preskúšania z telesnej výkonnosti, písomných testov z matematiky a anglického jazyka. Záujemca o štúdium musí byť zdravý.

Dňom nástupu na akadémiu sa študent stáva profesionálnym vojakom v štátnej prípravnej službe a popri vysokoškolskom štúdiu absolvuje i vojenský program, ktorý ho pripravuje na vojenskú kariéru. Na prijatého študenta akadémie sa vzťahujú benefity ako bezplatné ubytovanie, stravovanie, bezplatné študijné pomôcky, učebnice, služobný plat vo výške minimálnej mzdy a tiež využívanie športového a kultúrneho areálu školy.

Podrobnosti o prijímacom konaní a podávaní prihlášok na Akadémiu ozbrojených síl nájdu záujemcovia na internetovej stránke: www.aos.sk

Absolventská radosť...

Pavol Vitko
šéfredaktor

Dvanásť strán a týždenník, respektíve 24 strán a dvojtýždenník na novinovom papieri. Áno, taká bola OBRANA ešte pred necelým desaťročím. Od roku 2003 po minulý mesiac ste náš časopis poznali čo do obsahovej štruktúry aj grafického stvárnenia v približne rovnakej podobe. Zo sociologických výskumov, ale aj z vašich ohlasov je zjavné, že OBRANA si získala záujem aj dôveru čitateľov. Tiež v porovnaní s vojenskými časopismi, ktoré vydáva každý rezort obrany v NATO aj EÚ, má dôstojné miesto. Je však potrebné urobiť krok dopredu.

Od marcového čísla bude OBRANA vychádzať v modernejšom grafickom prevedení. Živšie a akčnejšie fotografie, dynamické zalomovanie textovej aj obrazovej časti či využitie širšej farebnej škály má za cieľ nielen vizuálne zaujať. Má tiež dotvoriť celkovú vnútornú atmosféru periodika smerom k dynamike dnešných dní, otvorenosti a pocitu spolupatričnosti. Ťažiskovou zmenou v obsahovej náplni je viac ako dvojnásobok strán, ktoré sa venujú technike. Roman Kment a Miroslav Gyűrősi, naši spolupracovníci - a dovoľím si povedať že na Slovensku dvaja najväčší odborníci v uvedenej oblasti - budú pripravovať články o zbraniach a zbraňových systémoch z domácej i zahraničnej produkcie. Iste si všimnete aj stranu vyhradenú pre otázky ministrom obrany Jaroslavovi Baškovi. Ich počet nás príjemne prekvapil. Viac sa chceme venovať aj sociálnym otázkam, právnomu poradenstvu či mierotvorcom a ich rodinám. V každom prípade, OBRANA chce byť aj v novom šate v rámci svojej vertikálnej línie informačným sprostredkovateľom vízií, cieľov a rozkazov vedenia ministerstva obrany a generálneho štábu smerom k útvarom a vojakom. Z opačnej strany vertikály si zase aj vysoko postavení veliteľia môžu prečítať o činnosti vojakov to, čo nemuseli vedieť. Napríklad preto, lebo velia iným štruktúram. No a v horizontálnom smere OBRANA slúži na komunikačné prepojenie útvarov a vojakov z Trebišova a Kuchyne, z Nitry aj Žiliny, z ISAF či KFOR. Toto prepojenie má za cieľ podeliť sa so skúsenosťami, prezentovať úspechy, hovoriť o postupoch pri riešení problémov. Má za cieľ prispieť v rámci rezortu obrany k pocitu spolupatričnosti, k atmosfére ústretovosti a k napĺňaniu spoločných úloh. Navyše - časopis je k dispozícii aj externej verejnosti na internetovej stránke MO SR. No a možno ste si nevšimli - má o štyri strany viac.

Významní sociológovia a znalci vnútorného fungovania veľkých spoločností tvrdia, že organizácia bez vnútornej komunikácie stráca súdržnosť, dynamiku a tým aj perspektívu. Iste, nie je to nás a nášho rezortu prípad. No a na dôvažok - z tých, čo sa najviac podieľali na našich zmenách, treba spomenúť vedúcu tlačového oddelenia Komunikačného odboru Soľu Baniarovú a pracovníkov z 5. kartoreprodukčnej základne Nemšová.

Peknú jar.

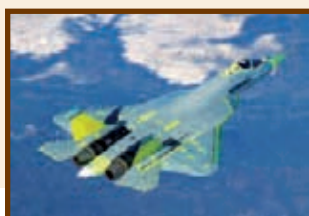
editoriál

Z obsahu

**Zamrznutá
a zasnežená
previerka**

str. 12 - 13

**Úspešný let
Suchoja T-50**

str. 28 - 29

**Medailoví
biatlonisti**

str. 42 - 43

str. 4-5 Krátko z rezortu
str. 6-8 Oči a tykadlá základne
str. 9 Otázky pre ministra
str. 10-11 Naviesť bojový rytmus
str. 12-13 Zamrznutá
a zasnežená previerka
str. 14 Rozširujeme zastúpenie
v ISAF

str. 15 Ženisti v akcii
str. 16 Vzťahy a odlúčenia
str. 17 TECHNICA - krátko
str. 18-21 Srbská modernizácia
str. 22-23 Bulharsko získalo SandCat
str. 24-25 Poster Mi-17 M nad Bosnou
str. 26 MiG - 23ML

str. 27 Vojenské osobnosti
- plk. Čáni
str. 28-29 Úspešný let Suchoja T-50
str. 30-31 Nissan Pathfinder a Navara
str. 32 Krátko z techniky
str. 33 Sociálny systém
je stabilizovaný
str. 34 Strategický veliteľ
pre Afganistan

str. 35 Splnený detský sen
str. 36-37 Krátko z rezortu
str. 38-39 Špeciálne operácie
str. 40-41 Vzťahy ekonomiky a vojny
str. 42-43 Medailoví biatlonisti
str. 44-46 servis • tipy • rady
str. 47 Bezpilotný X-47B

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVIII., č. 3/2010
Redakčná uzávierka 13. februára 2010
Do výroby zadane 18. marca 2010

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktor:
Mgr. Michaela Farkašová
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 338 352, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora Bujacková
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otar Hrabák
Ivana Miškolciová
Lydia Ševčíková
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8

832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane:
Olympijská víťazka, členka Dukly Banská
Bystrica Anastasia Kuzminová
Foto TASR.

Nevyžiadajte obrázokový materiál
a rukopisy nevraciate.

© Ministerstvo obrany SR
Evidenčné číslo: 412/08

Prezident SR I. Gašparovič si so záujmom pozrel aj základné bojové zručnosti našich vojakov

Mobilné zdravotnícke pracovisko

Bojové vozidlo s technológiou BKRS

Priority splnené aj napriek kríze

/ Eva PRISTAŠOVÁ

/ foto Peter DOVINA, Miroslav GYŮRÖSI

Bilancia výcvikového roka 2009 a zároveň určenie priorít na tento rok boli cieľom Veliteľského zhromaždenia náčelníka Generálneho štábu OS SR. Zhromaždenie sa konalo v utorok 9. februára v areáli ministerstva obrany za prítomnosti prezidenta SR a hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR Ivana Gašparoviča, ktorý si prezrel aj novozavedenú výzbroj, výstroj a základné bojové zručnosti našich vojakov.

Minister obrany SR Jaroslav Baška označil uplynulý rok za najnáročnejší za celé obdobie súčasnej vlády. Aj napriek globálnej svetovej kríze sa úlohy a zábery ozbroje-

ných síl podarilo naplniť. „Za historický úspech považujem reálne zoštíhlenie orgánov velenia a riadenia na strategickom a operačnom stupni,“ povedal J. Baška.

Rezort bude v tomto roku pokračovať s rozpočtom nižším o 20 percent, preto minister zdôraznil maximálnu hospodárnosť a efektívnosť vo všetkých aktivitách. Podľa náčelníka generálneho štábu Ľubomíra Bulíka hlavnou úlohou ozbrojených síl bude udržať si úroveň pripravenosti na použitie aj napriek limitovaným finančným zdrojom.

Hodnotenie vládnych úloh

/ Pavol VITKO

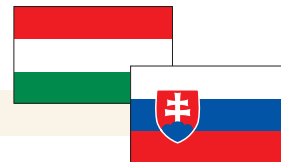
/ foto Peter DOVINA

Zábery programového vyhlásenia vlády sú na ministerstve obrany splnené, „prípadne sa priebežne menia,“ vyhlásil predseda vlády SR 19. februára na MO SR, kde bol na tzv. kontrolnom dni. Predseda vlády ocenil stabilne vysokú dôveryhodnosť ministerstva a Ozbrojených síl SR v očiach občanov, ktorá dosahuje až 70 %. „Občania vojakov vnímajú nielen cez prizmu ich činnosti v operáciách, ale aj vďaka pomoci obyvateľom počas priemyselných havárií či živelných pohrôm,“ zdôraznil premiér. Zdôraznil, že hoci sa rezort obrany musel vyrovnáť s veľkým „škrtom“ vo svojom rozpočte, ktorý súvisí so svetovou hospodárskou krízou, podarilo sa mu zachovať svoju funkčnosť. Povedal, že armáda môže rátať s výraznejšími akvizíciami techniky, o ktoré už dlhodobo žiada, až po oživení hospodárstva. Zároveň zdôraznil plnenie medzinárodných záväzkov a ocenil slovenských mierotvorcov, ktorí robia v zahraničných operáciách Slovensku výborné meno. Na pôde MO SR zablahoželel členke Armádného športového klubu Dukla Banská Bystrica a reprezentantke Slovenska Anastasii Kuzminovej k zisku zlatej a striebornej medaily na OH vo Vancouveri. Minister obrany Jaroslav Baška vyslovil spokojnosť s činnosťou rezortu a potvrdil, že po vlaňajších redukciách štruktúr a personálu na MO SR bude rok 2010 v znamení stabilizácie vrátane sociálneho zabezpečenia vojakov.

Premiér R. Fico navštívil ministerstvo počas kontrolného dňa

Cena pre slovensko-maďarský kontingent

/ kpt. Milan VANGA

/ ilustr. foto Pavol VITKO

Cenou „Dobré susedstvo a porozumenie“ 2. marca v priestoroch maďarského Ministerstva zahraničných vecí v Budapešti ocenili spoločný slovensko-maďarský vojenský kontingent, ktorý plní úlohy v mierovej operácii OSN UNFICYP na Cypre. Z rúk ministra zahraničných vecí SR Miroslava Lajčáka ocenenie pre medzinárodný kontingent prevzali generálmajor Ján Salaganič a brigádny generál László Damján. Spoločný kontingent susediacich krajín bol ocenený na základe návrhu ministra obrany SR Jaroslava Bašku. Spolu s cenou si zástupcovia slovenskej a maďarskej strany odniesli aj šeky v hodnote 2000 eur. Podľa náčelníka Štábu operácií generálmajora Jána Salaganiča budú použité na zveladenie spoločných zariadení kontingentu v misii na Cypre. „Spolupráca slovenských a maďarských vojakov v misii UNFICYP je bezproblémová. Sú prakticky ako jedna rodina“, vyjadril sa po prevzatí ceny generálmajor Salaganič.

Slovensko ako vedúca krajina v Sektore 4 v operácii OSN od februára 2005 aktívne spolupracuje s podriadenou jednotkou Obranných síl Maďarskej republiky. Vojaci oboch krajín dbajú na dodržiavanie prímeria, prispievajú k obnove a udržiavaniu práva a poriadku na ostrove. Súčasťou kontingentu v Sektore 4 sú aj dôstojníci Chorvátskej armády. Slovenskí a maďarskí vojaci pôsobia na Cypre od roku 2001. V súčasnosti slovenské zastúpenie v tejto misii predstavuje 196 vojakov.

Rovnaké ocenenie si odniesli aj príslušníci tatranskej Horskej záchrannej služby, ktorí zachránili troch maďarských horolezcov, ktorí si prevzali cenu z rúk ministra zahraničných vecí Maďarskej republiky Pétera Balázsa.

Certifikát kvality pre VOP Nováky

/ VOP Nováky, ÚOŠKŠOK, Trenčín

/ foto VOP Nováky

Vo Vojenskom opravárenskom podniku v Novákoch bude bezpečnejšie. Podnik totiž získal certifikát systému zabezpečovania kvality podľa Slovenského obranného štandardu (SOŠ) AQAP 2120:2009. Certifikát je v súlade s požiadavkami NATO na overovanie kvality pre účely obrany pri výrobe, opravách, revíziách, prelaborácii, delaborácii a likvidácii munície a muničných elementov, čím sa VOP zaoberá. Prínos získania certifikátu je nielen v kvalite vyrábaného produktu alebo poskytnutej služby, ale predstavuje aj zvýšenie dôvery zákazníka a pri naša aj podnety a návody na trvalé zlepšovanie celého systému v procese opakovaných auditov, na základe ktorých bude úrad certifikát pravidelne obnovovať.

Certifikát o zhode systému zabezpečovania kvality slávnostne odovzdal 9. februára v sídle spoločnosti Vojenský opravárenský podnik Nováky a.s. zástupcovia Úradu pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality so sídlom v Trenčíne.

Zástupcovia úradu vysoko ocenili pokrok spoločnosti v jednotlivých preverovaných oblastiach, ku ktorému došlo pod vedením jej súčasného vrcholného manažmentu a úsilie vynaložené na získanie certifikátu. Predstavitelia oboch spoločností prejavili záujem na pokračujúcej spolupráci, ktorá bude mať vplyv na trvalé zlepšovanie kvality a procesov a v konečnom dôsledku i na posilňovaní dôvery zákazníka v kvalitu produktov vyrábaných v súlade s požiadavkami NATO a s požiadavkami zákazníka.

Generálny riaditeľ VOP Nováky P. Trgňa prijíma ocenenie od E. Košúta

Oči a tykadlá základne

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť sa od konca januára do 17. februára uskutočnila záverečná príprava príslušníkov novej strážnej jednotky, ktorí posilnia slovenský kontingent v operácii ISAF v Afganistane. Výcvik vyvrcholil v dňoch 11. až 17. februára taktickým cvičením s bojovými streľbami.

V tomto období sa na kandahárskom letisku, na najväčšej koalícnej základni NATO v Afganistane uskutočňujú stavebné práce na vybudovaní nového hlavného vstupno-výstupného bodu KAF – ECP – 5. Po jeho dokončení prevzmu zodpovednosť za jeho stráženie a ochranu slovenskí vojaci. Ich vyslanie do Afganistanu už vlni v apríli, ako zvýšenie slovenského príspevku v operácii NATO ISAF, schválila vláda SR a Národná rada SR. V súčasnosti na spomínanej základni jedna slovenská strážna jednotka zabezpečuje obdobnú činnosť na bráne ECP – 3.

Zodpovednosť za koalických vojakov

Zodpovedný za prípravu a zároveň riadiaci cvičenia major Peter Ševčík pripomína, že neponechali nič na náhodu. Veď vojakov čaká náročná a zodpovedná úloha. Budú očami a tykadlami, ktoré by mali zabrániť, aby desiatky tisíc koalických vojakov z rôznych krajín boli ohrození preniknutím samovražedného atentátnika či vozidla do vnútorných priestorov základne.

„Záverečný sústredený výcvik bol zameraný na zvládnutie všetkých spôsobilostí a rozhodujúcich úloh, ktoré budú potrebovať pri plnení svojich strážnych úloh. Budú náročné po fyzickej i psychickej stránke. Veď ide o nepretržitú strážnu službu v trojzmennej prevádzke v dvanásťhodinových službách. Musia zvládnuť obranu a ochranu pridelených strážnych pozícií a objektov, dôkladne uskutočňovať kontrolu a monitorovanie vstupu a výstupu osôb a techniky do a zo základne. Každý deň ich čaká prehliadka stoviek osôb a množstva techniky. S výsledkami, no najmä s nasadením, ktoré ukázali prí-

sluční prešovskej prieskumnej rotý a nitrianskeho mechanizovaného práporu, som spokojný,“ konštatuje major Ševčík, ktorý pôsobí ako náčelník G-2 na veliteľstve prešovskej mechanizovanej brigády. Pochvaľuje si prácu veliteľa rotý kapitána Tibora Grigereka, jeho zástupcu nadporučíka Viliama Jašša či nadporučíka Petra Tvarušku.

Ovládnuť svoje zbrane

Posledne menovaný absolvoval nedávno v moravskom Vyškove špeciálny strelecký kurz zameraný na operáciu ISAF, a preto mal svojím spôsobom pod palcom streleckú prípravu v rámci záverečného sústredeného výcviku. Vojaci venovali náležitú pozornosť dokonalému zvládnutiu všetkých strelných zbraní, ktoré budú používať (okrem samopalov aj odstrelovacej pušky či granátometu). Veliteľ rotý kapitán Tibor Grigerek pripomína, že v rámci streleckej prípravy nacvičovali okrem iného aj streľbu dvojíc za pohybu vpred, streľbu skupín, preberanie palebného kontaktu či streľbu na rýchlo sa približujúce ciele.

Veliteľ strážneho družstva z prešovskej prieskumnej rotý rotný Ján Králik má dvojnásobnú skúsenosť z pôsobenia v misii OSN UNDOF na Golanských výšinách. „Z môjho družstva zatiaľ nikto nebol v Afganistane. Vieme, že ide o náročnú úlohu. Preto sme sa snažili čo najlepšie pripraviť. Najskôr sme sa zamerali na jednotlivé detaily našej činnosti. Na prehľadávanie osôb a vozidiel. Neskôr sme ich spájali do väčších celkov v rámci kontroly a ochrany celého vstupu a výstupu na základňu. S pripravenosťou svojich ľudí som spokojný. Veľkou výhodou je, že v Kandaháre budeme pôsobiť ako organická

Vojaci pri taktickom cvičení s bojovou strelbou

materská jednotka. Najmä v takýchto operáciách je to veľká výhoda. Navzájom sa dobre poznáme a vieme, čo môžeme jeden od druhého čakať aj v záťažových situáciách. A tie celkom určite v Afganistane prídu," konštatuje veliteľ družstva. Na

jednom pracovisku tzv. hrubej kontroly osôb si činnosť precvičovali desiatnici Peter Mitana a Jozef Verešpej. Ich úlohou je najskôr porovnať kontrolovaných s fotografiami hľadaných a nebezpečných osôb, ktoré majú na tabuli a následne ich prehliadať, či nemajú pri sebe drogy, zbrane alebo výbušniny.

S nasadením a výsledkami, ktoré vojaci na Lešti predviedli, bol spokojný aj zástupca veliteľa prešovskej mechanizovanej brigády plukovník gšt. Jaroslav Košuda. Zdôraznil, že do prípravy sa usilujú operatívne zapracovať všetky najnovšie poznatky, ktoré získali slovenskí vojaci počas pôsobenia v Afganistane. Veliteľ rotý kapitán Grigerek, ktorý sa v decembri minulého roka priamo v Kandaháre zoznámil s prostredím, v ktorom bude spoločne s

vojakmi plniť úlohy, si veľmi pochvaľuje prácu veliaceho poddôstojníka rotý nadrotmajstra Jaroslava Krausa, veliaceho poddôstojníka prvej čaty rotmajstra Jozefa Prochyru, ale aj veliteľov družstiev rotných Mareka Nemoğu, Jána Králiku a Ota Fu-

chsa, či strelca desiatnika Andreja Juháša.

Šimakov Laz sa stal Kandahárom

V priebehu taktického cvičenia vojaci riešili všetky možné incidenty, ktoré reálne môžu nastať na vstupe na základňu, a to podľa poznatkov priamo z Kandaháru. Major Ševčík pripomína, že dôraz kladli najmä na činnosť veliacich poddôstojníkov a veliteľov družstiev. Práve oni vojakov konkrétne riadia a bude to tak aj na základni pri ich činnosti na jednotlivých pracoviskách. „Výhodou bolo, že v Prešove sa v uplynulom období pripravovali na strážnu činnosť v Kandaháre príslušníci tamajšieho útvaru vojenskej polície. V decembri minulého roka sa vrátili z Afganista-

nu. Plne sme využili ich skúsenosti. Pomohli nám ako inštruktori v našej príprave v posádkových výcvikových zariadeniach.

Podľa majora Petra Ševčíka, zodpovedného za záverečný sústredený výcvik a taktické cvičenie strážnej jednotky s bojovými strelbami vo Výcvikovom priestore Vojenského obvodu Lešť, sa v ich priebehu zamerali najmä na zvládnutie všetkých spôsobilostí a úloh požadovaných pri výkone strážnej služby na základni KAF Kandahár.

„Aby zvládli nepretržitú strážnu činnosť, obranu a ochranu pridelených strážnych pozícií a objektov pri vzniku rôznych situácií a incidentov do príchodu zásahovej jednotky základne (QRT). Musia zvládnuť aj kontrolu, riadenie a monitorovanie vstupu a výstupu osôb a techniky do a zo základne, ale aj praktické uskutočňovanie efektívnej fyzickej prehliadky osôb a techniky, pozorovanie terénu zo strážnych veží. Všetky úlohy musia plniť so stopercentnou zastupiteľnosťou, dôkladne ovládať zbrane, ktorými je jednotka vybavená. Zamerali sme sa aj na zvládnutie základnej komunikácie a podávanie všetkých typov hlásení s operačne nadriadeným stupňom v anglickom jazyku, ako aj základnú rádiovú prevádzku v angličtine. Navyše sa vojaci museli naučiť základnú komunikáciu v jazyku paštú. V spolupráci s tlmočníkom z tohto jazyka sme veľký dôraz v príprave kladli aj na správnu činnosť pri vyhlásení varovných signálov, mímometnom či raketovom útoku, výbuchu samovražedného atentátu s vozidlom či bez neho a prepade zo strany protivníka. Ale aj poskytnutie prvej pomoci a svojpomoci pri rôznych zraneniach,“ sumarizuje major Ševčík hlavné zameranie výcviku.

Zameranie prípravy

Vojaci sa učili zvládať aj demonštrantov

Rýchly odsun ranených po skončení incidentu

Aby mali vojaci čo najlepšiu predstavu o tom, čo ich čaká, vybudovali sme na základe informácií z Afganistanu priamo na Lešti v časti Šímakov Laz zmenšenú kópiu jednotlivých pracovísk ECP – 5.“

Pomocník riadiaceho cvičenia pre značkovanie a imitáciu kapitán Marcel Trojan, ktorý v nedávnej minulosti velil prešovskej prieskumnej rote, pripravil jednotlivé incidenty. Vojakom, ktorí v dvanásťhodinových zmenách kontrolujú osoby a vozidlá, túto činnosť spestruje rôznymi prekvapeniami. Či už ide o imitovanie pokusu prepašovať na základňu drogy a zbrane, alebo priame napadnutie strážneho. Museli rozoznať falošné doklady a vstupné karty na základňu. A nakoniec sa pri kontrole priamo medzi vojakmi odpálil samovražedný atentátnik s vozidlom. Nasledovala spolupráca s vojenskou políciou, privolanie EOD tímu, ošetrovanie ranených a ich následný transport do zdravotníckeho zariadenia.

Veliteľ druhej strážnej čaty nadporučík Martin Špirka z nitrianskeho útvaru priznáva, že vojaci venujú oveľa väčšiu pozornosť zdravotníckej príprave ako v nedávnej minulosti. Pripomínajú, že je to dané aj nebezpečnosťou operácie ISAF. „Aj na základe správ z médií o situácii v Afganistane, ktoré teraz pred vyslaním oni a ich rodiny celkom prirodzene pozornejšie sledujú, chápú, že musia vedieť seba a svojim kolegom poskytnúť včas kvalifikovanú prvú pomoc. Od toho, ako to zvládnu, bude veľakrát závisieť aj ich život. Pochopili, že náročnosť prípravy nie je samoučelná,“ konštatuje veliteľ čaty. Jeho veliaci poddôstojník rotmajster Tomáš Demeter

pripomína, že asi polovica čaty má skúsenosti zo zahraničných misií a operácií. Podľa neho medzi najskúsenejších vojakov jednotky patrí desiatnik Ladislav Lehocký, ktorý pôsobil už v UNPROFOR-e i v UNMEE. Pri náročnom výcviku veľakrát zavážili aj jeho životné skúsenosti (je najstarší z čaty). Vždy v

pravý čas upokojil situáciu a pomohol mladším, menej skúseným vojakom.

Zo súperov kolegovia

A aby ostrážitosť vojakov na strážnych stanovištiach ani na chvíľu nepoľavila, nasleduje mínometný prepad základne. Všetci príslušníci strážnej zmeny sa urýchlene presúvajú do krytov. Zostávajú len obsluhy strážnych veží, ktoré majú balistickú ochranu. Starostlivo pozorujú situáciu. Činnosť strážnych neskôr zneprijemňovala strelba ostreľovača i palebný prepad teroristickej jednotky. To všetko len zvyšovalo aj tak vysokú fyzickú, no najmä psychickú záťaž vojakov.

Zástupca veliteľa roty nadporučík Viliam Jaško z nitrianskeho mechanizovaného práporu oceňuje prístup k výcviku zo strany veliteľov strážnych družstiev rotmajstra Pavla Mráza a rotného Petra Drevenáka i

strelca operátora desiatnika Petra Zeleňáka. Pripomína aj to, že vojaci oboch útvarov sa doposiaľ na cvičeniach stretávali predovšetkým ako súper. Teraz po prvý raz spoločne plnia úlohy. V niečom vynikajú prieskumníci, v inom zasa príslušníci mechanizovaného práporu. V rámci taktického cvičenia sa podarilo vytvoriť z nich jednoliaty kolektív.

Je druhé najväčšie mesto v Afganistane. Má zhruba toľko obyvateľov ako Bratislava (cca 450 tisíc) a rozkladá sa v južnej časti krajiny v nadmorskej výške okolo 1 000 metrov nad morom. Mesto založil v 4. storočí pred našim letopočtom Alexander Veľký (ako mnohé iné ho nazval Alexandriou). V roku 1748 zakladateľ Durránskej ríše Ahmad Šáh Durrání z neho urobil hlavné mesto Afganistanu. Dva razy v 19. storočí sa mesto ocitlo v obklúčení britských a indických vojsk (1839 a 1978).

Medzinárodné letisko neďaleko Kandaháru bolo vybudované v roku 1960. V rokoch 1979 – 1989 bolo obsadené sovietskymi vojskami. V roku 1994 sa mesta i letiska zmocnil Taliban a urobil z Kandaháru svoju hlavnú baštu. Po jeho porážke v roku 2001 je bývalé medzinárodné letisko prebudované na najväčšiu základňu jednotiek NATO v operácii ISAF v celom Afganistane. V súčasnosti na letisku pôsobí aj najväčšia časť slovenského kontingentu v operácii ISAF.

Kandahár

Vážený pán minister,

navrhujem novelu rozkazu MO SR č. 50/2003, ktorý určuje termíny výplaty opakujúcich sa dávok výsluhového zabezpečenia. Citovaným rozkazom je stanovené, že dávky sa vyplácajú najneskôr do 12. dňa príslušného kalendárneho mesiaca.

Navrhujem zosúladiť s termínom výplaty služobných príjmov profesionálnych vojakov a výplat zamestnancov a stanoviť termín najneskôr do 10. dňa príslušného kalendárneho mesiaca. (teda aby v uvedený termín boli už peniaze na účte)

Ing. František IVAN, Prešov

Podľa ustanovenia § 100 ods. 2 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov opakujúce sa dávky úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia podľa tohto zákona a dávky dôchodkového poistenia podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení sa vyplácajú v určenom výplatnom termíne na bežný kalendárny mesiac. Termín a spôsob výplaty dávok v hotovostnej alebo bezhotovostnej forme určí vo svojej pôsobnosti minister.

Podľa čl. 2 RMO č. 50/2003 zo 6. augusta 2003 dávky výsluhového zabezpečenia a dávky dôchodkového poistenia uvedené v čl. 1 ods. 1 písm. a) a v ods. 2 vypláca na bežný kalendárny mesiac v pravidelných mesačných lehotách Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava najneskôr do dvanásteho dňa príslušného kalendárneho mesiaca.

Na základe podnetu od dotknutých osôb bude novelizovaný čl. 2 RMO č. 50/2003 tak, že dávky výsluhového zabezpečenia a dávky dôchodkového poistenia uvedené v čl. 1 ods. 1 písm. a) a v ods. 2 RMO č. 50/2003 bude vyplácať na bežný kalendárny mesiac v pravidelných mesačných lehotách Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia Bratislava najneskôr do:

- a) dvanásteho dňa kalendárneho mesiaca január,
- b) desiateho dňa príslušného kalendárneho mesiaca február až december.

Predpokladaná účinnosť predmetnej novely je 1. apríl 2010. Novelou sa zosúladi v podstate termín výplaty uvedených dávok s termínom výplaty služobných príjmov profesionálnych vojakov a výplat ostatných zamestnancov Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

? Vo vojenskej verejnosti neustále rezonujú otázky týkajúce sa soc. zabezpečenia prof. vojakov. Minulý rok boli dané prísľuby, že sociálny zákon č. 328/2002 Z. z. sa nebude meniť. Napriek týmto prísľubom sa objavujú správy o pripravovaných zmenách sociálneho zabezpečenia. Je to pravda?

Garantom a koordinátorom všetkých zmien v predmetnom zákone je minister vnútra SR, pretože tento zákon sa dotýka príslušníkov všetkých ozbrojených zborov v SR. Všetky zmeny posudzuje pracovná komisia zložená z

: otázky pre ministra

Minister Baška si každú otázku pozorne prečítal

príslušníkov dotknutých ministerstiev, to znamená aj z MO SR. Táto komisia v súčasnosti nezasadá a nie je určený žiadny termín jej možného zasadnutia. To znamená, že v súčasnosti sa nevykonávajú žiadne legislatívne činnosti, ktoré by súviseli s možnými zmenami sociálneho zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov. Chcem teda ubezpečiť všetkých profesionálnych vojakov, že v sociálnom zabezpečení sa nepripravujú žiadne zmeny.

Jaroslav Baška

minister obrany Slovenskej republiky

Otázky pre ministra obrany SR

Vážení profesionálni vojaci a zamestnanci rezortu obrany, využite možnosť položiť otázku priamo ministrovi obrany. Svoje otázky posielajte na e-mailovú adresu

otazkapremистра@mod.gov.sk

Na najpálčivejšie otázky odpovie minister obrany SR Jaroslav Baška v časopise OBRANA.

Naviest' bojový rytmus

/ Jozef ŽIAK

/ foto Pavol VITKO

Rodák z myjavských kopaníc plukovník gšt. Daniel Zmeko (na foto vpravo) v priebehu svojej profesionálnej kariéry velil v roku 2005 slovenskému kontingentu v operácii Iracká sloboda, bol veliteľom trebišovského mechanizovaného práporu. V súčasnosti je náčelníkom odboru pre operácie na trenčianskom veliteľstve pozemných síl. Aj preto má na starosti prípravu vojakov pre operáciu ISAF v Afganistane. Keďže je to pre slovenské ozbrojené sily v tomto období najdôležitejšia operácia medzinárodného krízového manažmentu, boli sme zvedaví, čo nové sa v nej deje.

Pán plukovník môžete priblížiť súčasnú prípravu vojakov pred vyslaním do operácie NATO ISAF v Afganistane a predošlú. Čo sa v nej zmenilo?

Z hodnotenia náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka i veliteľa pozemných síl OS SR generálmajora Jaroslava Výveka vyplýva, že ak sa nám v predchádzajúcom roku podarilo dosiahnuť výrazné zlepšenie, je to práve v oblasti prípravy našich príspevkov do operácií medzinárodného krízového manažmentu (MKM). Za týmto úspechom sa skrýva dôsledná analýza predchádzajúceho stavu, prijatie potrebných koncepcných dokumentov a na nie poslednom mieste množstvo práce na všetkých veliteľských stupňoch. Na základe aplikácií skúseností v príprave a výcviku sme zásadne aktualizovali predchádzajúci systém. Pozemné sily ako hlavný poskytovateľ nastavujú systém tak, aby poskytoval kvalitne pripravené a dokonale zladené jednotky. Na druhej strane by tento systém mal eliminovať individuálne chyby a nekompetentné vstupy. Prvý zásadný rozdiel oproti predošlej príprave je samotné zaradenie profesionálneho vojaka do odborného výcviku. Podmienkou je úspešné absolvovanie preverenia zo základných bojových zručností podľa novo spracovaných výcvikových manuálov (SPJ-3-7/Vševojšk). Podarilo sa tak uvoľniť prie-

stor na výcvik orientovaný priamo na misiu. Predpokladáme, že v priebehu roka budú všetky útvary a zariadenia ozbrojených síl schopné vyslať do prípravy príslušníkov, ktorí zvládnu spomínané preskúšanie. Vzhľadom na momentálne zavádzanú metodológiu poskytujeme v štyroch termínoch kurzy v nitrianskom mechanizovanom prápore v prospech ostatných veliteľstiev. Ďalším novým prvkom je štúdium základných operačných dokumentov, ktoré sa uskutočňuje na koncovom registri veliteľstva pozemných síl. Napriek množstvu administratívnych problémov sa postupne podarilo vytvoriť databázy pre jednotlivé operácie. Túto samostatnú prípravu absolviuje vybraný kľúčový personál. V jej priebehu sa zoznámia s rozhodujúcim dokumentmi z operácie, ako napríklad stálych operačných postupov, pravidiel nasadenia... Máme záujem poskytnúť mu dostatok teoretických vedomostí ešte pred ich výcvikom vo Výchovnej jednotke vojenských misií v Martine (VJVM), prípadne pred stážami v priestore operácie. Následne v súčinnosti s velením VJVM Martin sa uskutočňuje príprava veliteľského zboru a príslušníkov štábov podľa novo pripravených programov prípravy. Príprava je v rozhodujúcej miere zameraná na výkon samotnej funkcie a plnenie konkrétnych operačných úloh. Vyvrcholením prípravy je sústredený poľný výcvik vo výcvikovom priestore.

V ktorom priestore sa uskutočňuje?

Pre misiu ISAF z dôvodu menších možností učebno-výcvikovej základne (UVZ) sa orientujeme na Výcvikový priestor Vojenského obvodu Lešť (VP VO Lešť). V rámci tohto obdobia je taktické cvičenie, ktoré pokrýva zhruba polovicu až dve tretiny samotného času. Jeho cieľom je nielen preveriť stupeň dosiahnutých spôsobilostí, ale pripraviť celý kolektív na dlhodobý pobyt, eliminovať možné problémy vo vzájomných vzťahoch a naviesť v jednotkách požadovaný bojový rytmus. Ako maximálne efektívna sa potvrdila kombinácia výcviku s využitím systému simulácie MILES 2000 a uskutočnenie bojových strelieb s využitím všetkých zbraní, prípadne zbraňových systémov. Rozhodujúcou časťou tohto cvičenia je tzv. hodnotiace obdobie. Trvá spravidla dva dni. V rámci neho je komisiou veliteľa pozemných síl reálne zhodnotený stav vycvičenosti. V prípade nedostatkov sú stanovené úlohy pre docvičenie v rámci udržiavacieho výcviku pred samotným vyslaním. Dĺžka týchto jednotlivých etáp vychádza z analýzy zhodnotenia stavu výcviku pred samotným začatím a flexibilne ju upravujeme na základe zistených skutočností.

Na zvládnutie ktorých spôsobilostí a znalostí sa pri príprave vojakov prednostne zameriavate (aj s ohľadom na charakter úloh, ktoré plnia)?

Jednotky do operácie ISAF v Afganistane sa snažíme prichystať komplexne. Aby boli pripravené na plnenie všetkých operačných úloh v zmysle mandátu. Záverečný sústredený výcvik jednotiek vo VP VO Lešť je vedený s cieľom maximálne priblížiť výcvik reálnym podmienkam v operácii. Dôraz je kladený na zjednotenie potrebných bojových dríllov, zvládnutie streleckej prípravy orientovanej na podmienky nasadenia a realizáciu štandardných postupov v praxi. Precízne zvládnutie zdravotníckej prípravy je obligatórnou podmienkou pre postup do ďalšej etapy. V tomto roku sme na základe požiadavky Aliancie rozšírili rozsah zamestnaní v oblasti činnosti vojaka pri zajišťaní alebo odlúčení sa od jednotky, v ochrane proti nástražným výbušným zariadeniam a v protipovstaleckých operáciách. Sú organizované diferencovane, podľa zloženia a požiadaviek personálu lektorským spôsobom za organizácie veliteľstva pozemných síl a v spolupráci s odborom výcviku a doktrín štábu operácií generálneho štábu.

Ste spokojný so záverečným sústredeným výcvikom a jeho materiálno zabezpečením v tej podobe, ako dnes prebieha, prípadne plánujete niečo aj v tejto oblasti inovovať?

Čo sa týka entuziazmu a prístupu veliteľov a vojakov k príprave, tak môžem konštatovať vysoký stupeň spokojnosti. Našou achillovou pätou však ostáva učebno-výcviková základňa (UVZ) a materiálno zabezpečenie výcviku (nedostatok techniky, niektorej výzbroje a munície). Posádkové učebno-výcvikové základne neumožňujú v dostatočnej miere pripravovať jednotky do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Na prípravu jednotiek do operácie ISAF preto využívame len VP VO Lešť, čo však výrazne zvyšuje náklady na výcvik (PHM, strava, príplatky za vyvedenie). Na čiastočné riešenie tohto problému plánujeme vybudovať výcvikový polygón ECP-5 vo VP VO Lešť, ktorý bude slúžiť na prípravu nášho posledného plánova-

ného príspevku do operácie ISAF (jednotky KAF ECP-5 – nového hlavného vstupu a výstupu základne). Na tento účel boli vyžiadané potrebné finančné prostriedky. Verím, že v priebehu tohto roka sa podarí aj pri kritickom nedostatku zdrojov skvalitniť uvedenú oblasť. V tomto prípade improvizácia nemá miesto vzhľadom na charakter úlohy a jej dôležitosť. Momentálne sme aj tu však našli riešenie. V úzkej súčinnosti s veliteľom Centra riadenia operácií (CRO) chceme, aby plnohodnotnou súčasťou prípravy bol výcvik v priestore operácie. Jeho kvalitným uskutočnením a s príspevom zmeny v mandáte našich strážnych jednotiek určite dosiahneme náš cieľ. Teda mať komplexne pripravenú a zladenú jednotku, vycvičeného, vzdelaného jednotlivca a rozhodného veliteľa, ktorý vie využiť všetky jej spôsobilosti na splnenie operačnej úlohy.

Ako získavate najčerstvejšie informácie od našich vojakov i koalície- ných síl a ako ich zapracúvate do spomínanej prípravy?

Úzkou súčinnosťou medzi veliteľstvom pozemných síl, Centrom riadenia operácií Generálneho štábu, ale aj vyslanými jednotkami a podriadenými útvarmi a zariadeniami sa zaviedol základný systém odovzdávania skúseností a poučení (Lessons Learned). Získané skúsenosti zavádzajú do výcviku inštruktori, ktorí v danej operácii plnili úlohy v predchádzajúcom období. Takisto sa nám darí vyslať personál na stáž z útvarov, ktoré zabezpečujú výcvik. V neposlednej miere sa snažíme využívať skúsenosti zahraničných partnerov. Vysielame jednotky a vybraný personál na zahraničný výcvik v prevažnej miere organizovaný formou účelových kurzov. Druhá strana mince je analýza získaných skúseností a ich zapracovanie do výcviku v súlade s platnou legislatívou. Nie každý návyk z priestoru operácie musí byť bezprostredne užitočný a správny a nie každá činnosť je možné precvičiť s využitím súčasných predpisov a manuálov. V tomto prípade je to vlastne nikdy nekončiaci proces, ktorá je súčasťou našej dennodennej práce.

Čo, pán plukovník, spätne prinášajú pôsobenie a skúsenosti našich vojakov v takej operácii, ako je ISAF pre ďalší rozvoj pozemných síl, ako získané skúsenosti rozširujete a postupne zavádzate do jednotlivých útvarov a jednotiek?

Pôsobenie našich vojakov v takej zložitej operácii ako je ISAF v Afganistane, je prínosom pre rozvoj celých ozbrojených síl. Prispieva a pomáha pochopiť najnovšie trendy vedenia operácií v celom spektre. Prírodným spôsobom, ako som už spomínal, nás núti modernizovať naše výcvikové manuály, hľadať nové taktické a operačné postupy a na nie poslednom mieste dávať správne formulované požiadavky na rozvoj ozbrojených síl v oblasti výzbroje, techniky a materiálu. Je samozrejmé, že i tu sa skrývajú určité riziká. Iné skúsenosti a požiadavky prinesie pár jednotlivcov z radených napríklad do výcvikového či rekonštrukčného tímu, prípadne na štáb a iné strážne jednotky. Našou úlohou je, aby práve hlas týchto jednotlivcov bol vždy rovnako seriózne posúdený a aplikovaný. Pretože predpokladám, že v budúcnosti sa naše pôsobenie v zahraničných operáciách rozšíri o ďalšie druhy činností a nových typov jednotiek. S tým úzko súvisí i potreba prerokovať a presadiť aj obsadenie vyšších funkcií v medzinárodných štáboch.

Integračný výcvik v operácii

Certifikačné cvičenie
dopadlo na výbornú

Zamrznutá a zasnežená previerka

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Početne najväčšou jednotkou je michalovská ženijná rota prešovskej mechanizovanej brigády. Jej veliteľ kapitán Jozef Kasl s uspokojením konštatuje, že rota bola v uplynulom období doplnená potrebným materiálom, technikou a výstrojom. Príprava na pohotovosť na prípadné operačné nasadenie vyvrcholila certifikačným cvičením. Jesenná spolupráca.

Michalovski ženisti

„Som rád, že na cvičení dosiahli vojaci dobré výsledky. Zistené nedostatky sme sa snažili v priebehu decembra minulého roka odstrániť. Rovnako aj doplniť a obmeniť ešte určité časti techniky a materiálu. Cvičenie napríklad ukázalo, že najväčšie problémy spôsobovala špeciálna technika, ktorá má už svoje najlepšie roky dávno za sebou. Najmä mostné automobily a kolesové nakladače. Ukázala sa aj zastara-

Príslušníci našich ozbrojených síl sú už druhý raz súčasťou bojovej skupiny Európskej únie (prvý raz v druhej polovici minulého roka v rámci Česko – Slovenskej BG), ktorá je šesť mesiacov v pohotovosti na operačné nasadenie do vzdialenosti 6 000 kilometrov od Bruselu. Prvých šesť mesiacov tohto roka je ich celkove 347, spoločne s celou bojovou skupinou pod poľským velením (tvoria ju ešte vojaci z Nemecka, Lotyšska a Litvy). Počas pohotovosti si predstavíme jednotlivé jednotky, ktoré tvoria slovenský príspevok v tejto skupine.

Čo je bojová skupina?

Malé zoskupenie (približne dvetisíc vojakov), ktorého hlavnou zložkou sú pozemné sily. Ide zväčša o mechanizovaný prápor, doplnený o jednotky bojového zabezpečenia a logistickej a administratívnej podpory. V prípade potreby môžu byť doplnené aj o námorné a letecké sily, operačnú logistiku či jednotky špeciálnych síl.

Jednotky bojovej skupiny musia byť vybavené a vycvičené tak, aby v prípade politického rozhodnutia EÚ (nasadenie schvaľuje Rada EÚ) mohli byť do desiatich dní nasadené na plnenie úloh.

nosť UAZ-ov a nákladných automobilov PV3S. Na druhej strane krokom vpred sú digitálne maskovacie odevy (chýbajú k nim však zatiaľ zimné doplnky), či nosný modulárny systém. Po vychytaní niektorých jeho múch to bude dobrý pomocník pre vojaka. Rovnako aj nové balistické prilby. Uvítali by sme aj taktické vesty,“ hovorí veliteľ roty, ktorý získal bohaté praktické skúsenosti z pôsobenia v operácii Iracká sloboda v Iraku, aj počas kariérneho kapitánskeho kurzu v USA.

Začiatok februára priniesol pre ženistov preverenie ich pripravenosti na nasadenie. Práve v čase, keď celý Zemplín zažíval snehovú kalamitu, pri nácviu aktivácie ženisti naložili do pripravených kontajnerov vrátane pohonných hmôt všetok potrebný materiál a zásoby, ktoré by reálne potrebovali počas prvých 30 dní pôsobenia v rámci bojovej skupiny. Pripravili techniku,

postavili kolónu, ktorá bola pripravená na odchod na železničnú stanicu, kde by bola naložená na železničné vozne. Cieľom previerky bolo zistiť reálny stav pripravenosti jednotky na nasaďenie. Veliteľ roty bo spokojný. Napriek silnému mrazu a množstvu snehu technika nezlyhala.

Vojaci splnili všetky úlohy – od vyzu- menia, cez prípravu dokumentácie až po naloženie potrebného materiálu. „Ukázalo sa, že vojaci majú dostatok skúseností. Veď vyše 80 percent z nich má bohaté poznatky z pôsobenia v zahraničných misiách a operáciách. Od krajín bývalej Juhoslávie cez Cyprus, Eritreu až po Irak a Afganistan. Veľmi si cením prácu veliáciach poddôstojníkov. Najmä rotmajstrov Mareka Šutku a Erika Torkosa,“ hodnotí kapitán Jozef Kasl.

Veliaci poddôstojník ženínej odminovacej čaty rotmajster Erik Torkos má skúsenosti z africkej misie UNMEE aj z operácie ISAF. Rovnako ako veliteľ odminovacieho družstva rotný Martin Stulák. Podľa neho v poslednom období venovali v príprave najviac pozornosti práve odminovaniu ciest a prieskumu terénu pri presunoch jednotky. Aby boli čo najlepšie pripravení na plnenie úloh v prípade nasadenia.

Prešovskí vrtuľníkári

Ďalšou jednotkou pripravenou v prípade potreby zasiahnuť v radoch bojovej skupiny je vrtuľníková jednotka s dvoma vrtuľníkmi Mi-17 z prešovského vrtuľníkového krídla pod velením majora Ladislava Maláka. Podľa jeho zástupcu majora Jozefa Krupára až na výnimky všetci príslušníci jednotky majú za sebou zahraničné skúsenosti. Či už z dvojnásobného pôsobenia v Bosne a Hercegovine (SFOR a EUFOR), alebo v KFOR v Kosove.

V priebehu držania polročnej pohotovosti svoj letecký výcvik zameriavajú predovšetkým na plnenie takých úloh, ktoré by reálne plnili v prípade nasadenia. „Usilujeme sa cvičiť podľa možnosti lety v prízemných výškach, kopírovať terén. Je to náročnejšie na koordináciu činnosti celej osádky. Aj príprava na let. Treba dôkladne naštudovať mapu. Dávať pozor na všetky prípadné prekážky. Či už prírodné, alebo umelé. Každý z pilotov počas letu sleduje svoju stranu, pozor musí dávať aj palubný technik. Skúsenosti z Balkánu hovoria o tom, že nie vždy je všetko na mape. Najmä pri prvom pôsobení v Bosne sme museli pri plánovaní každej letovej činnosti počítať aj s množstvom zamínovaného územia, kde sa nedalo pristáť,“ hovorí major Krupár.

Medzi najskúsenejších pilotov patrí aj major Marián Bodnár. Nalietal už vyše 1 750 hodín. S pripravenosťou stroja je spokojný. Rovnako ako jeho kolegovia by uvítal, keby konečne dostali veľa krát

sľubované prístroje nočného videnia (ich absenciu pocítili aj naposledy v Bosne, keď nemohli plniť niektoré úlohy), meteorologický radar či novší mapový GPS.

„Do terajšieho musíme pred letom práce vyfukať povedzme 200 bodov a v ďalšom stroji to urobíť znova. Má svoje limity a obmedzenia. Nie je už najnovší,“ pridáva ďalší z pilotov nadporučík Vojtech Pitron. Spoločne s nadpo-

ručíkom Marekom Homolom si pochvaľujú zlepšený výstroj. Najmä nové kombinézy, taktické vesty, obuv, prilby a rukavice. Aj keď zimné bundy strácajú svoju pôvodnú farebnosť. Väčší problém podľa nich je, že sú najmladší piloti letky (v rokoch 2001 a 2002 ukončili štú-

dium). „Nemáme svojich nasledovníkov. Chýbajú mladší piloti. Pri nenaplnení našej letky to cítiť. ...“, dodáva nadporučík Pitron, ktorý doposiaľ nalietal už takmer tisíc hodín.

Druhé oči pilota

Palubný technik podpráporčík Helmut Hammer patrí podľa slov majora Krupára spoločne s podpráporčíkom Ondrejom Švecom a rotným Martinom Grecom medzi najskúsenejších v letke. Má za sebou misie na Balkáne (v Bosne i v Kosove). Pri lete v prízemnej výške či v neznámom teréne predstavuje druhé oči pilota.

„Let v malej výške je veľmi náročný pre celú osádku z malého časového priestoru, ktorý zostáva na riešenie všetkých vzniknutých problémov. Kontrolujem a hneď hlásim pilotom akúkoľvek anomáliu v činnosti palivového, hydraulického či elektrického systému. Zároveň pozorujem priestor pred sebou. Upozorňujem na letiace vtáky, drôty vysokého napätia a ďalšie prekážky. Mám predsa len trochu lepší výhľad, lebo sedím v strede trochu vyššie ako piloti, ktorým navyše trochu vo výhľade bráni aj pancier. Najmä pri pristávaní v teréne musím byť druhými očami pilota. Idem vtedy do dverí a navádzam ho,“ konštatuje palubný technik, ktorý, aby mohol pokračovať vo svojej práci, musel pred časom dobrovoľne prijať zníženie hodnosti z kapitána.

Základné úlohy

- stabilizácia, rekonštrukcia a podpora reformy bezpečnostného sektora
- prevencia konfliktov
- podpora humanitárnym operáciám
- evakuačné operácie
- separácia znepriatelených strán silou

Vrtuľník pripravený na vzlet

Mjr. Marcel Janiga (zľava), mjr. Patrik Adamec a mjr. René Ház budú pôsobiť na veliteľstve IJC (ISAF Joint Command) na letisku KAIA v Kábule

Rozširujeme zastúpenie v ISAF

/ dvojstranu pripravil kpt. Milan VANGA

/ foto ISAF, kpt. Rastislav VAVERČÁK

Takmer všetci Slováci vyslaní na službu do mierových štruktúr veliteľstiev NATO sú postupne vysielaní do operácií NATO. V januári tohto roka bol nasadený do veliteľstva operácie KFOR v Kosove brigádny generál Miroslav Kocián z veliteľstva NATO v Heidelbergu a ďalší traja príslušníci Ozbrojených síl SR z tohto nemeckého veliteľstva do operácie ISAF v Afganistane, ktorí sú zaradení do veliteľstva ISAF v rámci testovania implementácie nového konceptu DJSE (Deployable Joint Staff Element – Nasaditeľný prvok spojeneckého štábu). Prioritou v roku 2010 pre Spojenecké veliteľstvo pozemných síl NATO v Heidelbergu je nasadenie jeho príslušníkov do operácie ISAF v Afganistane. Budú plniť úlohy na Hlavnom veliteľstve ISAF (ISAF HQ) v Kábule. Viac ako 110 štábných špecialistov z rôznych tímov DJSE bude nasadených v prvej rotácii, aby vytvorili jadro reštrukturalizovaného Hlavného veliteľstva operácie ISAF. Plukovník MUDr. Jozef Ragan, MPH, bude vo veliteľstve ISAF počas jedného roka zodpovedný za komplexné plánovanie a koordináciu zdravotníckej podpory operácie ISAF vrátane zdravotníckeho odsunu (MEDEVAC) a za kontrolu do držania liečebných postupov v zdravotníckych zariadeniach operácie ISAF podľa štandardov NATO. Podplukovník Gabriel Kerekeš je vysielaný na šesť mesiacov do súčasného centra Hlavného veliteľstva ISAF, kde z pozície zástupcu veliteľa operácií bude zodpovedať za nepretržité monitorovanie operačnej situácie vojsk ISAF v mieste ich nasadenia. Kapitán Dušan Svítana pracuje ako bezpečnostný dôstojník a úlohy spojené s praktickou implementáciou bezpečnostných predpisov platných pre Severoatlantickú alianciu bude plniť 6 mesiacov aj na Hlavnom veliteľstve ISAF v Kábule. Ostatní príslušníci OS SR z Veliteľstva síl v Heidelbergu budú do operácie ISAF nasadení v druhej rotácii.

Ďalší šiesti príslušníci ozbrojených síl budú pôsobiť v štruktúrach veliteľstva operácie ISAF v Kábule ako súčasť nasadenia Spojeneckého veliteľstva pozemných síl NATO v Heidelbergu a Veliteľstva mnohonárodného zboru Severo-Východ Štetín.

Ďalším príspevkom Slovenskej republiky v súvislosti s operáciou ISAF je aj nasadenie slovenských príslušníkov Veliteľstva mnohonárodného zboru Severo-Východ (MNC NE) v Štetíne, Poľsko do štruktúr spoločného veliteľstva ISAF (IJC – ISAF Joint Command) na kábulskom letisku KAIA. Po polročnom výcviku, ktorý zahŕňal sériu medzinárodných cvičení, osobnú prípravu, kurzy a záverečnú akreditáciu v rámci cvičenia vo výcvikovom stredisku NATO v Stavangeri, boli začiatkom februára nasadení do operácie dvaja z troch slovenských príslušníkov MNC NE. Pozíciu v rámci personálneho manažmentu obsadil major Patrik Adamec. V jeho zodpovednosti je plánovanie tabuliek počtov pre nasledujúce rotácie, organizácia zmien štruktúry veliteľstva a spolupráca s veliteľstvom NATO v holandskom Brunssume pri obsadzovaní súčasných pozícií. Zároveň plní funkciu staršieho národného predstaviteľa a vedúceho zahraničného pracoviska. V rámci stáleho operačného centra pôsobí major René Ház vo funkcii pozorovateľa. Jeho úlohou je monitorovať incidenty, vyhodnocovať a distribuovať podklady na ich ďalšie riešenie. Logistickú oblasť bude od 9. februára zastupovať major Marcel Janiga. V rámci logistiky bude zodpovedať za plánovanie a prípravu podkladov pre operácie, ako aj logistické plánovanie presunov a preprav. V histórii veliteľstva MNC NE Štetín ide už o druhé nasadenie do tejto operácie.

Ozbrojené sily Slovenskej republiky majú k dnešnému dňu v operácii ISAF v Afganistane nasadených 242 príslušníkov. K tomuto počtu pribudli šiesti slovenskí dôstojníci, nasadení z veliteľských štruktúr NATO. Slovensko plánuje v apríli tohto roka vyslať do operácie ISAF aj novú strážnu jednotku v počte do 57 príslušníkov, ktorej vyslanie schválila Národná rada SR 3. februára 2010 spolu s rozšírením mandátu.

Ženisti v akcii

Slováci postavili
150 metrov dlhý
ochranný val

Slovenskí ženisti v Afganistane odstraňujú následky povodne. Poškodené bezpečnostné bariéry a podmyté oplatenia na leteckej základni v Kandaháre opravujú v týchto dňoch príslušníci slovenskej multifunkčnej ženijnej rot v operácii ISAF v Afganistane.

Kvôli niekoľkodňovým nepretržitým dažďom v celej provincii, ktoré spôsobili škody aj v priestoroch základne, vydal veliteľ základne Air Commodore Malcolm Brecht úlohu slovenskému kontingentu opraviť bezpečnostné bariéry a oplatenia zabezpečujúce bezpečnosť mnohonárodných síl na leteckej základni KAF Kandahár. Príslušníci multifunkčnej ženijnej rot urobili prieskum ce-

lej základne, analyzovali škody spôsobené prírodným živlom a okamžite začali opravovať bariéry okolo základne, kde tekuté bahno podmylo oplatenie. V rámci zásahu tridsať sedem ženisti postavili 150 metrový ochranný val a natiahli 360 metrov ostnatého drôtu. Zápaly na leteckej základni KAF Kandahár poškodili aj komunikácie, mosty, prístavacie plochy pre vrtuľníky a zatopili aj prízemie niektorých ubytovacích zariadení a stanov. Slovenskí ženisti doteraz odmiňovali na základni v Kandaháre 31 480 metrov štvorcových pomocou odmiňovacieho systému Božena a 10 885 metrov štvorcových ručne.

Následky silných
dažďov

Vzťahy a odlúčenia

/ Pavol VITKO

/ foto autor

„Keď bol manžel vlani v Afganistane, už sme mali dcérku – a aj vďaka nej som odlúčenosť zvládala oveľa lepšie ako samotu a obavy predtým, keď bol v Iraku,“ porovnáva pani Renáta Muriňová, manželka majora gšt. Ferdinanda Muriňa, do decembra zástupcu veliteľa slovenského kontingentu v ISAF.

Tak pred stáročiami, ako aj teraz je pre každého vojaka veľmi dôležité rodinné zázemie. Pocity zázemia, emocionálnej podpory a pochopenia sú obrovskou silou. Pravda, nie vždy to vyjde...

Odcudzenie

„Náš vzťah opakované odlúčenia pokazili. Najlepšie by sa to dalo nazvať vychladnutím či odcudzením,“ zamyslí sa rotný Ján Čatloš. Z posledného nasadenia v operácii sa tento pokojný robustný chlap vrátil vlani v decembri. Bol v Afganistane. Predtým slúžil ako odminovač rok v bývalej Juhoslávii a dva roky v Eritrei. „Misie si pýtajú aj svoju daň. Nie som jediný. Je nás viac ako dosť. No ja mám aspoň šťastie, že spolu s bývalou manželkou normálne komunikujeme a vieme sa dohodnúť. Veľa ďalších kamarátov z misí sa rozvádza za oveľa dramatickejších okolností,“ poznamenáva čerstvo rozvedený otec už dospelého syna. „Keď ma v roku 1996 prvý raz prijali za odminovača, vôbec som netušil, čo ma čaká. Že treba byť trpezlivý, že nesmiete spanikáriť ani znervóznieť, musíte byť vyrovnaný - a aj preto by ste mali mať dobré rodinné zázemie,“ porovnáva niekdajší technik martinského divadla. Svoju novú situáciu berie stoicky. To, že sa upísal armáde, však vôbec nefutuje: „Som spokojný s tým, čo som zažil aj s tým, čo som dosiahol. Mám dobrú prácu, ktorú mám rád a aj vďaka nej som postavil dom. Naše manželstvo postupne síce odišlo takpovediac do minulosti. No kto by mi zaručil, že ak ostanem doma v Turci – a možno niekde na úrade práce, nestane sa to isté...“

Štyri operácie, štyri deti

„Nie každá rodina vrátane vojenských vydrží takéto dlhodobé odlúčenia. Ja môžem povedať, že som šťastný, pretože mám výborné rodinné zázemie, a tak sa môžem sústrediť na svoju prácu,“ zdôrazňuje kapitán Miloš Mátyás, otec štyroch detí. Majú 20, 19, 6 a 2 roky. „Po dvojnásobnej Eritrei, Kosove a Afganistane by som určite rád vycestoval aj na svoju piatu misiu. No či bude aj piate dieťa, o tom až potom...“ zasmee sa kapitán. Vie však, ako tie roky doma vo Veľkom Krťiši manželke pri výchove detí chýbal. Ako sa bála, aby v zdraví prišiel domov. Aj preto sa rozhovorí o svojom kamarátovi, holandskom seržantovi Markovi Leijsenovi. „Deň pred Markovým odchodom do patrole sme sa spolu rozprávali, spomínali sme rodiny, hovorili o budúcnosti. 7. septembra však jeho vozidlo nabehlo na nastražený výbušný systém. Dvaja z posádky boli ťažko zranení, jeden ostal vo vážnom psychickom šoku – a Mark zahynul,“ smutne spomenie kapitán, ktorý pri rozlúčke so svojim holandským kamarátom niesol na poduške jeho významnania...

Kapitán Miloš Mátyás sa k svojej rodine vrátil v poriadku. Je šťastný, že ich vzťah s manželkou nezovšednel. Je jej vďačný. „Práve dostavujeme domček, už sme nasťahovaní, všetko je tak, ako má byť...“ povie posledné slová príbehu o vojenských odlúčenostiach a jeho rodine, ktorý má šťastné pokračovanie.

Ubytovaciu bunku kapitána Mátyása zdobia fotky jeho detí

India má námorné MiG-29K

Nai Dili dostáva prvé viacúčelové lietadlá pre indické námorníctvo určené na prevádzku na lietadlových lodiach MiG-29K/KUB. Prvý deň vzletu nového indického stroja, ktorý vznikol konverziou v materskom ruskom závoде RAC MiG, bol na základni Goa 19. február. Podľa indického ministerstva obrany od tohto dňa sú „stíhačky pre vzdušnú nadvládu“ z letky Čierny panter formálne súčasťou indického námorníctva. Indický MiG-29K patrí k lietadlám tzv. 4+ generácie, poháňajú ho dva upravené mo-

tory RD-33MK s vyšším ťahom a dlhšou životnosťou. Stroj je asi o 30 % ťažší než indický MiG-29B. MiGy-29K/KUB využívajú moderný viacúčelový dopplerovský palubný radar Žuk-ME a najmodernejšiu elektroniku a avioniku.

Stíhačky budú vyzbrojené strelami vzduch-vzduch s dosahom za hranicu vizuálnej viditeľnosti, riadenými protilodnými strelami, inteligentnou laserom navádzanou municiou a raketami. Piloti viacúčelových strojov budú používať aj prilby so zameriavačom systému pozri-vystrel.

Ruský RAC MiG uzatvoril kontrakt na palubné stíhačky pre indické námorníctvo ešte v januári 2004. Ten zahŕňal dodávku 12 jednomiestnych MiG-29K, štyri dvojmiestne MiG-29KUB určené na výcvik pilotov, a tiež zaškolenie pozemného a lietajúceho personálu, dodávku simulátora, náhradných dielov a servisnú podporu. Zákazka umožňuje aj opciu ďalších 30 strojov s dodávkou do roku 2015.

(rak)
foto RAC MiG

Americká spoločnosť Raytheon sa spojila s indickou súkromnou spoločnosťou obranného priemyslu Larsen & Toubro, aby sa uchádzali o zákazku na modernizáciu indických tankov T-72. Vyhlásenie prezentovali firmy 15. februára na výstave DEFEXPO India 2010. Zatiaľ bolo podpísané medzi oboma stranami memorandum o porozumení. Podľa návrhu by mal v prípade úspešného výsledku Raytheon dodávať najmä infračervené pozorovacie prístroje a systém riadenia palby. Indická armáda plánuje modernizáciu viac ako 1 400 tankov T-72.

Mistral. Ak sa obchod so štyrmi plavidlami uskutoční, pôjde o prvý podobný obchod medzi krajinou NATO a Ruskom. Lode triedy Mistral majú výtlak 21 300 ton, dĺžku 199 m, šírku 32 m, sú schopné plavby rýchlosťou 19 uzlov (35 km/h). Posádku plavidla tvorí 160 mužov. Plavidlá môžu prepravovať na palube výsady v sile 450 osôb, krátkodobu až 900 osôb. Loď môže niesť napríklad tiež 16 stredných alebo ťažkých vrtníkov.

gusta, BAE Systems a Navistar, podali protest. Americká armáda si však opäť vybrala projekt z dielne Oshkosh Defence. Znovu rozhodnutý nákupný program je nastavený na päťročné obdobie, má fixnú cenu a požaduje dodávku celkovo 23 000 motorových a prípojných vozidiel, vrátane podpory servisných a opravárenských služieb.

preto dokáže zasiahnuť cieľ presnejšie. Rovnako má mať lepšiu prevádzkovú spoľahlivosť. Jej ďalšie technické údaje nie sú zatiaľ známe.

Aliančné ťažké dopravné krídlo (HAW) zo Základne v maďarskej Pápe si 12. februára zapísalo tisíc letovú hodinu. Míľnik dosiahlo krídlo pri návrate svojho stroja z Kábulu. Od júla 2009 dopravilo dopravné krídlo 65 misií a 1 951 ton nákladu a takmer 1 700 osôb. Operačné pôsobenie zahŕňalo lety do Kosova, do Afganistanu v rámci ISAF a do Iraku v rámci koalíčných jednotiek. HAW tiež prispelo tromi humanitárnymi misiami na Haiti postihnuté zemetrasením. Všetky tri misie sa vykonali na požiadavku Švédska.

Lockheed Martin úspešne skončil vo februári sériu kvalifikačných skúšok vysokopresnej laserom navádzanej munície Paveway II Plus s lietadlom F/A-18. Modernizácia novej verzie Plus sa zamerala na úpravu riadiaceho softvéru a s tým spojené konštrukčné úpravy riadiacej jednotky, ktorá je umiestnená v zadnej časti bomby. Nová verzia Plus je technologicky pokročilejšia,

Pozemné sily USA sa 12. februára opätovne rozhodli, že v rámci programu rodiny stredných taktických vozidiel (FMTV) získa kontrakt v hodnote tri miliardy USD spoločnosť Oshkosh. Výber na kandidáta FMTV sa opakoval vzhľadom na to, že dvaja neúspešní kandidáti z minuloročného au-

Francúzski predstavitelia ministerstva obrany súhlasili na začiatku februára s tým, že ich krajina dodá Rusku technologicky moderné viacúčelové výsadykové plavidlá triedy

Britská spoločnosť Supacat dodala 20. januára do skúšok britského ministerstva obrany svoj prvý prototyp SPV400 (Supacat Protected Vehicle) s charakteristikou náprav 4x4. Ten sa bude zúčastňovať tendra na dodanie ľahkého kolesového priestriedku z kategórie MRAP novej generácie pre potreby vojakov v Afganistane. V rámci súťaže a urýchlených operačných požiadaviek britskej armády má ministerstvo obrany záujem nakúpiť do 400 nových vozidiel podobnej kategórie. Supacat dokončil na konci januára aj druhý prototyp SPV400 s pohonom 6x6.

SPV400 4x4 so stálym pohonom všetkých kolies patrí do kategórie s celkovou hmot-

nosťou 7 500 kg (užitčná 1 500 kg). Okrem vodiča odvezie päť vyzbrojených osôb. Vozidlo poháňa 4,5 l turbodiesel Cummins ISBe s max. výkonom 136 kW (183 k) a krútiacim momentom 650 Nm. Má 6-rýchlostnú prevodovku Allison 2500. SPV400 dosiahne rýchlosť 120 km/h a s nádržou na 170 l má na ceste dojazd 800 km. Celková dĺžka vozidla predstavuje 5 310 mm, šírka 2 060 mm a výška 2 465 mm. Rázvor SPV400 je 3 100 mm, priemer otáčania 11,8 m a bez prípravy prebrodí 750 mm a s prípravou 1 500 mm. Nájazdový uhol predstavuje 40° a zadný 36°.

foto SUPACAT

Supacat predstavil vozidlo SPV400

/ Miroslav GYŮRÖSI

/ foto autor, Jugoimport SDPR

Srbská ponuka modernizovania vrtuľníkov Mi-8/17

Stredné vrtuľníky typového radu Mi-8/-17 sú jednou z najrozšírenejších a najobľúbenejších konštrukcií na svete. Tieto stroje aj v súčasnosti ponúkajú jeden z najlepších pomerov medzi cenou a úžitkovou hodnotou. Ich ďalším úpravám a prispôbovaniu sa venuje množstvo firiem na celom svete.

Medzi veľmi zaujímavé ponuky pre množstvo krajín mimo aktuálnych oblastí činnosti štandardných dodávateľov výzbroje a modernizačných riešení pre vrtuľníky Mi-8/17 patrí komplexná ponuka modernizovania týchto strojov od srbskej spoločnosti Jugoimport SDPR. Rodina univerzálnych vrtuľníkov Mi-8/17 je ideálnou platformou na integrovanie najrozličnejších zbraňových systémov, ktorých určením je priama palebná podpora pri vrtuľníkovom útoku a taktiež pri príprave a realizovaní úderu, ako aj počas vývoja taktickej situácie. Srbská ponuka umožňuje nasadiť tieto vrtuľníky pri operácii blízkej palebnej podpory zo vzduchu síl pechoty a špeciálnych jednotiek pri protiteroristických a protigerilových operáciách a taktiež ako platforma na činnosť proti dôležitým cieľom protivníka zo vzdialenosti mimo dosahu prostriedkov protivníkovej protivzdušnej obrany krátkého dosahu.

Hlavným smerovaním ponuky je výzbrojenie strojov širokou škálou zbraňových systémov srbskej proveniencie. Spoločnosť rozdeľuje svoju po-

nuku do troch základných skupín. Prvá skupina zahŕňa guľomety (kalibru 7,62 mm a 12,7 mm), automatické kanóny (20 mm a 23 mm), granátomety (30 mm), neriadené rakety (57 mm a 128 mm) a letecké bomby s hmotnosťou do 100 kg. Tieto zbrane sa podvesujú na zbraňové pylóny uchytené po bokoch trupu vrtuľníka. V druhej skupine sú zaradené raketové riadené strely, ktoré sa taktiež podvesujú na zbraňové pylóny. A nakoniec je tu tretia ponúkaná skupina, kam patria guľomety (7,62 mm alebo 12,7 mm), kanóny (20 mm) a granátomety (30 mm) umiestnené na pohyblivých základniach vnútri

Závesník vrtuľníka Mi-17 (zľava doprava)
– guľometný kontajner kalibru 12,7 mm,
raketometný blok L-57-16MD a protizemná
riadená sťela Grom-B

trupu
vrtuľníka.

Táto ponuka výrazne rozširuje palebnú silu a možnosti vrtuľníkov konštrukčného radu Mi-8/17. Ďalšími ponúkanými modernizačnými krokmi je vybavenie strojov počítačovým systémom riadenia streľby, denným/nočným optickým systémom s laserovým diaľkomerom, doplnkovou balistickou ochranou a revitalizáciou listov nosného aj vyrovnávacieho rotora.

Hlavné a raketové kontajnery

Srbská spoločnosť Jugoimport SDPR ponúka pre modernizačný program vrtulníkov Mi-8/17 tri typy hlavných kontajnerov vlastnej konštrukcie. Prvým je špeciálne skonštruovaný guľometný kontajner kalibru 7,62 mm, ktorý je vybavený dvojicou guľometov PKT 7,62 x 54 mm. Na vrtuľník sa podvesujú najviac štyri takéto kontajnery na zbraňové pylóny po bokoch stroja. Palebný priemer jedného kontajnera je 500 nábojov pre každý guľomet, tzn. 1000 nábojov pre jeden kontajner. Určením guľometného kontajnera je použitie proti živej sile protivníka pri útoku alebo priamej palebnej podpore. Dĺžka kontajnera je 1824 mm, jeho priemer je 330 mm a hmotnosť aj so strelivom dosahuje 90 kg. Kadencia strelby je 700 výstrelův za minútu. Spustenie strelby a jej opakovanie sa realizuje pyropatrónou.

Ďalším typom hlavného kontajnera je guľometný kontajner s guľometom 12,7 x 107 mm. V tomto prípade je v špeciálne skonštruovanom kontajneri jeden guľomet s palebným priemerom 200 nábojov. Na jeden vrtuľník sa podvesujú najviac štyri kontajnery na zbraňové pylóny po bokoch stroja. Kontajner je dlhý 1650 mm, jeho šírka aj výška sú 400 mm, hmotnosť so zbraňou aj muníciou dosahuje 110 kg. Kadencia strelby je 800 výstrelův za minútu, efektívny diaľkový dosah je 1500 m. Opakovanie strelby je zabezpečené pneumatickým systémom.

Tretím typom ponúkaného hlavného kontajnera je kontajner so zabudovaným automatickým rýchlostrelným kanónom M55 kalibru 20 mm. V tomto prípade sa môžu na vrtuľník podvesiť na zbraňové pylóny po dva kontajnery. Rozmery kontajnera sú 500 mm x 500 mm x 2 500 mm. Palebný priemer kontajnera je 100 nábojov kalibru 20 mm. Celková hmotnosť so zbraňou a muníciou je 220 kg. Maximálny diaľkový dosah je 5500 m. Strelec vrtuľníka môže voľiť tri módy strelby – krátku dĺžku 5 nábojmi, dlhú dĺžku s 9 nábojmi alebo nepererušovanú strelbu.

Varianta kontajnera, pôvodne vyvinutého pre guľomet kalibru 12,7 mm, je vyzbrojený automatickým granátometom srbskej proveniencie ABG-30 kalibru 30 mm. Jeden vrtuľník môže podvesiť celkovo štyri kontajnery s granátometmi ABG-30. Palebný priemer jedného kontajnera je 100 granátův kalibru 30 mm. Dĺžka kontajnera je 1650 mm, výška a šírka sú po 400 mm, hmotnosť s granátometom a muníciou je 110 kg. Kadencia je 70 – 400 výstrelův za minútu, efektívny dosah je 800 m. Opakovanie strelby je zabezpečené pneumatickým systémom.

Umiestnenie guľometu kalibru 12,7 mm do bočných dverí

Varianta kanónu M55 kalibru 20 mm na inštalovanie na zadnú plošinu

Okrem štandardných šestnásťhlavňových kontajnerov L-57-16MD (čo je v podstate juhoslovanský variant kontajnera UB-16-57V) pre neriadené rakety typového radu S-5 kalibru 57 mm ponúka modernizácie zahŕňa aj dodanie štvorhlavňových raketometov L-128-04 pre neriadené rakety kalibru 128 mm. Raketomet možno podvesiť na lietadlá vybavené zbraňovými pylónmi so vzdialenosťou medzi okami od 250 mm do 355,6 mm. Raketometry sú vybavené elektrickým spúšťacím systémom, ktorý je aktivovaný pilotom alebo operátorom zbraňového systému. Dĺžka štvorhlavňového raketometu L-128-04 je 2270 mm, priemer je 380 mm, hmotnosť prázdneho raketometu je 85 kg, hmotnosť raketometu aj s raketami dosahuje 240 kg. Spoločnosť Jugoimport SDPR ponúka potenciálnym zákazníkom dva základné typy neriadených rakiet tohto typového radu – BR-VZ-128 mm s výbušnou bojovou časťou a BR-VZ-128 mm KUM M80 s protipancierovou bojovou časťou (HEAT). Neriadená raketa BR-VZ-128 mm má dĺžku 1835 mm a hmotnosť 43,7 kg. Raketový motor má náplň paliva NGR-246 s hmotnosťou 11,3 kg. Hmotnosť celej bojovej časti je 15 kg, hmotnosť samotnej výbušniny dosahuje 4 kg. Raketa je počas letu stabilizovaná štyrmi výklopnými plochami a jej diaľkový dosah je 1500 m. Raketa BR-VZ-128 mm KUM M80 sa svojimi rozmermi, celkovou hmotnosťou a dosahom neodlišuje od predošlého modelu. Základným rozdielom je protipancierová kumulatívna bojová časť, ktorej náplň výbušniny má hmotnosť 2,5 kg.

Bomby a riadené strely

Ponuka leteckých bômb spomínaného modernizačného balíka zahŕňa malé letecké bomby s hmotnosťou 16 kg (podvesuje sa 8 bômb na každý pylón) a letecké bomby kalibru 100 kg. Malé bomby sa odhadzujú jednotlivo alebo skupinovo. Adaptér pre malé letecké bomby má dĺžku 1600 mm, jeho hmotnosť aj s 8 bombami je 150 kg. Efektívny dosah črepín leteckej bomby kalibru 16 kg je 25 m.

Spoločnosť Jugoimport SDPR v rámci modernizácie ponúka aj vyzbrojenie vrtulníkov rozličnými typmi riadenej raketskej výbroje. Okrem ponuky protitankového a protipancierového systému Maljutka s modernizovanými raketovými riadenými strelami 2M, 2N, 2T a 2F sú veľmi zaujímavou ponukou proti-

Optronická hlavica TOMS

zemné raketové riadené strely Grom a Grom-B. Riadené strely typového radu Grom sa podvesujú v prípade vrtuľníkov Mi-8 v počte dvoch kusov na vonkajšie pylóny a v prípade vrtuľníkov Mi-17 (Mi-8MT) v celkovom počte štyroch kusov taktiež na dva a dva vonkajšie pylóny.

Starší typ Grom, ktorý bol mimochodom počas konfliktov na Balkáne v 90. rokoch minulého storočia aj bojovo použitý, možno vnímať ako trocha zastarané riešenie. Táto, rádiovými povelmi ovládaná raketová riadená strela, s celkovou hmotnosťou 320 kg, je vybavená priereznou bojovou časťou s hmotnosťou 100 kg, v ktorej je náplň výbušniny 50 kg. Raketová riadená strela Grom je vybavená dvomi raketovými motormi na tuhé pohonné hmoty – štartovacím v zadnej časti trupu s centrálne umiestnenou dýzou a s letovým motorom v strednej časti trupu s dvojicou dýz po bokoch trupu. Diaľkový dosah tejto raketovej riadenej strely dosahuje 10 – 15 km.

Podstatne zaujímavejšia je ponuka protizemnej raketovej riadenej strely Grom-B. Jej určením je ničenie z odolných stacionárnych aj pohyblivých (do rýchlosti pohybu 60 km/h) cieľov. Protizemná raketová riadená strela Grom-B má diaľkový dosah v roz-

sahu od 1,5 km až do 24 km (podľa hladiny vypustenia). Jej kumulatívna bojová časť dokáže preraziť až 2000 mm hrubý železobetónový panel, prípadne 1000 mm ocele alebo 5000 mm hrubú betónovú stenu. Raketová riadená strela Grom-B má dĺžku 2900 mm, priemer trupu 300 mm a rozpätie nosných plôch 815 mm. Hladina vypustenia je v rozsahu 200 – 7000 m. Raketovú riadenú strelu poháňa dvojrežimový raketový motor spaľujúci tuhú pohonnú hmotu, ktorý má jednu centrálne umiestnenú dýzu. Štartovacia hmotnosť raketovej riadenej strely je 280 kg, hmotnosť bojovej časti dosahuje 105 kg. Zapaľovač je kontaktný. Systém navedenia je televízny kontrastný na stred s vlastnosťami „výstrel a zabudni“.

Zbrane na palube

Treťou kategóriou zbraňových systémov ponúkaných srbskou spoločnosťou Jugimport SDPR v rámci modernizačného balíka pre vrtuľníky Mi-8/17 sú hlavné zbrane inštalované do priestoru bočných dverí alebo zadných vrát vrtuľníkov. Do priestoru bočných dverí sa umiestňuje záves pre guľomet kalibru 12,7 x 107 mm. Dĺžka hlavne guľometu je 1100 mm, jej hmotnosť dosahuje 9 kg. Ústová rýchlosť strelby guľometu je 845 m/s a kadencia je najmenej 700 výstrelův za minútu. Inštalácia guľometu zahŕňa systém riadenia strelby s laserovým diaľkometerom a balistickým počítačom, čím je zabezpečené výrazné zefektívnenie strelby.

Ďalším ponúkaným riešením je inštalovanie automatického rýchlostrelného kanóna M55 kalibru 20 mm do priestoru zadnej plošiny vrtuľníka. V prípade tejto inštalácie sú demontované zadné dvojkrídlivé dvere vrtuľníka. Určením tejto inštalácie je palebná podpora vlastných jednotiek zo vzduchu. Rozmer platformy je 500 mm x 500 mm x 3000 mm. Hmotnosť samotného kanóna je približne 49 kg, dĺžka hlavne je 1400 mm. Ústová rýchlosť strelby je približne 850 m/s, kadencia zbrane dosahuje približne 650 – 750 výstrelův za minútu. Aj inštalácia automatického kanóna M55 kalibru 20 mm disponuje systémom riadenia strelby s laserovým diaľkometerom a balistickým počítačom. Zbraňový systém umožňuje strelbu krátkymi dávkami 5 nábojův a dlhšími dávkami 9 nábojův alebo neprerušovane. Napájanie je 28 V, zbraň pracuje na princípe odberu plynův.

Systém riadenia strelby použitý v oboch spomínaných hlavných aplikáciách je vybavený dennou CCD kame-

Protizemná riadená strela Grom

rou so zväčšením 3x a zorným poľom 9° a schopnosťou rozpoznania cieľa na 500 m, reflexným zameriavačom so zväčšením 1x. Do vybavenia patrí aj laserový diaľkometer s laserom typu Nd YAG pracujúci vo vlnovej dĺžke 1,064 μm . Rozsah merania diaľkometru je 50 – 2500 m s presnosťou určenia diaľky ± 5 m.

Guľometný kontajner kalibru 7,62 mm

Ďalšie riešenia

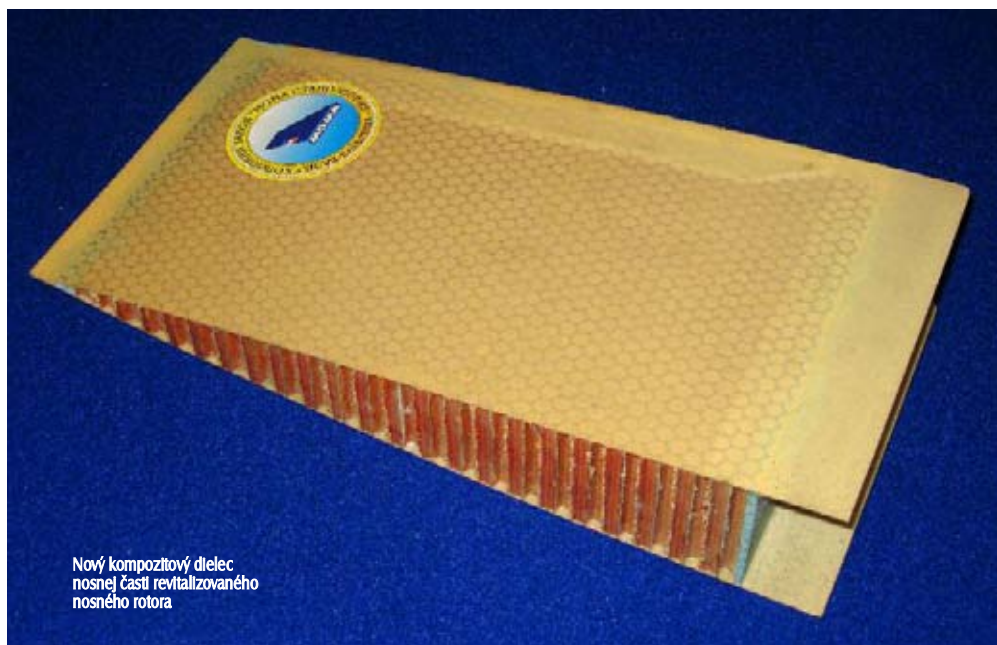
Modernizovaný vrtuľník Mi-8/17 je v prípade záujmu konkrétného zákazníka možné vybaviť elektrooptickou hlavica TOMS a počítačovými jednotkami s dotykovým ovládaním v kabíne posádky. Hlavica TOMS predstavuje senzorickú platformu stabilizovanú v dvoch rovinách, ktorá sa v prípade vrtuľníka podvesuje prostredníctvom prechodového dielca pod kabínou stroja. Hlavica je vybavená laserovým diaľkometerom, farebnou CCD TV kamerou so širokým zorným poľom, čiernobiela CCD TV kamerou s úzkym zorným poľom, termálnou zobrazovacou kamerou. Laserový diaľkometer typu Nd YAG pracujúci na vlnovej dĺžke 1,064 μm má zorné pole menej ako 1,5 mrad a výstupnú energiu menej ako 20 mJ. Jeho diaľkový dosah je 10 000 m a presnosť merania vzdialenosti je ± 5 m. Opakovací kmitočet impulzu je 1 Hz (opčne 5 Hz). Farebná CCD TV kamera má zorné pole 20° x 15°, čiernobiela CCD TV kamera má zorné pole 3° x 2,25°. Zorné pole termálnej zobrazovacej kamery v režime širokého videnia je 9° x 6,7°, v režime úzkeho videnia je to 3° x 2,2°. Pri použití dvojnásobného elektronického zoom-u disponuje režim úzkeho videnia zorným poľom 1,5° x 1,1°.

Spoločnosť Jugoimport SDPR ponúka potenciálnym klientom aj dovybavenie modernizovaných vrtuľníkov Mi-8/17 balistickým ochranným systémom. Technická dokumentácia je definovaná pre štandardné verzie týchto strojov a zahŕňa konštrukciu optimálneho balistického ochranného systému s jeho konfigurovaním, projektom, konštrukciou pancierových plátov vrátane tvaru a materiálu, výroby pancierových plátov a inštalácie celého systému. S prihliadnutím na bojové skúsenosti a pomer cena – efektívnosť, srbskí konštruktéri navrhli balistický systém pre úroveň IV, tzn. ochranu proti prieražnej munícii malých ručných strelných zbraní prezentovaných kalibrom 7,62 x 51 mm NATO AP. Systém balistickej ochrany vrtuľníka zahŕňa časť ochrany kabíny posádky, ktorá kryje sedadlá pilota aj druhého pilota a taktiež časť ochrany priestoru pre prepravovaný náklad

a príslušníkov, ktorý pokrýva podlahu a boky nákladnej kabíny.

Pláty balistického ochranného systému sú vyrobené kombinovaním kompozitov na báze aramidového vlákna a keramických materiálov. Hmotnosť kompletného balistického ochranného systému pre štandardný variant vrtuľníka konštrukčného radu Mi-8/17 je približne 800 kg. Balistický ochranný systém je skonštruovaný v podobe výmenných dielcov, takže jeho jednotlivé komponenty sú rýchlo demontovateľné alebo nahraditeľné v prípade bojového poškodenia.

Posledným technologickým krokom v rámci modernizačného balíka pre vrtuľníky Mi-8/17, ktorý ponúka potenciálnym zákazníkom srbská štátna spoločnosť Jugoimport SDPR, je revitalizácia listov nosných rotorov. Konštrukčne sú listy nosného rotora vyrobené z hliníkových zliatin. Srbské riešenie eliminuje problém relatívne krátkej životnosti listov nahradením ich nosnej časti novými dielcami vyrobenými z kompozitov. Tieto renovované rotorové listy s jadrom z hliníkových zliatin a nosnej časti vyrobenej z aramidových vlákien prakticky nemajú obmedzenie životnosti dané vekom, ale výlučne aktuálnym technickým stavom.

Nový kompozitový dielce nosnej časti revitalizovaného nosného rotora

Pohľad na prototyp vozidla z boku. V dverách sú umiestnené strelištia pre osobné zbrane posádky.

Bulharsko získalo automobily SandCat

/ Miroslav GYÚRÖSI

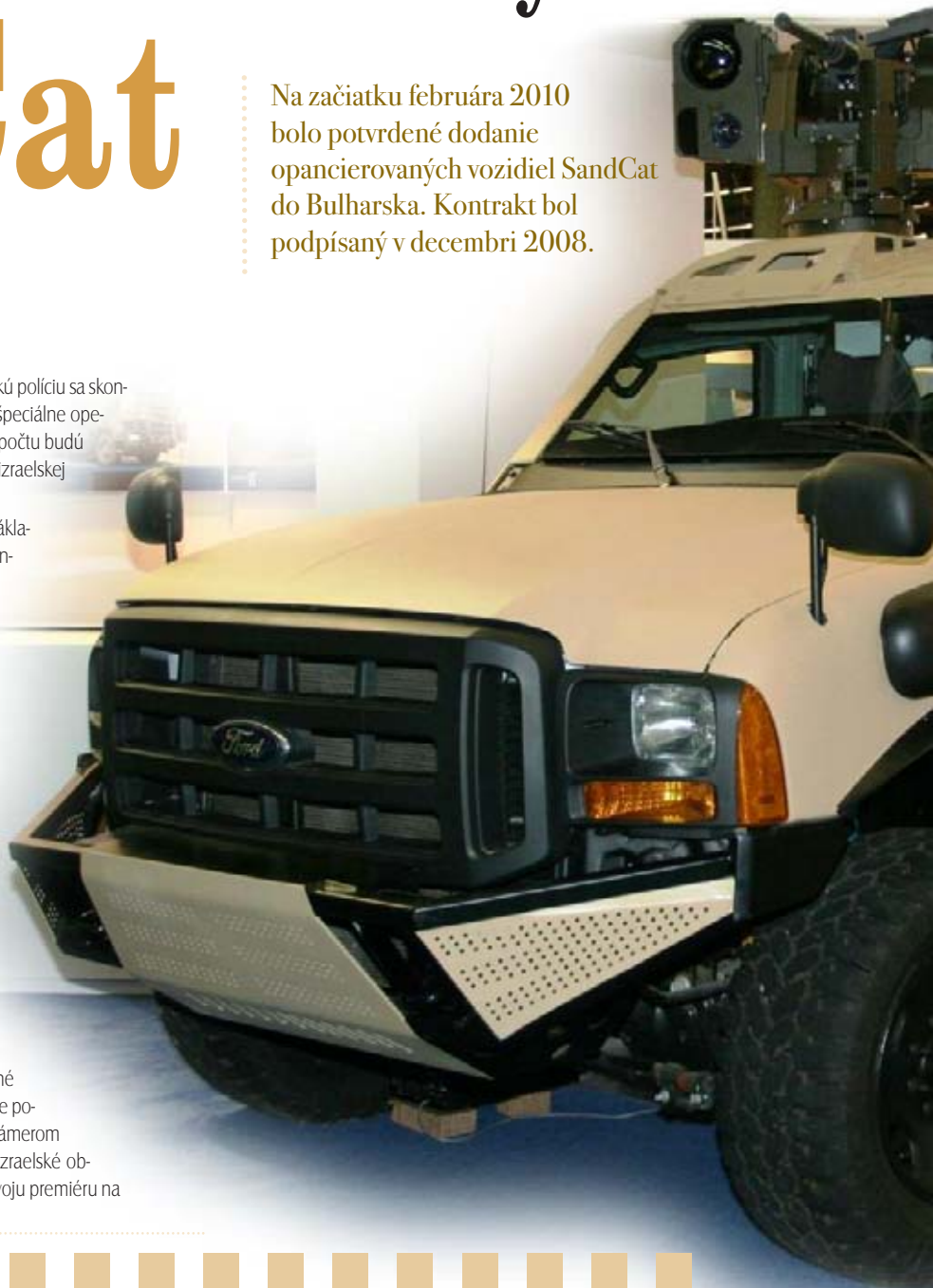
/ foto autor

Na začiatku februára 2010 bolo potvrdené dodanie opancierovaných vozidiel SandCat do Bulharska. Kontrakt bol podpísaný v decembri 2008.

Kontrakt na dodanie celkovo 25 vozidiel pre bulharskú vojenskú políciu sa skončil v novembri 2009. Všetky automobily sú vo verzii vozidla pre špeciálne operácie so skráteným podvozkom a kapacitou štyri osoby. Z tohto počtu budú štyri vozidlá vybavené diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou izraelskej firmy Elbit Systems.

Konštrukcia opancierovaného vozidla SandCat, ktorého základom je modifikovaná podvozková skupina komerčného terénneho automobilu Ford série F 4x4 upravená americkou spoločnosťou Oshkosh Defense a vybavená moderným pancierom na báze kovových a keramických kompozitov izraelskej spoločnosti Plasan Sasa. Podľa vyjadrení výrobcov vozidla predstavuje SandCat najmodernejšie riešenie vo všetkých smeroch, či už v konštrukcii škrupiny vozidla a pancierovej súpravy, vo výbere materiálov, ergonómii, integrovaní moderných elektronických systémov, systémov zabezpečenia ochrany pred zbraňami s hromadným účinkom, špeciálnymi závesnými sklopnými sedadlami, ktoré sú súčasťou systému znižujúceho dôsledky výbuchu improvizovaných nástražných výbušných náloží a bômb v blízkosti vozidla. Celá konštrukcia vozidla je optimalizovaná pre mierotvorné misie a konflikty nízkej intenzity a protiterorové operácie, orientujú sa na schopnosť reakcie na vzrastajúce ohrozenia s požadovanou flexibilitou na vozovkách aj v teréne.

Konštrukciu vozidla pôvodne navrhli odborníci izraelskej spoločnosti Plasan Sasa, ktorej špecialitou sú doplnkové kombinované súpravy opancierovania z kovových a keramických kompozitov pre pozemnú i leteckú vojenskú a bezpečnostnú techniku. Prvotným zámerom bolo skonštruovanie nového typu terénneho automobilu pre izraelské obranné sily, ale už v októbri 2005 mal prototyp vozidla SandCat svoju premiéru na

výstave Asociácie pozemných síl Spojených štátov – AUSA. Spoločnosť Plasan Sasa prototyp vozidla spolu s inými technologickými riešeniami po prvý raz predstavila na výstave Eurosatory 2006. Neskôr od nej projekt prevzala americká spoločnosť Oshkosh Defense, ktorá v súčasnosti tento automobil ponúka potenciálnym zákazníkom na celom svete.

Komerčná báza

Základom konštrukcie opancierovaného vozidla SandCat je komerčný podvozok automobilu Ford 550. Toto riešenie umožňuje rýchlu výrobu a prispôbenie pancierového systému potrebám konkrétnych požiadaviek. Výrobca ponúka dva základné varianty konštrukcie s kapacitou od štyroch do ôsmich osôb. Na nastupovanie a vystupovanie do a z vozidla slúži štvorica krídlových dverí. Na základe týchto dvoch konštrukčných variantov výrobca ponúka potenciálnym zákazníkom tri základné verzie – viacúčelový automobil, prepravný automobil a automobil pre špeciálne operácie. Viacúčelový automobil s kapacitou päť osôb a prepravný automobil s celkovou kapacitou až osem osôb sú vyrobené na podvozku s pôvodnými rozmermi vozidla Ford 550. Automobil pre špeciálne operácie má skrátený podvozok a jeho prepravná kapacita sú štyri osoby.

Väčšina špeciálneho vybavenia pre automobily radu SandCat je potenciálnym klientom ponúkaná ako opčné riešenie, takže zákazník sám na základe svojich konkrétnych požiadaviek a možností rozhoduje, ako bude automobil vybavený. Medzi takéto opčné riešenia patrí vnútorný komunikačný systém, systém airbagov, systém chladenia a ohrevu vzduchu, vzadu umiestnená kamera na sledovanie priestoru za vozidlom, navigácia pre vlastné vytiahnutie v prípade zapadnutia, pneumatiky s dojazdovou vložkou, bezpečnostný systém na ochranu pred účinkami zbraní hromadného ničenia, otvorená nákladná plošina alebo nepancierovaný nákladný prepravný modul. Súčasťou opčnej ponuky, ktorá je smerovaná predovšetkým pre variant automobilu pre špeciálne operácie, je

Ovládacie prvky vodiča automobilu sa oproti komerčnej báze nezmenili. Na vnútornej strane dverí sú vrecká systému s pitnou vodou.

aj možnosť inštalácie diaľkovo ovládanej zbraňovej stanice a ochranná súprava pre strelca.

Vysoká odolnosť a výkony

Základom balistickej ochrany vozidla SandCat je továrensky pevne nainštalovaná súprava opancierovania z plátov kovového kompozitu, ktorá je súčasťou konštrukcie automobilu. Na zvýšenie úrovne balistickej odolnosti sa k vozidlu dodáva súprava doplnkového kompozitového opancierovania, ktorú možno na vozidlo umiestniť aj v poľných podmienkach. Základom konštrukcie opancierovania vozidla je snaha ochrániť posádku pred črepinami a útokom ručných strelných zbraní. Opancierovanie má tri vrstvy, vonkajšia vrstva je vybavená keramickými segmentmi. Na zvýšenie odolnosti, napríklad pri streľbe dávkami, sú keramické segmenty konštrukčne vo forme valčekov poskladaných na výšku tesne pri sebe. Tieto valčeky sú umiestnené medzi dvomi plátmi materiálu, ktorý formuje vonkajšie tvary panelu. Takéto riešenie zvyšuje celkovú odolnosť panelu proti zasiahnutiu, keď jeden segment pohltí energiu výstrelu a následne sa rozdrobí, ale väčšia časť panelu aj naďalej chráni platformu, na ktorej je panel inštalovaný. Vnútorný segment opancierovania tvorí obloženie zabráňujúce tvorbe úlomkov v prípade účinkov vonkajšieho výbuchu, ktoré by mohli zraniť alebo usmrtiť posádku.

Dno vozidla je, samozrejme, tvarované do podoby písmena V, čo je v súčasnosti v konštrukcii opancierovaných a výbuchu odolných platformí štandardom. Takéto riešenia zvyšujú odolnosť konštrukcie vozidla a schopnosť prežitia posádky v prípade mimovojenského útoku. Tvarovanie dna do podoby písmena V zvyšuje schopnosť prežitia akéhokoľvek výbuchu odklonením jeho energie. Dôležité je aj to, aby sa energia výbuchu a jeho účinkov neprenášala na posádku. Ľudské telo je krehké a zníženiu úrovne jeho zafarbenia pomáhajú špeciálne konštruované sedadlá, ktoré absorbujú vertikálnu zložku energie výbuchu pohybom smerom nadol. Sedadlá vlastne pracujú ako pružiny absorbujúce energiu počas výbuchu pod vozidlom. Počas jazdy a bežnej činnosti sú sedadlá voči tomuto pohybu pevné. Ďalším dôležitým detailom je zabránenie kontaktu posádky a podlahy vozidla počas výbuchu miny.

Výrobca vozidla SandCat ponúka zákazníkom opčne aj protipožiarny systém, ktorý je rozdelený na päť úsekov. Systém chráni pred požiarom vnútorný priestor posádky, pohonnú jednotku, palivovú nádrž, šachty kolies a vonkajšok vozidla.

Prvá prezentácia prototypu vozidla SandCat na výstave Eurosatory 2006. Na strope je diaľkovo ovládaná zbraňová stanica Mini Samson izraelskej firmy Rafael s guľometom M2 kalibru 12,7 mm. Rovnaký guľomet umiestnený v zbraňovej stanici izraelskej firmy Elbit Systems bude vo výzbroji 4 bulharských vozidiel SandCat.

Opancierované vozidlo SandCat má dĺžku 503 cm, šírku 216 cm a rozchod kolies je necelých 295 cm. Svetlosť vozidla dosahuje 330 mm. Vozidlo s maximálnou prevádzkovou hmotnosťou 8845 kg poháňa diesellový motor Ford 6.4l, ktorý prenáša výkon prostredníctvom automatickej prevodovky Allison 2000. Motor s výkonom 240 kW pri 3000 ot/min umožní dosiahnuť vozidlu maximálnu rýchlosť 120 km/h.

Mi-17M nad Bosnou

MiG-23ML

/ Miroslav MIHÁLIK
VHÚ- VHM Piešťany

Jednomotorové prúdové jednomiestne nadzvukové stíhacie lietadlo, samonosnej celokovovej konštrukcie, hornoplošník so šípovým krídlom s premenným nastavením uhla šípu a s trojbodovým podvozkom predového typu, zaťahovaným do trupu lietadla. Je poháňané jednorúrovňovým turbokompresorovým motorom s prídavným spaľovaním R-35-300 (výrobok 77 série OA) sovietskeho konštruktéra K. Chačaturova z konštrukčnej kancelárie S. R. Tumanského.

Lietadlo je určené predovšetkým na ničenie vzdušných cieľov riadenou aj neriadenou výbrojou za sfažených poveternostných podmienok vo dne aj v noci a na vedenie vzdušného prieskumu. Lietadlo MiG-23ML s výrobným číslom 0390322402 patrí do zbierky Vojenského historického ústavu Bratislava, ktorý ho získal v roku 2002 darom od Leteckých opravovní Kbely (Praha – ČR). Záujemcovia si ho môžu prezrieť v expozícii Vojenského historického múzea v Piešťanoch.

Lietali na ňom slovenskí generáli

Lietadlo bolo vyrobené pod typovým označením 23-12A 1. septembra 1981, 2. novembra preletelo do ČSSR na letisko České Budějovice. Za pozornosť stojí, že prvý let po prevzatí lietadla do prevádzky uskutočnil 23. februára 1982 vtedajší major Štefan Gombík, neskorší generálporučík a veliteľ letectva ASR. V rokoch 1987 – 1989 lietadlo pilotoval aj kapitán Marian Babiak, dnes generálmajor a náčelník Štábu strategického plánovania a rozvoja spôsobilostí GŠ OS SR. Lietadlo plnilo úlohy v 1. stíhacom leteckom pluku v Českých Budejoviciach až do 1. januára 1995, keď bolo odovzdané VÚ 7214 Čáslav. Posledný let s lietadlom uskutočnil 19. decembra 1995 podplukovník Miller z letiska Čáslav na letisko v Českých Budejoviciach. Let trval 35 minút. V Armáde SR lietadlá MiG-23ML neslúžili.

Velenie sovietskeho letectva v priebehu roka 1962 konštrukčnej kancelárii OKB MiG predložilo požiadavku na nové stíhacie lietadlo. Na základe poznatkov zo štúdií výskumného ústavu CAGI a celosvetovými trendmi konštrukcie nadzvukových stíhacích lietadiel sa sovietskí konštruktéri pod vedením A. M. Mikojana a neskôr jeho zástupcu R. Beliakova rozhodli pre vývoj nového nadzvukového stíhacieho lietadla v dvoch variantoch. Prvý variant realizovaný prototypom 23-01 s použitím zdvihových motorov a druhý variant realizovaný prototypom 23-11 s použitím krídla s premennou geometriou.

Stavba prvého a druhého prototypu prebiehala súbežne. Prvý let prototypu 23-11 sa uskutočnil 10. júna 1967. Lietadlo malo namontovaný motor R-27F-300. Usporiadanie krídla bolo hornoplošné. Prestavovanie krídla sa riadilo manuálne s využitím troch polôh: 16°, 45°, 72°. Vstupy vzduchu na stranách trupu mali obdĺžnikový prierez. Vstupy boli vybavené regulačnými klinmi prietoku vzduchu na vnútorných stenách. Obidva prototypy boli prvýkrát verejnosti predstavené 9. 7. 1967 na prehliadke k 50. výročiu VOSR v Domodedove.

Továrenské skúšky a vojskové skúšky na leteckej základni Ramenskaja potvrdili prednosti prototypu 23-11 s premennou geometriou krídla. Prototyp 23-01 tiež vyhovel požiadavke skráteného štartu a pristátia, ale v jeho neprospech rozhodla mŕtva hmotnosť zdvihových motorov počas letu, ktoré zaberali priestor elektronickému vybaveniu

a palivu. Práce na prototypy so zdvihovými motormi boli zastavené. Skúšky na prototypoch s premennou geometriou pokračovali až do začiatku 70. rokov najmä na zbraňových systémoch.

Päťtisíc vyrobených lietadiel

Sériová výroba lietadiel pod označením MiG-23S sa začala na jar 1969. Do konca roka 1970 bolo vyrobených prvých, približne 50 kusov. Tie mali ešte zabudovaný rádiolokátor Sapfir-21. Prvou plnohodnotnou bojovou verziou bolo lietadlo MiG-23M už s rádiolokátorom Sapfir-23 s dosahom 70 km a virovým prechodom (psím zubom) na krídle, ktorý podstatne zlepšil obtekanie krídla.

Od roku 1974 bola vyrábaná aj verzia lietadla MiG-23MS, ktorá bola určená na export mimo krajín Varšavskej zmluvy. Ďalej nasledovala verzia MiG-23MF. V rokoch 1976 – 1981 (na export až do roku 1985) sa vyrábala verzia MiG-23ML s novým motorom R-35-300, ktorý mal zvýšený výkon a zníženú mernú spotrebu paliva. Hmotnosť lietadla bola znížená približne o 1 100 kg. Za verziou MiG-23ML nasledovali ešte verzie MiG-23P (MiG-23MLA) a MiG-23MLD.

Spolu bolo od roku 1969 do konca roka 1984 vyrobených viac ako 5 000 lietadiel MiG-23 všetkých verzií. Z toho počtu bolo vyrobených asi 1 100 lietadiel stíhacieho variantu MiG-23ML. Lietadlá MiG-23ML sa používali v armádach ČSSR, Iraku, Južného Jemenu, KĽDR, NDR, Sýrie a ZSSR.

Hlavné technické údaje lietadla MiG-23ML

Dĺžka s PVD	17 100 mm	Hmotnosť pristávacia normálna	12 000 kg
Rozpätie min.	7 779 mm	Hmotnosť pristávacia maximálna	14 550 kg
Rozpätie max.	13 965 mm	Max. rýchlosť pri zemi	1 350 km h ⁻¹
Rozpätie stabilizátoru	5 510 mm	Max. rýchlosť H = 12 500 m	2 500 km h ⁻¹
Výška	4 820 mm	Dĺžka rozjazdu (betón)	450-850 m
Motor Tumanskij R-35-300	84/127,5 kN	Dĺžka dojazdu (betón)	690-880 m
Celková hmotnosť motora	1 930 kg	Dolet max.	
Hmotnosť vzletová normálna	14 700 kg	Statický dostup pri M = 2,0 - 2,1	17 700 m
Hmotnosť vzletová maximálna	17 800 kg	Vystreľovacia sedačka	KM-1M

1900 - 1968

plukovník Štefan Čáni

/ pplk. Mgr. Miloslav ČAPLOVIČ, PhD.

Vojenský historický ústav

V poslednom roku prvej svetovej vojny bol ako jednoročný dobrovoľník začiatkom marca 1918 prezentovaný v 16. pešom pluku cisárskej a kráľovskej armády v Apatine, neďaleko Somboru. Tam do 25. augusta 1918 absolvoval Školu pre dôstojníkov v zálohe a bol povýšený do hodnosti desiatnika. Následne ho 26. augusta vo funkcii veliteľa družstva odvelili do Pécsu a 12. októbra 1918 vymenovali na šikovateľa. Od 13. októbra do prvej polovice novembra 1918 pôsobil vo funkcii veliteľa čaty 16. pešieho pluku na južnom fronte v Albánsku. Po skončení svetovej vojny a vzniku Československa sa v decembri 1918 vrátil do vlasti.

Dobrovoľnícka jednotka

Dňa 1. januára 1919 sa prihlásil do prvej slovenskej dobrovoľníckej jednotky čs. domáceho vojska – 1. pluku Slovenskej slobody v Ružomberku. V tejto jednotke zotrval vo funkcii veliteľa čaty až do jej rozpustenia koncom marca 1919. Od apríla do júla 1919 sa zúčastnil na bojoch o Slovensko proti jednotkám maďarskej Červenej armády. Ako veliteľ čaty hraničiarskeho práporu 8 v Šahách bol Štefan Čáni 1. augusta 1919 vymenovaný za podporučíka. V máji 1921 ho povýšili na poručíka pechoty (pech.) a premiestnili do pešieho pluku 28 Tyrša a Fügnera v Prahe, kde zotrval do 31. júla 1924. Začiatkom augusta 1924 bol premiestnený do práporu útočnej vozby (ÚV) v Miloviciach a ustanovený za mladšieho dôstojníka cvičnej rotý. Na npor. pech. ho povýšili 28. októbra 1925. Od roku 1926 do konca marca 1931 zastával v Miloviciach funkciu veliteľa čaty Obmených automobilov (O.A.) 1. rotý O.A. Medzitým bol 28. októbra 1930 povýšený na kpt. pech. V apríli 1931 nasledovalo premiestnenie do náhradnej rotý práporu ÚV v Miloviciach a ustanovenie za technického pobočníka jeho veliteľa. Zároveň pôsobil vo funkcii veliteľa technických dielni a plynového dôstojníka práporu ÚV, ktorý bol dňom 15. septembra 1933 reorganizovaný na pluk útočnej vozby (PÚV). Od januára do polovice mája 1932 Čáni úspešne absolvoval Školu pre veliteľov rôt pešieho vojska v Miloviciach. V pluku útočnej vozby 1 zotrval až do 19. septembra 1937, kde postupne zastával viaceré veliteľské funkcie. Medzitým bol dňom 30. septembra 1936 povýšený na štábného kapitána pech. V septembri 1937 bol trvalo pridelený do PÚV 2 vo Vyškove a ustanovený za veliteľa 11. rotý. V čase všeobecnej mobilizácie čs. brannej moci a stavu brannej pohotovosti štátu od 26. septembra do 4. novembra 1938 pôsobil ako veliteľ technických dielni náhradného práporu PÚV 2 v mierovej posádke vo Vyškove. Od 5. novembra 1938 do 31. januára 1939 bol prevelený k Zemskému vojenskému veliteľstvu v Bratislave, s pridelením do štábu 3. rýchlej divízie, ktorá po Vieden-

Narodil sa 12. februára 1900 v Báčskom Petrovci, okres Nový Sad (Srbsko), v rodine bankového podúradníka Samuela a Ľudmily, rodenej Migrovej. Od roku 1906 navštevoval Ľudovú školu v Ružomberku a v rokoch 1912 – 1917 študoval v tomto meste na Klasickom piaristickom gymnázii. Posledný ročník ukončil v roku 1918 na Štátnom klasickom gymnázii v Novom Sade.

skej arbitráži (2. 11. 1938) operačne pôsobila na novej južnej hranici Slovenska v priestore Trnava – Galanta – Nové Zámky. Dňom 15. februára 1939 ho premiestnili do PÚV 3 dislokovaného v Turčianskom Svätom Martine, kde až do rozbitia ČSR v polovici marca 1939 zastával funkciu technického pobočníka veliteľa pluku.

Slovenský štát

Po vzniku Slovenského štátu prevzal štábný kapitán Čáni 16. marca 1939 velenie PÚV 3 v Turčianskom Sv. Martine a v polovici mája bol ustanovený za veliteľa práporu ÚV. Dňa 17. mája 1939 ho povýšili na majora pech. V čase od februára 1940 do 26. júna 1941 zastával v martinskej posádke funkciu veliteľa PÚV. Medzitým k 1. júlu 1940 bol povýšený na podplukovníka pech. (1. 10. 1940 zmenebný prívlastok na pplk.útv.). Po napadnutí ZSSR nacistickým Nemeckom v júni 1941 sa ako pridelený styčný dôstojník Veliteľstva armády Lipa zúčastnil od 27. júna do 14. augusta 1941 ťaženia slovenskej armády na východnom fronte. Po svojom návrate na Slovensko opätovne prevzal velenie mierového PÚV v Turčianskom Sv. Martine. Dňom 10. decembra 1942 odišiel znovu do poľa, na východný front k Zaisífovej divízii, kde velil pešiemu pluku 101, ktorý v tom čase operoval v priestore Jeľsk – Bujnoviči – Kozinky. V druhej polovici júna 1943 sa vrátil do zázemia. Po absolvovaní zdravotnej dovolenky bol začiatkom augusta 1943 pridelený k Vojenskej správe v Bratislave a určený za dočasného veliteľa Civilnej protiletectkej obrany (CPO). 1. októbra 1943 bol ustanovený za šéfa CPO a 1. januára 1944 povýšený na plukovníka útv. V marci 1944 odišiel na zdravotnú dovolenku, v ktorej zotrval až do konca augusta 1944.

Povstalecké roky

Bezprostredne pred vypuknutím Slovenského národného povstania sa plukovník Čáni 28. augusta 1944 hlásil v Turčianskom Sv. Martine v skupine pplk.del. Emila Perka. Následne odišiel do Banskej Bystrice, kde bol ako referent útočnej vozby pridelený na Veliteľstvo 1. čs. armády (1. ČSA) na Slovensku. Z titulu svojej funkcie organizoval v priebehu Povstania tankové a KPÚV jednotky z dôstojníkov a mužstva, ktorým sa podarilo dostať z východného Slovenska na povstalecké územie. Taktiež v železničných dielnach vo Zvolene viedol práce na stavbe troch improvizovaných pancierových vlakov Štefánik, Hurban a Masaryk, ďalej zabezpečoval dopĺňovanie bojujúcich tankových a KPÚV jednotiek personálom, materiálom a muníciou a zároveň si plnil úlohy vyplývajúce z titulu materiálneho a tankového poradcu v 3. operačnom oddelení štábu Veliteľstva 1. ČSA. Po potlačení Povstania sa Čáni spolu s ďalšími predstaviteľmi Veliteľstva povstaleckej armády presunul na Donovaly. Odtiaľ prešiel s malou skupinou dôstojníkov a vojakov cez Hiadeľské sedlo pod Prašivou, ďalej po hrebeni Prašivej do priestoru Mağurky, kde sa 11. novembra 1944 dostal do nemeckého zajatia. Najskôr ho internovali v Ružomberku, odkiaľ bol 15. novembra premiestnený do Vojenskej väznice v Bratislave, kde zotrval v samoväzbe do 16. decembra. V druhej polovici decembra 1944 ho spolu s veľkou skupinou dôstojníkov Nemci odviekli do zajateckého tábora Kaisersteinbruch (Stalag XVII-A) v Rakúsku. Následne, 25. januára 1945, bol odtiaľ transportovaný do zajateckého tábora Altenburg-Thüringia (Stalag IV-F) v Nemecku, v ktorom zotrval až do oslobodenia tábora americkou armádou v polovici apríla 1945.

Po návrate do vlasti nastúpil Štefan Čáni na zdravotnú dovolenku a 28. októbra 1945 bol ustanovený do funkcie technického zástupcu veliteľa tankových vojsk na MNO – Hlavnom štábe v Prahe. Medzitým ho 1. októbra v hodnosti plk. preložili do skupiny dôstojníkov tankového vojska. Dňom 1. decembra 1947 bol ustanovený za dočasného veliteľa tankového vojska Vojenskej oblasti 4 v Bratislave a od 1. februára 1948 zastával tento veliteľský post už plnohodnotne. V máji 1949 bol Čáni s okamžitou platnosťou pozbavený veliteľskej funkcie a k 1. júlu 1949 nastúpil na nútenú dovolenku. Do výslužby ho definitívne preložili 1. januára 1950. Od júna 1949 do októbra 1951 pracoval ako úradník reprezentácie ARMA – výrobné družstvo v Bratislave. Od 1. novembra 1951 bol v invalidnom dôchodku. Zomrel 20. mája 1968 v Bratislave.

Úspešný let Suchoja T-50

/ Roman KMENT

/ foto Suchoj

Prototyp s indexom Izdelije 701 (Továrenský výrobok 701) odštartoval o 11.19 h a absolvoval 47-minútový let vrátane skúšky zatiahnutia podvozka. Druhý úspešný letový test absolvoval prototyp postavený v rámci programu Perspektivnyj Aviacionnyj Kompleks Frontovoj Aviacii (PAK-FA) 6. februára.

História vývoja

Pri hľadaní počiatkov plánov na sovietske stíhacie lietadlo 5. generácie sa treba pozrieť do roku 1981, keď konštrukčná kancelária Mikojan začala vývoj lietadla s označením I-90 (Izdelije), ktorý je tiež dobre známy pod označením MiG 1.44 MFI (Multifunctional Fighter). Projekt odštartovali v ZSSR krátko po prvých letových testoch strojov 4. generácie stíhačiek MiG-29 Fulcrum, MiG-31 Foxhound a Su-27 Flanker. I-90, ktorý mal byť zaradený podľa pôvodných plánov do výroby v 90. rokoch, bol protipólom amerického programu Advanced Tactical Fighter (ATF), ktorý vyústil do zavedenia strojov F-22 Raptor. Ruský projekt MFI zabrzdil najmä nedostatok financií a rozpad Soviet-

skeho zväzu. Plánované letové testy v rokoch 1991 – 1992 sa vôbec neuskutočnili. V dôsledku tohto stavu sa MFI dostal do vzduchu až v roku 2000. Druhým návrhom stíhacieho lietadla 5. generácie v Rusku, ktorý prišiel po MFI a bol financovaný zväčša zo súkromného sektora, bol prototyp Suchoj S-37/Su-47 Berkut.

Ani jeden zo spomínaných prototypov nevyhovoval ruským vzdušným silám, preto tie v roku 1998 vyhlásili nové vyžiadanie ponuky na stíhač 5. generácie. Budúce univerzálne bojové lietadlo malo spĺňať viaceré základné charakteristiky, ako sú vysoká agilita, udržateľná schopnosť nadzvukovej rýchlosti v normálnom režime, nie na forsáži, nízka úroveň zistiteľnosti radarmi protivníka a nízke tepelné vyžarovanie, rovnako ako schopnosť krátkeho vzletu a pristátia. Súperiace koncepty MFI a Su-47 v Rusku odmietli a rozhodli sa, že tunajší priemysel vyvinie a vyrobí nový bojový komplex schopný súperiť s F-22, pričom z ekonomických príčin nebudú súperiť viaceré projekty, ale na jednom budú spolupracovať viaceré podniky a spoločnosti. Neponchybné ide o najrozsiahlejší letecký projekt od rozpadu ZSSR.

Nielen v Komsomol'sku na Amure, mieste prvého letového testu novej stíhačky s prototypovým označením Suchoj T-50, ale aj v celom Rusku sa tešili 29. januára, že krajina sa pomyselné opätovne zaradila po USA na špičku leteckej vojenskej výroby. Iba tieto dve krajiny majú v súčasnosti vlastné stíhacie lietadlo 5. generácie spolu so zodpovedajúcou priemyselnou základňou.

Vítazi Suchoj

Vývoj stroja T-50 sa začal v konštrukčnej kancelárii Suchoj v roku 2002, keď táto spoločnosť vyhrala tender, v ktorom predložila svoj projekt na dvojmotorový stroj s celkovou vzletovou hmotnosťou do 35 ton. Vzhľad nového viacúčelového lietadla bol schválený v decembri 2004. Hoci sa prvý let stroja očakával v roku 2007, postupne sa odkladal na roky 2008, 2009 až vzlietol 29. januára 2010. Posun v plánoch má na svedomí komplexnosť nového programu a vysoká náročnosť vedeckej, technickej, organizačnej a finančnej stránky projektu. Len pre zaujímavosť prvý z dovedna troch prototypov T-50 na testovanie bol vyrobený vo februári 2009 a vzlietol až po úspešných pojazdových skúškach na vzletovej dráhe. Pre prvý let bol tiež uprednostnený Komsomol'sk na Amure pred Moskvou.

Hoci veľa špecifikácií T-50 zostáva utajených, niektoré čiastkové údaje sú k dispozícii. Plánované motory naznačujú, že tento ťažký stíhač bude mať v sériovej výrobe vzletovú hmotnosť viac ako 30 ton a rozmermi sa bude podobáť na dobre známy rad Su-27. Vývoj nových prúdových motorov pre program PAK-FA má na starosti spoločnosť NPO Saturn, pričom jej s prácami pomáhajú aj ďalšie firmy z ufskej asociácie výrobcov motorov. Prototyp T-50 má dočasnú pohonnú jednotku Izdelije 117S s maximálnym ťahom 142 kN, ktorá je vyvinutá z konštrukcií AL-31F / AL-41F. Pokročilejšie verzie lietadla z programu PAK-FA majú pritom mať celkom nový motor Izdelije 117 s maximálnym ťahom 172 kN.

Stíhač 5. generácie má na vzlet potrebovať iba 300 až 400 metrov, pričom by mal byť schopný udržať si bez problémov dlhší čas nadzvukovú rýchlosť nad 2 000 km/h. Vysoko manévrovateľný stroj bude schopný dopĺňať palivo počas letu a maximálny letový dosah sa má pohybovať na úrovni 5 500 km. Nový stroj bude vybavený vyspelou avionikou, ktorá bude kombinovaná s automatickým systémom riadenia letu a radarom s fázovo napájanou anténou sústavou. Nový výkonný radar Irbis typu AESA, ktorý sa skladá až z 1 526 samostatných prijímacích a vysielačích modulov, dodá vývojové stredisko NIIP. Radar a systém riadenia streľby by mal byť odvodený zo základu systémov pre Su-35BM.

Prototyp Pak-FA čiastočne pripomína americký stroj YF-23. Má až desať vnútorných závesníkov v štyroch šachtách. Dve sa nachádzajú v strede trupu a prechádzajú nezvyklo do zadnej časti stroja. Ďalšie dve šachty má lietadlo na stranách trupu. Viacúčelový stíhač by mal niesť buď osem rakiet typu vzduch-vzduch R-77 budúcej generácie, alebo dve riadené protiletadlové strely každá s hmotnosťou po 1 500 kg. PAK-FA by mal mať tiež dve riadené strely z konštrukčnej kancelárie Novator, ktoré budú schopné zasiahnuť cieľ na vzdialenosť 400 kilometrov. Raketovú výzbroj bude dopĺňať modernizovaný 30 mm kanón GŠ-301, ktorý sa nachádza napravo od kabíny stroja. Prototyp T-50 má dvojdielny prekryt kokpitu, sériové stroje by v budúcnosti mali mať jednodielny prekryt. Sériová produkcia ruského stíhača 5. generácie sa predpokladá po roku 2015 s predpokladanou výrobou približne 430 kusov.

Celková dĺžka je 22 m, výška 5,45 m, krídlo 14,8 m. Maximálna hmotnosť 37 000 kg, dostup 20 000 m, dosah 5 500 km.

/ Roman KMENT

/ foto autor

NISSAN

Pathfinder a Navara

V roku 2006 spracoval Generálny štáb OS SR požiadavku na riešenie operačnej potreby náhrady malého terénneho automobilu pre rezort obrany. Pri zostavovaní Programového plánu na roky 2008 - 2013 v rámci rozpočtovania bol založený samostatný projekt Malý terénny automobil. Jeho prvým výsledkom bolo získanie vozidiel Nissan Pathfinder a Nissan Navara.

V roku 2007 sa pripravila štúdia a akvizičný projekt Malý terénny automobil bez balistickej ochrany pre OS SR. Štúdia realizovateľnosti a akvizičný projekt boli schválené v roku 2008. Podľa spomínaného projektu bude ministerstvo obrany obstarávať vozidlá komerčnej verzie a prostredníctvom agentúry Severoatlantickej aliancie NAMSA aj vozidlá vojenskej verzie.

Komerčná a vojenská verzia

Verejnú súťaž na komerčné verzie malého terénneho automobilu bez balistickej ochrany s plánovaným začatím dodávok v roku 2009 pripravilo MO SR v roku 2008. V minulom

roku tak rezort obrany zakúpil 62 vozidiel typu Nissan Pathfinder a 25 pick-upov Nissan Navara, ktoré si vybral z predloženej ponuky s pohonom 4x4 od troch uchádzačov. Tie nahradia (v komerčnej verzii) staršie automobily typu UAZ. Výber sledoval čo najefektívnejšie riešenie zabezpečenia bežného života vojenských útvarov so štandardným servisom dodávateľa. Podľa európskeho vestníka verejného obstarávania predstavovala konečná hodnota zákazky 2 320 791,11 eura vrátane DPH. Kúpna cena automobilu mala pri rozhodovaní váhu 50 percent, cena doplnkového príslušenstva a výbavy 20 percent, náklady na vykonávanie technických prehliadok a kontrol ďalších 20 percent a kúpna cena náhradných dielov zavážila 10 percentami.

Nové automobily sú určené na zabezpečenie dopravných úloh súvisiacich s prepravou osôb, materiálu a plnenie úloh vojenského policajného výkonu. Ďalej majú zabezpečovať výcvik všetkých organizačných jednotiek, ako aj plnenie úloh jednotiek, zaisťovať kontrolnú činnosť a plnenie úloh na miestach, ktoré sú ťažšie prístupné (nespevnený, rozbahnený terén v oblasti, kde napr. cvičia jednotky).

Keďže Nissany „nie sú bojovníci“, ozbrojené sily budú využívať aj vojenské verzie malých terénnych automobilov, ktoré sa vyberú v spolupráci s NAMSÁ. V minulom roku predstavitelia NAMSÁ informovali, že do súťaže sa prihlásili dvaja dodávatelia, ktorí z

veľkej časti spĺňajú požiadavky OS SR. NAMSÁ predložila od dodávateľov ponuky, ktoré však boli pre rezort obrany neakceptovateľné. Na základe toho predstavitelia MO SR v spolupráci s NAMSÁ prijali ďalší postup vrátane prehodnotenia požiadaviek. V prípade dostupnosti finančných zdrojov je tak možné vyhlásiť druhé kolo súťaže na výber dodávateľa vojenských verzii v rámci projektu MTA podľa upravených požiadaviek MO SR.

Pathfinder a Navara

Patrol, Terrano, Pick-up, Pathfinder, Navara, X-Trail. Všetko názvy modelov automobilov do terénu, ktoré spája jedna značka – Nissan. Ide o výrobcu s jednou z najširších ponúk vozidiel v tomto segmente. Modely Pathfinder a Navara možno zaradiť do kategórie SUV s off-roadovými schopnosťami. Už na prvý pohľad je zrejmé, že Pathfinder a Navara majú veľa spoločných prvkov. Okrem konštrukcie, pohonného ústrojenstva a dizajnu prednej časti vozidla majú rovnaký aj interiér. Kým Pathfinder je klasická viacúčelová verzia (MPV) na prepravu osôb, Navara je úžitkový pick-up.

Oba modely vozidiel pre ozbrojené sily poháňa vznetový, vodou chladený radový štvorvalec YD25DDTI so zdvihovým objemom 2 488 cm³ vo verzii Euro 4 bez potreby aditíva AdBlue. Má priame vstrekovanie paliva Common Rail, využíva turbodúchadlo s medzichladičom stlačeného vzduchu. Maximálny výkon motora predstavuje 126 kW (171 k) pri 4 000 ot./min. Maximálny krútiaci moment je 403 Nm a motor ho dosiahne pri 2 000 ot./min. Priemerná kombinovaná spotreba predstavuje podľa výrobcu 9,8 l/100 km. Vozidlá používajú 6-stupňovú manuálnu prevodovku. Pathfinder dosiahne maximálnu rýchlosť 180 km/h a Navara 170 km/h.

Vozidlá sú v päťmiestnom vyhotovení (Navara s dvojitou kabinou Double Cab) s veľmi dobrým a pohodlným vybavením, ktoré dopĺňa aj palubný počítač. Pathfinder i Navara majú kolesá s pneumatikami s priemerom 16 a 17 palcov a oceľovými diskami. Pathfinder charakterizuje veľký variabilný batožinový priestor, do ktorého sa zmestí aj objemný náklad (pri dvoch radoch sedadiel je priestor 515 l, pri ich odstránení 2 091 l) a možno ho využiť aj ako dodávku. Ponúka 64 rôznych usporiadaní sedadiel a vnútorného priestoru s dĺžkou 2 800 mm, výškou 880 mm a šírkou 1 140 mm pri výške podlahy nad zemou 760 mm. Na podlahe je tiež šesť upínacích úchyty na pripevnenie nákladu. Pick-up Navara ponúka zase nákladový priestor s rozmermi 1 861 x 1 560 x 457 (d x š x h) mm. Rozmery vozidla môžu byť odlišné pri dodaní vozidla s iným príslušenstvom. Oba automobily sú schopné ťahať brzdený príves do hmotnosti 3 000 kg.

Prednú nápravu vozidiel charakterizuje nezávislé zavesenie na dvoch trojuholníkových ramenách, zadná náprava je multi-link s viacerými pružinami (Pathfinder) a tuhá s listovými pružinami (Navara). Predné kotúčové brzdy sú s vnútorným chladením, zadné kotúčové s posilňovačom. Riadenie je hrebeňové s posilňovačom. Výškovo nastaviteľný volant má priemer 380 mm a hrúbku venca 30 mm. Z elektroniky Pathfinder a Navara pre OS SR ponúka systémy ABS, EBD, brzdom asistent BA (elektronické delenie brzdných síl). Pathfinder ponúka aj elektronický stabilizačný systém ESP, systém podpory jazdy do kopca (Hill holder). Z hľadiska bezpečnosti sú k dispozícii predné, bočné airbagy i v opierkach hlavy (celkovo 8x).

Vozidlá ponúkajú viaceré režimy jazdy, ktoré sa volia pomocou otočného prepínača na prístrojovej doske. Režim 2WD je určený pre pohon zadnej nápravy na bežnú jazdu po suchom povrchu. Režim 4H (4WD pri Navare) poháňa všetky kolesá, pričom sa hnacia sila rozdeľí na rovnaké časti na obe nápravy a je určený pre nenáročný terén mimo cesty, prípadne jazdu na snehu a blate. Tretí režim pohonu 4L (4WD) s pohonom všetkých kolies sa dá dobre využiť v náročnom teréne (piesok, hlboké blato, veľký svah) a predstavuje nízky prevodový pomer na zabezpečenie maximálneho záberu (trakcie) vozidla. Model Pathfinder ponúka navyše režim Auto, pri ktorom sa záber kolies kontroluje elektronicky a krútiaci moment motora sa rozdeľuje podľa potreby automaticky buď 100 % na zadnú nápravu alebo v pomere 50/50 % na prednú a zadnú nápravu (napr. klzký povrch).

NISSAN NAVARA

Technicko-taktické údaje	
Nissan Pathfinder	
Celková hmotnosť	2 880 kg
Užitočné zaťaženie	705 kg
Celková dĺžka / šírka / výška	4 740 / 1 850 / 1 763 mm
Rázvor	2 850 mm
Predný nájazdový uhol	33°
Zadný nájazdový uhol	26°
Svetlá výška	254 mm
Disky / pneumatiky	7J x 17 ET30 / 255/65 R17
Nissan Navara	
Celková hmotnosť	2 805 kg
Užitočné zaťaženie	766 kg
Celková dĺžka / šírka / výška	5 220 / 1 850 / 1 774 mm
Rázvor	3 200 mm
Predný nájazdový uhol	29°
Zadný nájazdový uhol	22°
Svetlá výška	233 mm
Disky / pneumatiky	16 x 7J / 235/70 R16
Motor YD25DDTI	
Zdvihový objem	2 488 cm ³
Vŕtanie x zdvih	89 x 100 mm
Maximálny výkon	126 kW (171 k)
Max. krútiaci moment	403 Nm
Objem nádrže	80 l

Úspešný zásah palubným laserom

Palubný laser umiestnený na upravenej testovacej platforme Boeingu 747 vo februári úspešne zasiahol dva ciele v podobe balistických rakiet. Zničenie sa uskutočnilo do dvoch minút od odpálenia balistickej strely. Platforma s testovaným laserom zneškodnila jednu balistickú raketu krátkého dosahu na kvapalnú palivo odpálenú z rampy mobilnej morskej základne v Tichom oceáne a jednu raketu na tuhé palivo odpálenú z pozemného stanovišťa v Kalifornii (zásah na cca 300 km). Americký úrad MDA (Mis-

sile Defense Agency) test považuje za revolučný krok, ktorý údajne ukázal, že proti hrozbe rakiet sa dá vo fáze ich štartu a odpálenia brániť aj pomocou tejto novo vyvíjanej zbrane.

Úspešný experiment, počas ktorého operoval upravený Boeing 747 nad pobrežím strednej Kalifornie, bude s veľkou pravdepodobnosťou znamenať ďalšie pokračovanie vývoja v americkej koncepcii využitia priamej energie na budovanie protiraketovej technológie. Navádzací systém

laseru podľa MDA raketu bezchybne zachytil a sústredený lúč energie z laseru ju zničil. Senzory palubného laseru lietadla cieľ zachytili v priebehu niekoľkých sekúnd. Kým antirakety v amerických plánoch protiraketovej obrany ničia balistické strely svojou pohybovou energiou vo vrcholovej alebo zostupnej fáze letu, laser ničí nepriateľské strely teplom, lúč má rýchlosť svetla a zasahuje tak cieľ prakticky okamžite pri štarte (vzostupnej fáze letu).

(rak)

Americké pozemné sily podľa vyjadrenia z 23. januára zrušili projekt bezpilotného vrtníka RQ-8B Fire Scout. Pre mnohých bude toto rozhodnutie určite prekvapením, pretože v októbri minulého roka bol zaradený do služby US Navy na palube fregaty McInerney (FFG-8) a pôsobil v protinarkotickej operácii, kde sa mali otestovať jeho praktické schopnosti. Systém spoločnosti Northrop Grumman bol plánovaný pred šiestimi rokmi ako súčasť bojových platform Future Combat System (FCS). MQ-8B so základnou výbavou dokáže operovať vo vzduchu viac ako šesť hodín a s akčným rádiusom 200 km. Celková hmotnosť predstavuje 1 429 kg. Poháňa ho turbomotor Rolls Royce 250-C20W, ktorý mu umožňuje dosiahnuť max. rýchlosť viac ako 210 km/h.

Libya má záujem získať z Ruska 20 moderných bojových lietadiel, protiletadlové systémy S-300PMU-2, tanky T-90S

či ďalšie zbrane. Popri nákupe nových tankov kategórie MBT chce zmodernizovať aj viac ako 100 tankov T-72, ktoré má vo výzbroji. Informácie priniesla ruská tlač s odvolaním na diplomatické zdroje, pričom kontrakty by mali dosiahnuť celkovú hodnotu takmer dve miliardy USD.

General Dynamics Land Systems-Canada získala kontrakt 227 mil. USD na nákup a ďalšie možné úpravy 250 vozidiel RC-31A2 kategórie MRAP. Modernizácia vrátane nezávislého zavesenia kolies by mala byť hotová do konca októbra tohto roka. Hlavná výroba a montáž vozidiel sa uskutoční v Južnej Afrike, ďalšie doplnkové montáže v amerických spoločnostiach.

Spoločnosť SELEX Galileo vo februári informovala, že spoločnosť Saab si pre svoje lietadlo novej generácie Gripen NG vybrala infračervený vyhľadávací a sledovací

systém (IRST) SKYWARD-G. Ten ponúka možnosť, aby radar lietadla potlačil svoje elektronické žiarenie a pritom bol plne operačne použiteľný so stealth charakteristikami. IRST môže pracovať v prostredí množstva cieľov so sledovaním viacerých z nich alebo tiež v synchrónnom vyhľadávacom móde. Výber systému SKYWARD-G nasleduje po dohode oboch firiem na vývoji AESA radaru Raven ES-05 pre Gripen NG.

Americké vzdušné sily USAF si objednali od spoločnosti Lockheed Martin viac ako 150 kusov riadených striel s plochou dráhou letu ôsmej výrobné série AGM-158 JASSM (Joint Air to Surface Standoff Missile). Kontrakt má hodnotu 243 mil. USD, pričom doteraz má americké letectvo objednaných už viac ako 1 200 striel typu JASSM. Konečný stav zbraňového prostriedku (hmotnosť cca 900 kg a presnosť zásahu 3 m) by mal byť úctyhodných 4 900 jednotiek vrátane verzií s pre-

dĺženým dosahom JASSM-ER. Strely sa používajú na odpálenie z bezpečného priestoru mimo dosah nepriateľskej PVO proti množstvu cieľov vrátane zodolnených pozemných objektov.

Francúzsky Sagem (skupina Safran) dodal na konci januára pre spoločnosť MBDA prvú sadu novej generácie infračervených zameriavačov, ktoré by sa mali montovať na odpaľovacie zariadenia protitankových striel Eryx. Prvé kusy zameriavačov sú z počiatkovej dodávky približne 400 ks, ktoré si MBDA objednala v minulom roku. Nový infračervený zameriavač využíva najnovšiu detekčnú technológiu bez použitia chladienia a bol vyvíjaný Sagemom pre program modernizácie výzbroje francúzskeho vojaka FELIN. V porovnaní so staršou generáciou zameriavačov je nový typ ľahší, kompaktnější, tichší i jednoduchší na používanie.

Muštarak aj v znamení odminovania

Počas februárovej operácie Muštarak v Afganistane bolo potrebné použiť aj ženiejné prostriedky na odminovanie územia, aby mohli bojové jednotky NATO bezpečne pôsobiť v operácii. Jedným z prostriedkov na odminovanie, ktorý použili britskí ženiej, bol aj impozantný odminovací tank Trojan s na diaľku odpaľovaným výbušným raketovým systémom Python. Základom systému Trojan je podvozok tanku Challenger 2, ale bez hlavnej výzbroje. Namiesto veže má veľké hydraulické rameno s rýpadlom. V prednej časti môže mať tank odminovacie radlice. Počas práce odminovač chráni najmä jednotky s pásovými vozidlami Viking.

Pre sofistikovanejšie odminovanie sa montuje tiež v zadnej časti tanku systém Python, ktorý pozostáva z hlavni, z kto-

rých sa odpaľuje za sebou spájaná raketová munícia (podobne ako pri systéme Giant Viper). Ide o účinný a rýchly spôsob vyčistenia priestoru, jedna reťaz výbušnín systému Python dokáže po dopade na zem vyčistiť obdĺžnik s rozmermi 7 x 230 m. Na vlastnú ochranu má odminovací tank Trojan guľomet L94A1 kalibru 7,62 mm. Celková hmotnosť odminovacieho systému je 65 ton, posádku tvoria traja muži (veliteľ, operátor, vodič). Trojan poháňa dieselmotor Perkins CV12 s maximálnym výkonom 890 kW (1 200 k), ktorý umožňuje prostriedku dosiahnuť rýchlosť 59 km/h na komunikácii a 40 km/h v teréne. Vo výzbroji britskej armády je od roku 2007.

(rak)

/ **Generálmajor Peter Vojtek,**
náčelník Štábu personálneho manažmentu ČS OS SR

Sociálny systém je stabilizovaný

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

Pán generálmajor, mohli by ste sa vyjadriť k stabilite sociálneho systému, ktorý sa týka profesionálnych vojakov?

Osobitný systém sociálneho zabezpečenia vojakov a policajtov je štandardnou inštitúciou využívanou vo všetkých armádach NATO, ale aj v armádach štátov, ktoré nie sú členmi NATO. Finančné prostriedky na tento účel sa vždy vyčleňujú z kapitoly rozpočtu ministerstva obrany daného štátu.

Osobitný systém sociálneho zabezpečenia vojakov zohľadňuje mieru rizika spojenú s poškodením zdravia, prípadne straty života, ktorú vojaci na seba berú v súvislosti s výkonom ich funkcie a mal by byť i kompenzáciou za niektoré ústavné práva a slobody, ktoré majú vojaci v súvislosti s výkonom služby obmedzené (napr. peňažné právo, členstvo v politických stranách alebo hnutiach, sloboda podnikania, povinnosť výkonu služby v mieste a vo funkcii podľa potrieb služobného úradu a pod.).

Systém sociálneho zabezpečenia vojakov je v Slovenskej republike zakotvený v zákone č. 328/2002 Z. z., ktorý je spoločný i pre policajtov a ostatných príslušníkov ozbrojených zborov. Súčasný stav je systémovo dobre riešený, stabilizovaný a udržateľný, preto aj na základe predstáviteľov silových ministerstiev a aj podľa predsedu vlády niet dôvodov na zmenu tohto systému.

Netreba sa teda obávať žiadnych redukcii alebo škrtov?

Priznám sa, že otázke nie celkom rozumiem. Ak je otázka smerovaná v súvislosti s výsluhovým zabezpečením vojakov a policajtov, nie je dôvod obávať sa redukcii a škrtov, a to z toho dôvodu, že výsluhové nároky uvedených skupín občanov sú rie-

šené už spomínaným zákonom, ktorý presne stanovuje rozsah nárokov a spôsob výpočtu nárokových náležitostí. K zmene by mohlo dôjsť jedine zmenou zákona, ktorá nie je v pláne legislatívnych úloh v nasledujúcich obdobiach.

Ak sa redukcia a škrt týkajú celkového objemu finančných prostriedkov pre kapitolu rozpočtu MO SR, tak v dôsledku krízy musí vláda SR zabezpečiť priority SR a záväzky SR vo vzťahu k EÚ a kolektívnej obrany v rámci štátov NATO. Zároveň na základe programového vyhlásenia vlády rozpracovaného na podmienky MO SR je dôraz položený na zabezpečenie stability personálu. Z toho dôvodu bol i v tomto roku na zabezpečenie platových a sociálnych náležitostí personálu vyčlenený potrebný objem finančných prostriedkov.

Možno ste však aj vy počuli, že tak, ako už v minulosti nie jeden raz, aj v posledných týždňoch sa šíri rôzne zarúčené správy...

Ako ste správne podotkli, „zarúčené“ správy sa šíria aj v minulosti a šíria sa i teraz. Ja však vychádzam iba z overených informácií, nemôžem predsa reagovať na rozličné ničím nepodložené a neoverené dohady. Iba konštatujem, že v programe legi-

slatívnych úloh vlády nie je novelizácia zákonov o štátnej službe PrV č. 346/2005 Z. z. v otázkach odmeňovania PrV a Osobitného zákona o sociálnom zabezpečení vojakov a policajtov č. 328/2002 Z. z. v otázkach revízie výsluhových náležitostí.

Ako vnímate navrhované oslobodenie zahraničného príspevku vojakov od dane z príjmu?

OS SR už v roku 2008 iniciovali oslobodenie od daní zahraničné príspevky PrV pôsobiacich v operáciách MKM, alebo v pozorovateľských misiách. Iniciatíva OS SR nešla podporu predovšetkým na MF SR.

V súčasnosti OS SR uvitajú a podporujú každú iniciatívu týkajúcu sa zvýšenia finančných náležitostí PrV v podmienkach so zvýšenou záťažou výkonu služby a zvýšenia rizika poškodenia zdravia, prípadne straty života.

„Nie je dôvod obávať sa redukcii a škrtov.“

Po nástupe generála Stanleyho A. McChrystala (pozemné sily USA) do funkcie veliteľa vojenskej operácie NATO ISAF v Afganistane došlo k zásadnej zmene stratégie pre túto operáciu. Úlohou koalíčných síl je pomôcť afganskému ľudu poraziť povstalcov, ktorí ohrozujú jeho krajinu.

Strategický veliteľ družstva pre Afganistan

/ šbnrtm. Richard FABRICIUS

/ foto Pavol VITKO

To chce docieľiť asistovaním pri zaistení bezpečného prostredia pre každodenný život, ochranou pred násilím zo strany povstalcov, pôsobením medzi afganským ľudom (nie byť uzatvorení v dobre chránených a zabezpečených základniach ISAF), rešpektovať jeho kultúru, zvyky, náboženstvo, spoločenské a kmeňové základy tradičnej spoločnosti. ISAF musí docieľiť aktívny podiel Afgancov na budovaní bezpečnej komunity. Afganistan je ich vlasťou a ISAF je v nej hosťom. Táto zmena spočíva predovšetkým v prístupe k obyvateľstvu – obyčajný afganský ľud sa stal stredobodom (ťažiskovým prvkom) pôsobenia koalíčných síl.

V súvislosti so zmenou stratégie velenia Aliancie v operácii ISAF v Afganistane sa často používa pojem „Strategic corporal“ (strategický veliteľ družstva). Význam, dôležitosť tohto výrazu – prečo strategický a čo to vlastne znamená, uvidíme v tomto článku.

„Strategic corporal“ je v podmienkach Ozbrojených síl SR „strategický“ veliteľ družstva. Ako môže byť jeden vojak – poddôstojník taký dôležitý v rozsiahlej operácii, že sa mu pripisuje označenie strategický? Táto dôležitosť má priamu súvislosť už so zmienenou stratégiou. Spočíva vo vážnosti možných účinkov jeho konania (konania každého príslušníka ISAF) v nesmierne komplexnom a náročnom operačnom prostredí, ktoré Afganistan predstavuje. ISAF je pod drobnohľadom celého sveta a každé „šliapnutie mimo“ je ihneď medializované zo strany opozičných síl do celého sveta s globálnym geopolitickým dosahom. Takže ak veliteľ družstva pri svojej činnosti napr. počas hliadkovania pri kontakte s početne silnejším nepriateľom (bojová činnosť – najnižšia taktická úroveň) prijme rozhodnutie zničiť most cez rieku a zabrániť tak napr. vniknutiu nepriateľa do zostavy vlastnej

čaty v úsilí minimalizovať vlastné straty, tak z taktického pohľadu využil svoju väčšiu palebnú silu, obmedzil nepriateľovi pohyb, získal iniciatívu – čo je v poriadku. Ale taktické hľadisko konkrétnej situácie nie je to jediné, čo musí najnižší veliteľ v Afganistane zvažovať každý deň. Zničením toho istého mosta môže úplne znemožniť miestnemu obyvateľstvu, ktoré obýva osadu za riekou, dostať sa do jedinej nemocnice v okruhu

n niekoľko sto kilometrov. To môže mať za následok frustráciu a nenávisť zo strany obyvateľov osady, ktorí sa potom ochotne nechajú regrutovať do radov povstalcov v boji proti koalíčnym silám. V tom istom dni môže plniť tento veliteľ družstva diametrálne odlišnú úlohu – distribúciu humanitárnej pomoci (činnosť s povahou humanitárnej operácie), kde sa dostane do priameho kontaktu s deťmi. O dve hodiny môže asistovať svojmu veliteľovi čaty pri nadväzovaní vzťahov s kmeňovými vodcom osady susediacej so základňou (činnosť s povahou CIMIC). Navyše, väčšina koalíčných vojakov pochádza z prostredia západnej kultúry 21. storočia založenej na hodnotách kresťanského náboženstva, prípadne bez vierovyznania. A nie naposledy treba vziať do úvahy prírodné a klimatické podmienky Afganistanu, ktoré výrazným spôsobom zvyšujú fyzickú a psychickú náročnosť plnenia úloh.

Všetky tieto príklady len dokresľujú náročnosť, ktorá sa kladie na poddôstojníka, ktorý bol ako príslušník bojových mechanizovaných jednotiek pripravovaný predovšetkým na bojovú činnosť, kde zreteľ na civilné obyvateľstvo nikdy nebol položený v takom rozsahu. Ostatné aspekty stabilizačných, humanitárnych, mierových operácií a pod. tvorili menšiu časť jeho prípravy. Pre jednotky bojovej podpory a bojového zabezpečenia zasa vzrástol podiel výcviku taktickej a streleckej prípravy vo výcviku pred nasadením z dôvodu asymetrických ohrození, ktoré sú pre operačné prostredie Afganistanu „modus operandi“. Víťazstvo ISAF v Afganistane sa nedá docieľiť iba elimináciou povstalcov prostredníctvom bojových operácií a bezpečnosť vlastných vojsk ISAF v Afganistane nespočíva vo výraznej palebnej prevahe nad povstalcami. Získava väčšiu ochranu vlastných vojsk v Afganistane spočíva v užšej komunikácii a spolupráci s miestnou populáciou.

Ak má ISAF uspieť, každý vojak musí dôsledne zvažovať a chápať následky svojho konania na afganský ľud, čo vyžaduje zmenu nielen v prístupe, ale predovšetkým v spôsobe uvažovania. ISAF musí vyjsť von zo základní, žiť vo väčšej zomknutosti s miestnym obyvateľstvom a bojovať bok po boku s vojakmi Afganskej národnej armády.

Nová stratégia veliteľa ISAF generuje nové požiadavky na výcvik a prípravu vojakov pred nasadením. Ich komplexnosť vysoko prevyšuje tradičný prístup k výcviku, kde v tradičnom bojovom konflikte podobného rozsahu nemohol jeden veliteľ družstva zásadným spôsobom ovplyvniť výsledok bojovej zrážky. Požiadavky modelového výcviku „strategického“ veliteľa družstva pred nasadením pre operáciu ISAF v pôsobení bez národných obmedzení rozoberieme podrobnejšie v niektorom z ďalších vydání nášho časopisu.

Slovenskí vojaci
v operácii ISAF

Bez tanku
by Marián Štátnik
nevydržal

Splnený detský sen

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Mariána Štátnika, rodáka z Ložína v okrese Michalovce, tanky priťahovali svojou silou a mohutnosťou už oddávna. Keď nastúpil na základnú vojenskú službu do poddôstojníckej školy v martinskom tankovom pluku, tak sa mu vlastne splnil detský sen. Zvyšok vojenčiny si odkrútil na Morave v tankovom pluku v Práslaviaciach. Potom sa vrátil do civilu, ale bez tankov nakoniec nevydržal. O desať rokov neskôr sa stal profesionálnym vojakom. V trebišovskom tankovom útvare bol najskôr vodičom tanku.

„Je to veľmi dobrý pocit, keď sa tá masa železa dá práve vašim príčinením do pohybu a na slovo vás počúva aj v ťažkom teréne. Keď sa človek o tank dobre stará, dokonale ho pozná, nenechá ho v štiachu ani v tých najhorších situáciách. Či už ide o zablatený, či zasnežený terén. Je síce pravda, že naše stroje už nie sú najnovšie, ale sú to stále spoľahlivé mašiny,“ nedá na svoje tanky dopustiť technik vodič tankovej rotý trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu rotný Marián Štátnik.

Tank je pre neho srdcovka

Zástupca veliteľa práporu major Milan Šíma na jeho adresu má len slová chvály. Podľa neho práve vďaka takým vojakom, ako je rotný Štátnik sa podarilo v uplynulom období splniť všetky úlohy súvisiace s reorganizáciou bývalého tankového práporu a jeho začlenením do zmiešaného mechanizovaného práporu. „Je veľmi dobrý odborník, ktorý má k svojej technike doslova srdcový vzťah. Patrí medzi špecialistov, ktorí dokážu už po naštartovaní tanku a zvuku jeho motora zistiť, keď niečo nie je v poriadku. Za tým sú roky práce a skúsenosti,“ konštatuje major Šíma.

Marián nikdy nezabudne na svoje prvé brodenie s tankom. Bol vtedy vojak základnej služby. „Mali sme tanky T-55. Išli sme s vozidlom pod vodnú hladinu. Predtým sme urobili všetky potrebné úkony, aby voda nezatiekla do stroja. Odrazu, keď sme už boli pod vodnou hladinou, tank zastal a nešiel naštartovať. Človeku v tom momente všeličo prebehne mysľou. Hovoril som si: Upokoj sa, veď ostatní ňu nenechajú v kaši a vytiahnu ňu! Prišli potápači a pomocou vyslobodzovacieho tanku ma nakoniec vytiahli. Neskôr sa zistilo, že celý problém zapríčinil nejaký chytrák, ktorý sa ulakomil na karabínku vzduchového čističa. Miesto nej tam dal obyčajný drôt, ktorý, samozrejme, nevydržal...,“ spomína Marián.

Niektorých by takýto nepríjemný zážitok rozladil a dokázal nadobro

zanechať službu pri tanku. Mariánovi nie. „Naopak, získal som dôveru. V to, že keď človek urobí všetko, čo je potrebné, nemusí sa báť. Dnes po profesionalizácii ozbrojených síl je situácia oveľa lepšia. Vojaci si vážia možnosť pracovať. Najmä pri tej nezamestnanosti, ktorá tu u nás na východe Slovenska je. Preto sa usilujú mať techniku v poriadku. Ako technik roty to môžem posúdiť,“ zdôrazňuje rotný Štátnik.

V horúcej Afrike

Ďalšie praktické skúsenosti získal počas svojho ročného pobytu v horúcej Afrike. V misii OSN UNMEE v Eritrei mal ako vodič na starosti odminovací tank Belarty. Všadeprítomný prach, vysoké teploty i nadmorská výška neraz na úrovni našich Vysokých Tatier – to všetko im znepriemňovalo prácu. Napriek tomu odviedli slovenskí vojaci podľa Mariána veľký kus práce. Podľa neho mal najlepši pocit, keď po odminovanom teréne mohli pokojne prejsť pastieri so svojím dobytkom, ženy a deti pri svojom každodennom putovaní za vodou, i deti si našli bezpečné miesto na svoje hry. Veď neraz videl potrhane kusy dobytky, ale aj ľudí, áut a rôznych povozov, ktoré zničili práve výbuchy mín a výbušnín.

Rotný Štátnik zažil s tankami aj mnohé cvičenia v našich výcvikových priestoroch. Hádám najviac spomína na cvičenie Modrá línia v roku 2001. V rámci jej prípravy i samotného cvičenia strávili na Lešti vyše šesť týždňov. Všetky tanky úspešne uskutočnili hlboké brodenie pod vodnou hladinou vododromu. Problémy, ktoré pri ňom sám zažil v úvode svojej vojenskej kariéry, sa našťastie neopakovali.

Zástupca veliteľa tankovej rotý nadporučík Bartolomej Balogh si na rotného Štátnikovi cení aj to, že je vždy svojimi radami a praktickými skúsenosťami ochotný pomôcť aj mladším, menej skúseným príslušníkom rotý.

RETRO 2010

/ Jozef ŽIAK, foto autor

V treňčianskom posádkovom klube za účasti predsedu miestneho Klubu vojenských veteránov plk. v. v. Pavla Rácza a člena klubu generálmajora v. v. Jiřího Egga otvorili 9. februára výstavu Retro 2010 (otvorená bola do 18. februára), ktorá mapuje technický vývin v uplynulom storočí. Vedúci Posádkového klubu Trenčín pri Veliťstve síl výcviku a podpory OS SR Stanislav Martinák zdôraznil pri otvorení podujatia, že výstava je tak trochu prelomová.

„Je dielom našich súčasných a bývalých zamestnancov, ktorí priniesli vystavené exponáty. Celkom ich je zhromaždených 105, z piatich oblastí. Zastúpená je zvuková, výpočtová, fotografická a meracia technika, ako aj výrobky pre domácnosť. Mladšej generácii, chceme takouto formou pripomenúť vývoj techniky za uplynulé obdobie a skôr narodeným zasa priblížiť predmety, ktoré ich sprevádzali v mladosti. Oslovili sme základné a stredné školy v regióne, aby aj takouto zaujímavou formou spestrili svoje vyučovanie,“ hovorí vedúci klubu.

Výstavu pripravil pracovník klubu Ján Čučka. Pripomína, že približne dva mesiace zhromažďovali najzaujímavejšie exponáty. Medzi ne podľa neho patria predovšetkým fotoaparáty Kodak z roku 1898 a Rodenstock z roku 1905, rádio Philips z roku 1920, ale aj tzv. Slovenský ľudový prijímač z roku 1940 či gramofón na ručný pohon z roku 1928. Nechýba ani vojenský tlapač z obdobia po druhej svetovej vojne, ktorý sa používal v ČSLA či spojovacie zariadenia. Vôbec najstarším exponátom je žehlička z roku 1895. Zaujme aj história výpočtovej techniky. Hoci sa dá merať zatiaľ len na desaťročia. Nad osobným počítačom Schneider z roku 1978 sa dnes už len pousmejeme.

Plesový bonus

/ npor. Rastislav KENTOŠ, foto autor

Príslušníci 21. zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov potešili deti hospitalizované na detskom oddelení NsP v Trebišove. Npor. Rastislav Kentoš, por. Erik Vozár, por. Lucia Chromčíková a zamestnankyňa Adriana Toropilová priniesli 9. februára malým pacientom hračky, ktoré vyzbierali príslušníci útvaru v rámci zbierky Plesový bonus.

Darovali krv

/ npor. Rastislav KENTOŠ, foto autor

V priestoroch 21. zmiešaného mechanizovaného práporu v Trebišove 3. februára v rámci tradičnej akcie „Kvapka krvi“ darovali túto životodárnú tekutinu viacerí príslušníci práporu. Mnohí patria medzi stálych darcov, preto ich neprekvapilo, že pred odberom museli absolvovať vyšetrenie hemoglobínu a zaevidovať sa do databázy. Samotné odbery krvi boli už pre personál Mobilnej odberovej jednotky krvi z Košíc pod vedením MUDr. Radvakovej, PhD. iba rutinnou akciou, ktorú zdravotnícky tím zvládol s vysokou profesionalitou. Nechýbalo malé občerstvenie pre darcov a zápis do preukazu.

Ukrajina predsedá projektu TISA

/ kpt. Milan VANGA, foto autor

Podpísaním protokolu odovzdala 3. februára v Bratislave Slovenská republika predsedníctvo v projekte TISA Ukrajine. Protokol za ukrajinskú stranu na Ministerstve obrany SR podpísal zástupca náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Ukrajiny viceadmirál Ihor Vasylivč Kabanenko a za Slovenskú republiku zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš. Viceadmirála prijal štátny tajomník Daniel Duchoň a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. V rámci pracovného stretnutia zástupcovia náčelníkov generálnych štábov rokovali o vzájomnej bilaterálnej spolupráci a spolupráci v rámci V4. Najintenzívnejšou kapitolou spolupráce medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou je projekt TISA, ktorý predstavuje efektívnu formu vzájomnej pomoci v prípade živelných katastrof. Mnohonárodný ženijný prápor (MN žpr) „TISA“ vznikol na základe medzivládnej dohody podpísanej 18. januára 2002 v Budapešti medzi vládami Maďarskej republiky, Rumunska, Slovenskej republiky a Ukrajiny, ktorého základným poslaním je poskytovať pomoc miestnemu civilnému obyvateľstvu a zúčastňovať sa na znižovaní škôd pri katastrofách v povodí rieky Tisy. Sily a prostriedky do MN žpr „TISA“ vyčleňuje ženijný prápor Pozemných síl OS SR Sereď. V rámci programu ukrajinská delegácia navštívi Sereď, kde si prezrela priestory a techniku ženijného práporu.

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky Slovenský Červený kríž

organizujú v spolupráci s mestami

DEŇ S OZBROJENÝMI SILAMI A ZBORMI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

UVIDÍTE:

Petra Cmorika ✪ Laci Strike SDA ✪ Funkiez

- dynamické ukážky činnosti Ozbrojených síl SR, Vojenskej polície, Policajného zboru SR, Hasičského a záchranného zboru SR
- statické ukážky výzbroje a výstroja ozbrojených zborov SR
 - prácu členov Slovenského Červeného kríža
 - ukážky stredovekých bojov
- pre deti sú pripravené rôzne atrakcie a súťaže

Bližšie informácie o miestach a termínoch konania podujatí budú zverejnené na stránke www.mosr.sk

Nová katedrála

/ Pavol VITKO

/ foto Peter DOVINA

Prvého marca v rámci oslavy 7. výročia vzniku Ordinariátu Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR bola podpísaná darovacia zmluva o odovzdaní Katedrály sv. Šebastiána v bratislavskej Rači - Krasňanoch do služieb Ordinariátu. Zmluvu podpísali bratislavský arcibiskup Stanislav Zvolenský, ordinár ozbrojených síl a ozbrojených zborov biskup František Rábek a správca farnosti Rača Mário Orbán. Na slávnosti bol prítomný minister obrany Jaroslav Baška, apoštolský nuncius v SR Mons. Mario Giordana, zástupcovia generality a vojakov ozbrojených síl, členovia Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, colníci a ďalší hostia. Patrónom Katedrálného chrámu je sv. Šebastián, patrón vojakov. Moderná budova, ktorú dokončili v roku 2009, má 25 metrov vysokú vežu a členitú strechu, ktorá má pripomínať tŕňovú korunu. Chrám bude zároveň slúžiť aj veriacim v Krasňanoch. V rámci Ordinariátu pôsobi 49 kňazov. Z nich je 34 rímskokatolíkov a 15 gréckokatolíkov. Osemnásť pôsobí v armáde, štrnásť v polícii a sedemnásť vo väzniciach.

OBRANA 3 / MAREC 2010

Čierny medveď 2010

/ Jozef ŽIAK

/ foto Peter DOVINA

Mnohonárodný prápor vojenskej polície NATO (MNMPBAT) vznikol na základe rozhodnutia pražského samitu NATO v roku 2002. Pod velením Poľska, sú v ňom vojenskej policajti z Českej republiky, Chorvátska a Slovenska. V jeseni tohto roka čaká medzinárodnú jednotku ďalšia previerka jej pripravenosti. Cvičenie Čierny medveď 2010 sa uskutoční v septembri v Chorvátsku (doterajšie cvičenia boli v Poľsku a v Českej republike).

Samotnému cvičeniu predchádza niekoľko prípravných zamestnaní. Jedno z nich sa od 22. do 26. februára uskutočnilo na Slovensku, vo Výcvikovom centre vojenskej polície vo Vlkanovej. Vedúci slovenskej časti prípravy na cvičenie major Anton Čintalan z trenčianskeho riaditeľstva vojenskej polície zdôrazňuje, že ich úlohou je predovšetkým pripraviť náčrt hlavných plánovacích dokumentov, ktoré budú predstavovať podklad pre samotné cvičenie v Chorvátsku, vo Vojenskom výcvikovom priestore Gašiči v severovýchodnej časti krajiny, ako aj jeho logistické zabezpečenie. Zástupcovia vojenských polícii zúčastnených krajín pracovali v troch pracovných komisiách. Pripravovali technickú dohodu, ktorú následne vo Vlkanovej podpísali plukovník Jerzy Gorski za poľskú stranu,

kapitán Radek Zámečník za českú, major Anton Čintalan za slovenskú a podplukovník Tihomir Zebec za chorvátsku. Podľa podplukovníka Zebeca v priebehu cvičenia Čierny medveď 2010 v Chorvátsku chcú zúčastniť všetky doterajšie skúsenosti z prípravy mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO. Na tohtoročnom cvičení Čierny medveď 2010 v Chorvátsku bude Slovensko zastupovať okrem príslušníkov medzinárodného štábu, či vyšetrovateľov predovšetkým čata vojenskej polície z banskobystrického útvaru vojenskej polície. V súčasnosti jej príslušníci pôsobia pri strážení a ochrane najväčšej základne NATO v Afganistane, v Kandaháre. Obdobné skúsenosti z operácie ISAF majú aj príslušníci vojenských polícii z Poľska, Českej republiky a Chorvátska.

Rýchly presun špeciálnych síl

Špeciálne operácie (5. časť)

Na uskutočňovanie špeciálnych operácií sa určujú sily a prostriedky síl špeciálnych operácií a potrebné podporné prvky, ktoré sú sústredené v tzv. úlohových zoskupeniach špeciálnych operácií. Tieto zoskupenia sú komplexným bojovým prvkom a zabezpečujú pevné a efektívne velenie a riadenie, koordináciu a vykonávanie špeciálnych operácií, logistickú podporu, zdravotnícke zabezpečenie, bojovú podporu nasadených operačných jednotiek a ochranu síl.

/ pplk. Peter ŠVRLO, *náčelník oddelenia spravodajstva a EB/odbor pre operácie veliteľstva pozemných síl Trenčín*

/ foto archív autora

Jedným z prvkov úlohového zoskupenia špeciálnych operácií je aj zabezpečenie komplexnej spravodajskej podpory. Spravodajská podpora je zabezpečená v rámci úlohového zoskupenia špeciálnych operácií v dvoch základných rovinách.

Po prvé, je to štábný prvok, ktorý musí zabezpečiť spracovanie požiadaviek veliteľov, plánovanie a riadenie spravodajského úsilia, zhromažďovanie a spracúvanie informácií, distribúciu spracovaných spravodajských produktov pre rozhodovanie veliteľov a, samozrejme, smerom k operačným jednotkám síl špeciálnych operácií. Tento prvok ďalej zodpovedá za využívanie informácií, ktoré sú získavané z priestoru operácie inými, neorganickými silami a prostriedkami spravodajstva a prieskumu. Pôjde najmä o informácie od strategických zdrojov a národných spravodajských agentúr.

Po druhé, spravodajská podpora úlohového zoskupenia špeciálnych operácií sa zabezpečuje efektívnym, cieľavedomým a na konkrétnu špeciálnu operáciu zameraným využitím vlastných síl a prostriedkov spravodajstva a

prieskumu, ktoré musia byť priradené k danému zoskupeniu. Tieto sily a prostriedky pozostávajú zo špecialistov na agentúrny prieskum, rádiový a rádiotechnický prieskum a obsluhu bezpilotných prostriedkov, ktorí sú schopní získavať vitálne informácie priamo z priestoru spravodajskej zodpovednosti, ktorý odpovedá priestoru plánovanej špeciálnej operácie.

Spravodajská príprava bojiska

Spravodajská podpora bojiska je vo svojej podstate kontinuálna a systematický proces hodnotenia protivníka a vplyvu prostredia vo vymedzenej geografickej oblasti. To platí ako pre konvenčné sily, tak aj pre sily špeciálnych operácií. Význam spravodajskej prípravy bojiska pre sily špeciálnych operácií sa oproti konvenčným silám zvyšuje už samotným charakterom síl špeciálnych operácií, a to vzhľadom na ich relatívnu zraniteľnosť a v pomere s konvenčnými silami menšiu palebnú silu, plnenie bojových úloh často nezávisle a bez priamej všestrannej podpory a využívanie zložitých spojovacích

a technických prostriedkov. Cieľom je, samozrejme, maximálne možné zníženie rizík a hrozieb, ktoré môžu mať fatálne následky na úspech v nadchádzajúcej alebo už prebiehajúcej špeciálnej operácie.

Obsahom spravodajskej prípravy bojiska je spracovanie všetkých informácií získaných z priestoru spravodajskej zodpovednosti a záujmu a o objektoch osobitnej dôležitosti, ktoré sú predpokladom na kvalitné a komplexné plánovanie, riadenie a vykonávanie špeciálnych operácií. Spravodajská príprava bojiska poskytuje podklady na určenie priestorov pre špeciálnu operáciu, a tým umožňuje stanoviť priestory spravodajskej zodpovednosti a záujmu a objekty osobitnej pozornosti pre sily a prostriedky prieskumu a spravodajstva podporujúce priamo alebo nepriamo konkrétne jednotky a zoskupenia špeciálnych operácií pri príprave a plnení bojových úloh.

Spravodajská príprava bojiska vo všeobecnosti pozostáva z hodnotenia priestoru činnosti vlastných síl vyčlenených na vedenie špeciálnej operácie a hodnotenia možností a zámerov protivníka v priestore bojovej činnosti. Hodnotenie priestoru činnosti vlastných síl musí obsahovať ako minimum hodnotenie prostredia bojiska, terénu v priestore plánovanej špeciálnej operácie a hodnotenie vplyvu počasia a dennej doby na efektivitu bojovej činnosti špeciálnych jednotiek. Hodnotenie možností a zámerov protivníka v priestore bojovej činnosti zahŕňa komplexné hodnotenie protivníka a stanovených cieľov a celkový obraz situácie v priestore, ktorý je kombináciou a systematickým zoradením všetkých dostupných informácií.

Spravodajská príprava bojiska v špeciálnych operáciách sústreďuje na vymedzenie priestoru operácie, určenie hlavných a predsunutých operačných základní síl špeciálnych operácií, sektorov, objektov a cieľov, ciest a koridorov nepozorovaného nasadenia a návratu operačných jednotiek a samozrejme na určenie únikových trás, sietí a priestorov.

Pri spravodajskej príprave bojiska v špeciálnych operáciách sa musia detailne a komplexne vyhodnotiť vplyvy terénu, počasia a dennej doby na celú bojovú činnosť operačných skupín špeciálnych operácií od začatia operácie po návrat na predsunutú alebo hlavnú operačnú základňu s dôrazom na vysadenie a návrat a zabezpečenie úspešného splnenia bojových úloh v stanovených priestoroch a objektoch.

Ďalej sa hodnotia všetky aspekty vojenského bezpečnostného, politického, ekonomického, náboženského, kultúrneho a sociálneho prostredia, možnosti, spôsobilosti, situácia a činnosť protivníka a cieľov, možné otvorené alebo skryté formy podpory protivníka a v neposlednom rade vplyv vojenských, politických, ekonomických a humanitárnych dôsledkov v prípade úspešného, ale aj neúspešného priebehu špeciálnej operácie.

Záver

„Od 13. augusta do 31. októbra 2008 uskutočnili Američania celkovo 16 raketových útokov proti údajným úkrytom extrémistov v Pakistane v blízkosti afgánských

hraníc. Tieto operácie spôsobili výrazné napätie medzi USA a ich kľúčovým spojencom vo vojne proti terorizmu. Veľvyslankyni sme zdôraznili, že pakistanská vláda ostro odsudzuje raketové útoky, ktoré viedli k stratám vzácnych životov a majetku. Prízvukovali sme, že takéto útoky sú porušením pakistanskej suverenity a malo by sa s nimi okamžite prestať. Útoky zároveň podkopali verejnú podporu vládnym snahám v boji proti terorizmu,“ píše sa vo vyhlásení pakistanskej diplomacie.

Úlohové zoskupenia

- Velenie, riadenie a koordinácia – veliteľ bojovej skupiny, jeho štáb a styční dôstojníci na zabezpečenie komplexného velenia a riadenia úlohového zoskupenia pre špeciálnu operáciu a pre zabezpečenie súčinnosti s inými zložkami a so spojencami.
- Bojové jednotky – skupiny špeciálneho určenia, prieskumno-diverzné oddiely.
- Bojovú podporu – jednotky a špecialisti jednotiek špeciálnej podpory, sily a prostriedky vzdušných síl, palebné prostriedky pričlenené úlohovému zoskupeniu špeciálnych operácií na podporu plnenia bojových úloh.
- Spravodajskú podporu – spravodajský personál útvaru a iných zložiek, prostriedky spravodajstva a prieskumu (agentúrny prieskum a spravodajstvo, rádiový a rádiotechnický prieskum, optoelektronický prieskum a všetky ostatné možné zdroje informácií) pričlenené úlohovému zoskupeniu na podporu plnenia bojových úloh.
- Spojenie – personál a prostriedky na zabezpečenie spojenia k nadradenému, nasadeným bojovým jednotkám, jednotlivým častiam úlohového zoskupenia a k iným spojeneckým súčastiam v danom priestore operácie.
- Logistiku – zabezpečenie úlohového zoskupenia všetkým potrebným materiálom, technikou, ich dopĺňovaním a službami podľa potrieb v konkrétnej operácii.
- Ochranu síl – vyčlenená jednotka na zabezpečenie ochrany síl v priestore rozmiestnenia úlohového zoskupenia, personál a prostriedky v špecifických oblastiach (materiál a prostriedky pasívnej ochrany priestoru rozmiestnenia, kontrarozvedka, RCHBO a pod.). Určuje sa podľa stupňa a druhov ohrození síl v priestore rozmiestnenia.

Podľa sýrskej agentúry SANA „štyri americké helikoptéry narušili v nedeľu sýrsky vzdušný priestor asi o 16:45 miestneho času (14:45 SEČ) a po útoku odleteli späť do Iraku“. Sýria, Libanon aj Irán už ostro reagovali na operáciu Američanov. Damask označil nálet za „strašný zločin“ spáchaný USA a zdôraznil, že očakáva od Washingtonu vysvetlenie ešte predtým, ako sa rozhodne reagovať. Nevylúčil pritom ani možnosť požiadať o zvolanie mimoriadneho zasadania BR OSN. V súvislosti s akciou Američanov hovorca irackej vlády Alí Dabágh pripomenul, že „v oblasti útoku je aj jedna teroristická skupina, ktorá nedávno zabila v (irackej) pohraničnej dedine 13 policajných nováčikov“.

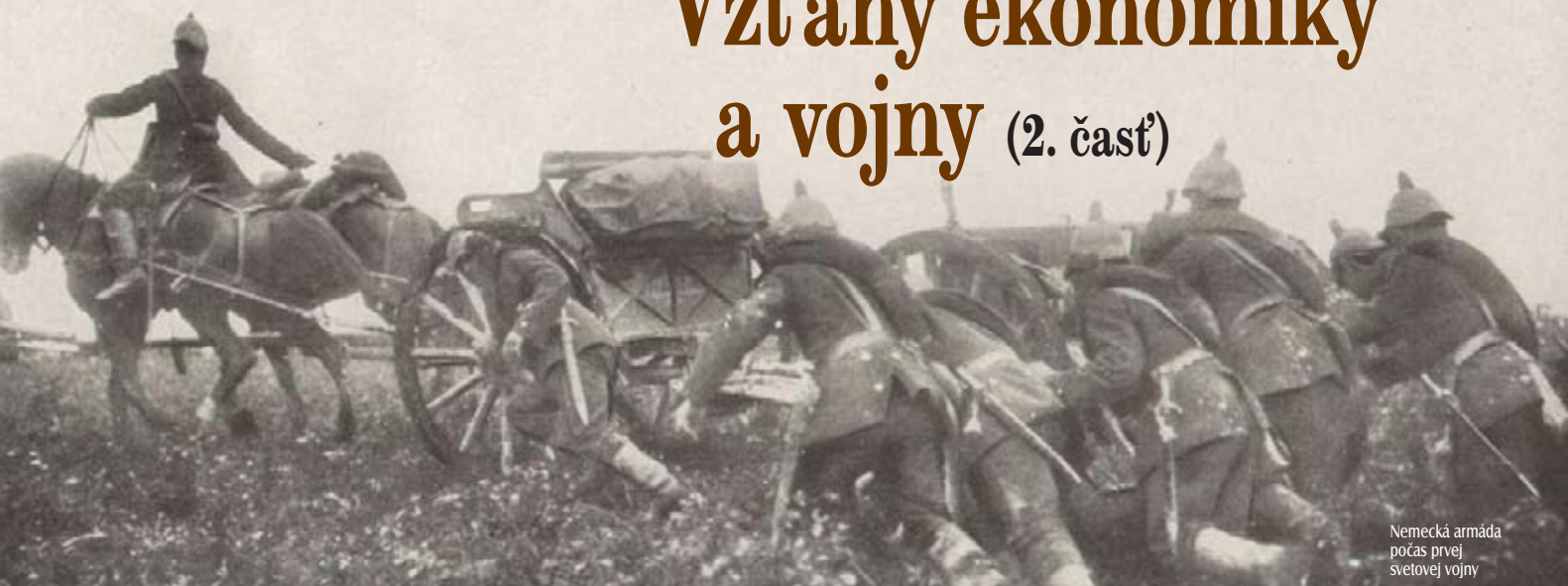
Vybrané odseky z médií jasne demonštrujú existenciu špeciálnych operácií v súčasných bojových zónach, ich ciele, diskutabilnú úspešnosť špeciálnych operácií a ich dosah na medzinárodnej scéne. Žiadna spravodajská príprava a podpora nie je stopercentná, ale jej dostupnosť a efektivita je základom prevencie vedľajších strát a vojensko-politických rizík. Veľké množstvo špe-

ciálnych operácií bolo vykonaných úspešne s vysokou efektivitou a o množstve z nich sa verejnosť, vzhľadom na povahu špeciálnych operácií, nedozvie. V každom prípade je jasné, že bez všestrannej a kvalitnej spravodajskej podpory nie je možné vykonávať špeciálne operácie a disponovanie akcieschopnými silami a prostriedkami prieskumu a spravodajstva je základným predpokladom úspechu v konkrétnych operáciách.

Patrolovanie v obývanej oblasti

Vzťahy ekonomiky a vojny (2. časť)

Nemecká armáda počas prvej svetovej vojny

Logistické zabezpečenie - prvá svetová vojna

/ plk. Radoslav IVANČÍK, *náčelník Odboru rozpočtu a financovania (J-8) Generálneho štábu OS SR*

/ foto archív autora

Vojny a rôzne ozbrojené konflikty predstavujú neoddeliteľnú súčasť vývoja ľudstva od jeho vzniku až po súčasnosť. V minulom čísle sme uverejnili prvú časť historických súvislostí vývoja vzájomných vzťahov medzi ekonomikou a vojnami. V dnešnej časti sa venujeme obdobiu prvej a druhej svetovej vojny.

Zmeny vo vojenstve boli koncom 19. a začiatkom 20. storočia okrem množstva nových vynálezov a objavov značne ovplyvnené prudkým rastom priemyselnej produkcie, zavádzaním nových technologických postupov do výroby a ich priemyselným a vojenským využitím. Napríklad rozvoj metalurgie a nové metódy tavenia ocele vytvorili základné predpoklady pre masovú výrobu a bojové využitie guľometov a hlavňového delostrelectva. Vynález Dieselového motora umožnil zasa výrobu tankov, vojenských automobilov a ponoriek. Prenos elektrickej energie na diaľku a jej využitie pri výrobe hliníka umožnilo rozvoj letectva a jeho zapojenie do vojenských akcií. Rozvoj železničnej a ostatných druhov dopravy viedol k rastu pohyblivosti vojsk a vynález telegrafu, telefónu a rádia zasa umožnil viesť vojenské operácie na veľkých priestoroch. Vojna sa stala mechanizovanou. Medzi prvými vojnovými strojmi dominovali tanky, lietadlá a ponorky, ale so vzrastajúcou úrovňou vedecko-technického rozvoja a výroby sa zdokonaľovali staré a vznikali nové zbrane a zbraňové systémy. V priamej súvislosti s tým zároveň vznikali nové druhy vojsk: tankové, automobilové, ženijné, spojovacie, letectvo, atď. Nároky na ekonomické zabezpečenie vojny začali postupne rásť, vytvárala sa nová materiálo-technická základňa vedenia vojny (zabezpečenia obrany), čím sa vzájomné vzťahy medzi ekonomikou a vojnou (obranou) ešte viac prehĺbovali.

Veda a technika

Z ekonomického hľadiska bola 1. svetová vojna v porovnaní s predchádzajúcimi vojnami stále vedená masovými mnohomiliónovými armádami, no vyzbrojenými na tie časy modernou a výkonnou bojovou technikou, čo prinášalo na jej ekonomické zabezpečenie nové, dovtedy celkom neznáme, požiadavky a nároky. A práve preto to bola 1. svetová vojna, ktorá tak ako dovtedy v histórii žiadna iná vojna, ukázala na veľmi výraznú vzájomnú závislosť vedenia vojny od ekonomiky. Nebola preto len ozbrojeným zápasom proti sebe stojacich armád, ale tiež vážnou skúškou národných hospodárstiev znepriatelených krajín. Práve v tejto oblasti sa naplno prejavili veľké slabiny Nemecka, ktoré predpokladalo a pripravovalo sa na bleskovú vojnu. Tomu podmienilo aj prípravu a výstavbu zbrojného priemyslu na ňu. Tieto predpoklady sa počas časovo sa naťahujúcej vojny ukázali ako chybné,

pretože napriek dobre vycvičenej a pripravej armáde sa postupne začali v jej priebehu čoraz viac prejavovať ekonomické súvislosti zabezpečenia vojny. Nemecko ich podcenilo, nebolo na vojnu pripravené hospodársky, a preto ju ani nemohlo vyhrať. Zásoby vytvorené pred vojnou sa rýchlo spotrebovali a kritická bola najmä situácia v zásobovaní surovinami, materiálom a strelivom. Kým nemecký mobilizačný plán predpokladal mesačnú výrobu asi 330 tisíc nábojov a 10 tisíc pušiek, skutočná potreba bola 12 miliónov nábojov a 250 tisíc pušiek, to znamená 36-krát, resp. 25-krát viac. Aj preto nemohlo Nemecko svoje počiatkové vojenské úspechy ďalej rozvinúť.

Potreby financovania vedenia vojny a zabezpečenia obrany vzrástli v priebehu 1. svetovej vojny v porovnaní s predchádzajúcimi vojnami natoľko, že ich krytie už nebolo možné ďalej zabezpečovať zo zásob vytvorených pred vojnou a ani bežnou výrobou podnikov vyrábajúcich pre potreby armády. Zvýšenie počtov jednotlivých armád, zdokonalenie a znásobenie počtov zbraní, ako aj materiálne zabezpečenie potrieb bojujúcich armád si vyžiadalo prestavbu mierových národných hospodárstiev na vojnové hospodárstva, pričom výdavky sa v niektorých krajinách šplhali až do výšky 40 – 50 % národného dôchodku.

Druhá svetová vojna

V období medzi prvou a druhou svetovou vojnou pokračovala mechanizácia, motorizácia a modernizácia armád v oveľa väčšom rozsahu ako počas rokov 1. svetovej vojny. Nadobudla masový rozsah a definitívne potvrdila potrebu novej ekonomickej a materiálo-technickej základne vojny (obranu).

Druhá svetová vojna vynikala mimoriadne veľkou ničivou silou, odohrávala sa na veľkých priestoroch a vyžiadala si obrovské finančné a materiálne prostriedky. Hlavnú úlohu zohrávalo pozemné vojsko, najmä pechota a tankové vojsko podporované letectvom a delostrelectvom. Účinnosť zbraní však nebola na takej úrovni ako dnes, a tak sa strategické ciele naďalej dosahovali len postupnými operáciami, čo sa prejavovalo v pomerne zdĺhavom a pozícnom priebehu vojny. To malo samozrejme dopad na materiálne zabezpečenie a zásobovanie vojsk. O vysokých nárokoch na zdroje svedčí napríklad to, že bojujúce krajiny vyrábali v priemere ročne 130 tisíc lietadiel, 90 tisíc tankov, 500 tisíc diel a mínometov,

či 1,7 milióna guľometov a na oboch stranách frontu bolo nasadených priemerne ročne 9 – 11,5 milióna vojakov, 140 – 160 tisíc diel, 10 – 15 tisíc tankov a 15 – 16 tisíc lietadiel. Druhá svetová vojna tak ešte viac ako prvá svetová vojna potvrdila závislosť vedenia vojny a zabezpečenia obrany od ekonomiky. Taktiež sa počas nej opäť preukázala slabosť nemeckej stratégie, ktorá sa napriek veľkým prípravám, ale obmedzeným zdrojom orientovala na bleskovú vojnu. Nemecká ekonomika nebola dostatočne pripravená na dlhú vojnu a v jej priebehu nedosiahla potrebnú úroveň vojnovnej produkcie.

Uvedené problémy finančného a materiálno-technického zabezpečenia 2. svetovej vojny poukazujú na ďalšie prehĺbenie vzájomných vzťahov medzi ekonomikou a vojnou

Strelba z guľometu
– druhá svetová vojna

a zároveň dokazujú, že základným predpokladom vojenského víťazstva sa stala ekonomická prevaha. Potvrdzuje to aj výrok jedného z najbližších spolupojovníkov maršala Pétaína, francúzskeho generála Sérignyho. Ten po skončení 2. svetovej vojny skonštatoval: „Zásady vedenia vojny sa príliš nezmenili, výsledky na bojisku sa dosiahnu len bojom a víťazstvo len prevahou síl na rozhodujúcom mieste, avšak tým rozhodujúcim miestom už nemusí byť Waterloo, Saint Privat, Slavkov, či Kursk, ale továrne a fabriky, v ktorých sa vyrábajú zbrane, munícia, lietadlá, stroje, náhradné dielce, výstroj a ďalší potrebný materiál a zároveň železnice, cesty, mosty a dopravné prostriedky prostredníctvom, ktorých moderné armády dostanú všetko to, čo potrebujú na život, svoju činnosť a vedenie ozbrojeného zápasu.“

Ešte výraznejšie vystúpila do popredia skutočnosť, že vojnu nie je možné viesť z vopred vytvorených zásob. Tie boli veľmi rýchlo vyčerpané a predstavovali len 6 – 8 % vojnových potrieb, kým zvyšok, viac ako 90 %, týchto potrieb muselo byť vyrobených a zabezpečených v priebehu vojny. Podobne sa ukázalo, že potreby vojny nedokáže uspokojiť len vlastný zbrojný priemysel. Jeho produkcia dokázala zabezpečovať výrobu vojenskej techniky, výzbroje, výstroja a ďalšieho materiálu v prvej svetovej vojne len asi na 30 % a v druhej svetovej vojne asi na 60 %. Preto bolo nevyhnutné previesť národné hospodárstvo na vojnové a podriať ho potrebám vojny.

Ekonomické zabezpečenie vojny sa za týchto podmienok stalo dlhodobým procesom zahŕňajúcim ekonomickú (hospodársku) prípravu na vojnu v čase mieru, hospodársku mobilizáciu spočívajúcu v premene mierového hospodárstva na vojnové, vytvorenie samotného vojnového hospodárstva.

Ekonomická (hospodárska) príprava spočívala najmä v prijímaní a realizácii opatrení ktoré mali vytvoriť predpoklady na vedenie vojny. Išlo najmä o rozvoj národného hospodárstva a v rámci neho predovšetkým o rozvoj tých odvetví, ktoré mali rozhodujúci význam pre zabezpečenie vojny. Táto fáza zároveň zahŕňala prípravu materiálnych a finančných zdrojov pre zabezpečenie obrany, výstavbu obrannej infraštruktúry a vytváranie zásob a rezerv. Osobitná pozornosť sa venovala rozvoju a materiálno-technickému zabezpečeniu ozbrojených síl modernou bojovou technikou.

Tank z prvej svetovej vojny

Hospodárska mobilizácia spočívala v premene mierovej ekonomiky a hospodárstva na vojnové, pričom išlo o prestavbu celého ekonomického života krajiny pre potreby vojny. Zmyslom tejto prestavby bola premena ekonomickej sily na silu vojenskú a hlavnou úlohou bolo vytvorenie vojnového hospodárstva.

Vojnové hospodárstvo hralo nesmierne dôležitú úlohu v procese materiálno-technického zabezpečenia vojny, lebo rozhodujúcu časť vojnových potrieb zabezpečovali zbrojárske podniky a továrne, ktoré boli v priebehu hospodárskej mobilizácie prevedené na vojnovú výrobu. Veľmi dôležitou sa ukázala aj potreba centrálnej ekonomickej regulácie spočívajúcej v centrálnom štátnom riadení a usmerňovaní vojnovnej produkcie, pracovnej sily, výrobných zariadení, zásobovania surovinami, potravinami a pod.

Zvládnutie týchto troch základných fáz ekonomického zabezpečenia vojny ešte viac potvrdilo skutočnosť, že aj napriek rastu významu vojenskej techniky rozhodujúcu úlohu nehrali také faktory, ako počiatočná ekonomická prevaha, technický náskok alebo moment prekvapenia, ale ekonomická sila. Podľa vtedajšej úrovne výroby a stupňa technického rozvoja totiž mohol protivník počas vojny nielen vyrovnáť počiatočný náskok, ale získať i prevahu. Za takejto situácie, keď sa ekonomická sila stala základným predpokladom víťazstva vo vojne, sa do popredia čoraz výraznejšie dostávali požiadavky na oslabovanie ekonomickej sily nepriateľa, a to tak prostriedkami hospodárskej blokády, ako aj ozbrojeného zápasu, najmä leteckým bombardovaním výrobných závodov, a infraštruktúry hlboko v tle nepriateľa alebo obsadením strategických území. Rovnako tak sa zvýšila nevyhnutnosť ochrany vlastnej ekonomiky.

Druhá svetová vojna tieto tendencie ešte zvýraznila. Výdavky na vedenie 2. svetovej vojny a zabezpečenie obrany dosahovali vo väčšine krajín priemerne 50 – 60 % národného dôchodku, pričom odrážali aj mieru zapojenia do konfliktu. Napríklad v Nemecku tieto výdavky dosahovali ročne úroveň až 80 % národného dôchodku, vo Veľkej Británii sa pohybovali vo výške od 53 % na začiatku vojny do úrovne 55 % ku koncu vojny, ale napríklad v Spojených štátoch rástli od úrovne 23 % v roku 1941 až do úrovne 52 % v roku 1945. Hlavným zdrojom financovania vojny boli vlastné vnútorné zdroje, pričom hlavnú a rozhodujúcu úlohu zohrával vytvorený vlastný hrubý domáci produkt v danej krajine. Využívanie vonkajších zahraničných zdrojov bolo rôzne a predstavovalo len doplnkový zdroj financovania vojnových potrieb. Ich získavaním, či už dobrovoľným alebo nedobrovoľným, dochádzalo k zvyšovaniu vojensko-ekonomického potenciálu daného štátu.

Získavanie vonkajších zahraničných zdrojov však nemalo len vojenský, ale aj ekonomický význam, pretože priaznivo ovplyvňovalo ekonomické procesy v danej krajine, napríklad v oblasti znižovania inflácie. Využívaním materiálnych zdrojov zo zahraničia totiž rástol objem tovaru v krajine dovozu, čo viedlo k poklesu potreby emitovať ďalšie pa-

pierové peniaze. Štát predajom takýchto výrobkov dostával od obyvateľstva ako protihodnotu bankovky, čo mu umožňovalo stiahnuť z obehu časť papierových peňazí a znížiť tak infláciu v krajine. V čase 2. svetovej vojny využívalo zahraničné vonkajšie zdroje najviac Nemecko, ktoré z okupovaných území získalo zdroje, z ktorých pokrylo asi štvrtinu svojich vojnových výdavkov.

Hlavným nástrojom mobilizácie peňažných prostriedkov bola emisia cenných papierov. Výhoda takéhoto spôsobu financovania vojnových potrieb spočívala najmä v tom, že zabezpečili rýchlejšiu mobilizáciu peňažných prostriedkov ako ostatné metódy. Dokázali stiahnuť existujúce voľné peňažné prostriedky a zároveň znižovali infláciu. To sa nedalo dosiahnuť prostredníctvom daní, a preto väčšina krajín financovala počas 1. svetovej vojny touto metódou až 80 % svojich vojnových potrieb a len 20 % prostredníctvom daní. Počas 2. svetovej vojny štáty takýmto spôsobom kryli asi 60 – 70 % svojich výdavkov. Druhoradé postavenie daní ako spôsobu financovania vojnových potrieb štátov počas oboch svetových vojen bolo zdôvodnené najmä tým, že daňové zataženie obyvateľstva bolo dosť vysoké už pred vojnou a zavedenie nových daní alebo zvýšenie pôvodných by aj tak nepriineslo dostatočné finančné zdroje z dôvodu nízkych príjmov veľkej väčšiny obyvateľstva počas vojny.

Z uvedených faktov je zjavné, že vzájomné vzťahy ekonomiky a vojny (obrans) sa v priebehu historického vývoja ľudskej spoločnosti neustále vyvíjali, postupne menili a stále viac prehľbovali. K ďalšiemu vývoju a ešte väčšej previazanosti týchto vzťahov došlo v povojnovom období a po rozpade bipolárneho rozdelenia sveta po skončení studenej vojny. O tom viac v nasledujúcej časti.

Hry XXI. zimnej olympiády v kanadskom Vancouveri sa do novodobej histórie slovenského športu navždy zapíšu zlatými písmenami. Tri medaily z každého kovu je výsledok reprezentantov Slovenska, v ktorý málokto veril. Potešiteľný je fakt, že rovnako ako v letných olympijských športoch tak aj teraz sa o medailový komplet pričínili reprezentanti banskobystričského Vojenského športového centra. Sú nimi Anastasia Kuzminová a Pavol Hurajt.

/ Jozef MICHNICA

/ foto TASR, SITA, Peter DOVINA

Medzi 73 reprezentantmi Slovenskej republiky, ktorí štartovali na tejto olympiáde, malo VŠC Dukla až 12 svojich zástupcov (9 biatlonistov, 1 skokan na lyžiach, zjazdárka a vzpierač, ktorý štartoval v boboch). Možno spomenúť, že ďalšiu desiatku hokejových reprezentantov „odchovála“ trenčianska hokejová Dukla či niekdajšie Vojenské telovýchovné jednoty.

Zlatá Nasťa

O najväčšie prekvapenie sa postarala naturalizovaná Ruska Anastasia Kuzminová (za slobodná Šipulinová), ktorá sa v horšom prípade mohla na vancouverú olympiádu pozerať prostredníctvom televízie. Pred tromi rokmi totiž moskovské vedenie biatlonu stratilo o ňu záujem. A to i napriek tomu, že patrila medzi najlepšie svetové juniorské biatlonistky a navyše ruské legendy tohto športu sa chystali do športového dôchodku. No vďaka tomu, že sa zoznámila s Danielom Kuzminom, ktorý už dlhšie žije v Banskej Bystrici, oslovili napokon prezidenta nášho biatlonového zväzu a trénera v jednej osobe Juraja Sanitru. Ten súhlasne prikývol. Úspešne zvládol administratívne procedúry s udelením slovenského občianstva, kým Nasťa medzitým zvládla zasa sobáš s Danielom a tiež pôrod syna Jeliseja.

Dvadsaťpäťročná rodáčka z ruského Ťumenu dokázala už v prvých pretekoch prebudiť nielen Callaghanové údolie, ale postavila na nohy celé Slovensko. Historicky najcennejší kov zo zimnej olympiády v novodobej histórii Slovenska prekvapil biatlonový svet. A hoci dvojročnému potomkovi Jelisejovi sľúbila pri odchode do Vancouveru, že mu odiaľ prinesie tri medaily, napokon sa Kuzminová tešili ešte zo striebra. V každom prípade čo do zisku medailí sa A. Kuzminová zaradila hneď na prvé miesto v zimných olympijských športoch na Slovensku.

Strieborný Hurajt

V „spiacom“ údolí napokon vystúpila slovenská vlajka na stožiar aj do tretice. Bronzovú medailu získal tatranec Pavol Hurajt. Biatlonista zo Štrby v službách Dukly, dva razy útočil na medailu, no vždy mu ušla o jeden výstrel. Tretí pokus bol však úspešný a Hurajt tak dosiahol nielen svoj najväčší športový úspech, ale aj úspech mužského biatlonu (predtým najlepší Marek Matiaško, ktorý v Turíne obsadil 5. miesto).

Žiaľ, tieň vlastnej výkonnosti v tejto sezóne neprekročil skokan na lyžiach Tomáš Zmoray. Cieľ – postúpiť do finále päťdesiatky sa mu síce podarilo splniť, ale bolo to vlastne všetko, na čo si tento mladík spod Urpina trúfol.

Reprezentanti Armádného športového klubu Dukla Banská Bystrica prepisujú históriu slovenského športu. Ak by sme nemali vodných slalomárov Eleny Kaliskú a Michala Martikána a teraz i biatlonistov Anastasiu Kuzminovú a Pavla Hurajta, olympijská úspešnosť Slovenska by bola oveľa skromnejšia. A pritom pred pár rokmi naozaj chýbalo málo, aby vrcholový šport v rezorte obrany skončil svoje pôsobenie....

Najúspešnejšia
je Nasťa

Medailoví biatlonisti

Slovenské úspechy na ZOH

Medailu na zimných olympijských hrách získalo doteraz 19 slovenských športovcov - šestnásti reprezentovali bývalé Československo a traja si vybojovali cenný kov v ére samostatnosti. K doteraz jedinému zlatu krasokorčuľari Ondreja Nepelu na ZOH v roku 1972 v Sappore pridala v sobotu 13. februára 2010 vo Vancouveri druhé biatlonistka Anastasia Kuzminová, ktorá získala v utorok 16. februára ešte aj striebro. Tým sa stala najúspešnejšou slovenskou účastníčkou v histórii ZOH. Kuzminová sa zároveň zaradila k trom hokejistom - Vladimíru Dzurilla (0 - 1 - 2), Jozefu Golonka (0 - 1 - 1), Igoru Libu (0 - 1 - 1) - s minimálne dvoma cennými kovmi zo zimnej olympiády.

Zlato:

Ondrej Nepela (krasokorčuľovanie, Sapporo 1972)
Anastasia Kuzminová (biatlon, Vancouver 2010)

Striebro:

Ladislav Troják (hokej, St. Moritz 1948), Karol Divín (krasokorčuľovanie, Squaw Valley 1960), Vladimír Dzurilla a Jozef Golonka (hokej, Grenoble 1968), Gabriela Svobodová-Sekajová (lyžovanie, Sarajevo 1984), Igor Liba, Vincent Lukáč, Dušan Pašek, Dárius Rusnák (hokej, Sarajevo 1984), Radoslav Židek (snowboarding, Turín 2006), Anastasia Kuzminová (biatlon, Vancouver 2010)

Bronz:

Vladimír Dzurilla (hokej, Innsbruck 1964 a Sapporo 1972),

Jozef Golonka a František Gregor (hokej, Innsbruck 1964), Rudolf Tajcnár (hokej, Sapporo 1972), Jozef Sabovčík (krasokorčuľovanie, Sarajevo 1984), Jaromír Dragan, Peter Veselovský, Róbert Švehla a Igor Liba (hokej, Albertville 1992), Pavol Hurajt (biatlon, Vancouver 2010)

Poradie podľa úspešnosti:

Anastasia Kuzminová	1 - 1 - 0
Ondrej Nepela	1 - 0 - 0
Vladimír Dzurilla	0 - 1 - 2
Jozef Golonka	0 - 1 - 1
Igor Liba	0 - 1 - 1
Ladislav Troják	0 - 1 - 0
Karol Divín	0 - 1 - 0
Gabriela Svobodová	0 - 1 - 0
Vincent Lukáč	0 - 1 - 0
Dušan Pašek	0 - 1 - 0
Dárius Rusnák	0 - 1 - 0
Radoslav Židek	0 - 1 - 0
František Gregor	0 - 0 - 1
Rudolf Tajcnár	0 - 0 - 1
Jozef Sabovčík	0 - 0 - 1
Róbert Švehla	0 - 0 - 1
Peter Veselovský	0 - 0 - 1
Jaromír Dragan	0 - 0 - 1
Pavol Hurajt	0 - 0 - 1

Strelba Kuzminovú potrápila...

Bronzový
Pavol HurajtKuzminová
a Hurajt
u ministra

Minister prijal našich medailistov

/ Eva PRISTAŠOVÁ

Minister obrany SR Jaroslav Baška prijal 4. marca 2010 na pôde ministerstva medailistov z XXI. zimných olympijských hier vo Vancouveri Anastasiu Kuzminovú a Pavla Hurajta. Obidvaja inštruktori športu z Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica sa postarali o historický úspech Slovenska na zimných olympijských hrách. Za úspešnú reprezentáciu rezortu obrany na olympiáde im minister Baška udelil pamätné medaily 3. stupňa. Takisto náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR Ľubomír Bulík ocenil príkladnú reprezentáciu Slovenska i ozbrojených síl vojenským odznakom. Na otázku, ako vníma po dvoch olympijských medailách ocenenie od ministra, Kuzminová odpovedala: „Túto medailu si veľmi vážim, pretože som veľmi hrdá, že reprezentujem Vojenské športové centrum.“ Minister obrany SR Jaroslav Baška Kuzminovej a Hurajtovi zablahožela a poďakoval. „Pokiaľ budem ja ministrom, vojenský šport bude podporovaný, aby ste získali medaily aj v budúcnosti,“ prisľúbil minister. Olympijskí víťazi prišli v sprievode trénera Juraja Sanitru.

Náhrada škody po novom

/ JUDr. Emília SUDOROVÁ

Úrad právnych služieb MO SR

Vedúci služobného úradu Ministerstva obrany Slovenskej republiky schválil s účinnosťou od 1. februára 2010 služobný predpis č. 5/2010 o náhrade škody (ďalej len „služobný predpis“).

Služobný predpis bol spracovaný v súlade s § 115 až § 117 zákona č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov a so súvisiacimi ustanoveniami zákona

č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej „Zákonník práce“).

Potreba vypracovať služobný predpis vyplývala z praxe, pretože až do jeho vydania sa na vyšetrovanie a likvidáciu škôd v pôsobnosti služobného úradu Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „služobný úrad“) analogicky používali rozkaz ministra obrany Slovenskej republiky č. 16/1998 Smernice na vymáhanie náhrady škody spôsobenej vojakom na majetku Slovenskej republiky a vojenský predpis Náhrada škody spôsobenej vojakom na majetku vojenskej správy (Evid. zn. Všeob-P-20 (práv.) vydaný v roku 1969).

Služobný predpis sa vzťahuje na organizačné zložky Ministerstva obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a organizačné zložky Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky (ďalej len „generálny štáb“); upravuje ich jednotný postup pri riešení náhrady a likvidácii škody, ktorú spôsobil štátny zamestnanec služobnému úradu, a zároveň rieši aj zodpovednosť služobného úradu za škodu, ktorá bola spôsobená štátnemu zamestnancovi pri vykonávaní štátnej služby alebo v priamej súvislosti s ním.

Služobný predpis definuje okrem všeobecnej zodpovednosti aj osobitnú zodpovednosť štátneho zamestnanca, ktorá zahŕňa zodpovednosť štátneho zamestnanca za schodok na zverených hodnotách a zodpovednosť štátneho zamestnanca za stratu zverených predmetov.

Dôležitým predpokladom vzniku zodpovednosti štátneho zamestnanca za schodok na zverených hodnotách je prevzatie zverených hodnôt (napr.

ceniny, tovar, zásoby materiálu) na základe dohody o hmotnej zodpovednosti, ktorú s ním uzatvára riadiaci funkcionár príslušnej organizačnej zložky ministerstva alebo generálneho štábu.

Štátny zamestnanec zodpovedá za stratu zverených predmetov iba v tom prípade, ak mu boli zverené na základe písomného potvrdenia, pričom za riadne a včasné vyhotovenie takéhoto písomného potvrdenia zodpovedá riadiaci funkcionár príslušnej organizačnej zložky.

V obidvoch prípadoch osobitnej zodpovednosti dôkazné bremeno, že štátny zamestnanec za schodok na zverených hodnotách alebo za stratu zverených predmetov celkom alebo sčasti nezodpovedá (napr. pri spoločnej zodpovednosti za schodok na zverených hodnotách, alebo ak preukáže, že stratu zverených predmetov celkom alebo sčasti nezavinil, príp. nemal vytvorené vhodné podmienky na ich zabezpečenie pred stratou), je na štátnom zamestnancovi.

Pri osobitnej zodpovednosti je dôležité si uvedomiť, že štátny zamestnanec, ktorý zodpovedá za schodok na zverených hodnotách alebo za stratu zverených predmetov, musí ich nahradiť v plnej sume, okrem už uvádzaných prípadov, pri ktorých sa celkom alebo sčasti zbaví zodpovednosti.

Služobný predpis v č. 8 až 13 ustanovuje postup subjektov konania o náhrade škody od oznámenia škody, cez vyšetrovanie až po rozhodnutie o rozsahu a spôsobe náhrady škody vrátane upustenia od vymáhania zvyšnej sumy náhrady škody, ktorú spôsobil štátny zamestnanec služobnému úradu. Považujem za potrebné upozorniť najmä na ustanovenie č. 8 ods. 1, podľa ktorého štátny zamestnanec bezodkladne oznamuje vznik škody služobným postupom (teda prostredníctvom svojho priameho nadriadeného) riadiacemu funkcionárovi príslušnej organizačnej zložky.

Nemenej dôležité je aj ustanovenie č. 9 ods. 2 služobného predpisu, podľa ktorého predsedom škodovej komisie je riadiaci funkcionár príslušnej or-

ganizačnej zložky, v ktorého pôsobnosti škoda vznikla; to znamená, že služobný predpis priamo určuje predsedov jednotlivých škodových komisií, pričom im ponecháva rozhodovanie o určení ďalších členov škodovej komisie.

K takémuto zloženiu škodových komisií sa pristúpilo preto, aby vyšetrovanie škody v pôsobnosti jednotlivých organizačných zložiek bolo v konečnom dôsledku rýchlejšie a efektívnejšie.

Služobný predpis sa vo svojich ďalších ustanoveniach zaoberá nielen činnosťou škodových komisií, ale v príslušných prílohách uvádza aj vzory základných podkladov potrebných na presné a úplné zistenie skutkového stavu vzniknutej škody.

O náhrade škody spôsobenej štátnym zamestnancom a o jej sume rozhoduje vedúci služobného úradu na základe návrhu príslušnej škodovej komisie, ktorý je súčasťou zápisnice z jej rokovania. K návrhu škodovej komisie zaujme vedúci služobného úradu písomné stanovisko. Ak požadovaná náhrada škody presiahne sumu 33,19 eura, vedúci služobného úradu uloží predsedovi škodovej komisie prerokovať škodový prípad s Odbormi štátnych zamestnancov obrany. Predseda škodovej komisie potom prerokuje požadovanú sumu náhrady škody aj so štátnym zamestnancom, ktorý sa k nej tiež písomne vyjadrí. Ak štátny zamestnanec uzná svoj záväzok nahradiť škodu v určenej sume a dohodne sa na spôsobe jej náhrady, predseda škodovej komisie zabezpečí spracovanie návrhu písomnej dohody vedúceho služobného úradu a štátneho zamestnanca o náhrade škody; vzor takejto dohody je uvedený v prílohe č. 12 služobného predpisu.

Čl. 9 služobného predpisu uvádza v ďalších ustanoveniach prípady, ak štátny zamestnanec odmietne uznať svoj záväzok nahradiť škodu, ak škodová komisia dospeje k záveru, že vzniknutá škoda má znaky priestupku alebo trestného činu, alebo ak dospeje k záveru, že za vzniknutú škodu nezodpovedá nikto.

Čl. 14 až 17 služobného predpisu ustanovujú všeobecnú zodpovednosť služobného úradu za škodu, ktorá vznikla štátnemu zamestnancovi porušením právnych povinností alebo úmyselným konaním proti dobrým mravom pri vykonávaní štátnej služby alebo v priamej súvislosti s ním, a tiež ustanovujú aj zodpovednosť služobného úradu voči štátnemu zamestnancovi za škodu, ktorá mu vznikla pri pracovnom úraze a pri chorobe z povolania, za škodu na odložených veciach a pri odvracaní škody.

Za pozitívum vydania tohto služobného predpisu považujem skutočnosť, že veľmi jednoduchým a pritom zrozumiteľným spôsobom upravuje náhradu a

likvidáciu škody v pôsobnosti služobného úradu. Som presvedčená, že členovia škodových komisií ocenia vzory k jednotlivým podkladom potrebným pri vyšetrovaní a likvidácii škody, čo iste prispieje nielen k presnému a úplnému zisteniu skutkového stavu vzniknutej škody, ale aj k spravodlivému a efektívnemu rozhodnutiu o jej náhrade.

Keďže v pôsobnosti ministerstva a generálneho štábu sa uzatvárajú pracovnoprávne vzťahy a obdobné pracovné pomery podľa viacerých všeobecne záväzných právnych predpisov, dovoľujem si v závere svojho príspevku upriamiť vašu pozornosť aj na predpisy, ktoré vo svojich ustanoveniach zároveň upravujú oblasť náhrady škody.

Oblasť náhrady škody vo vzťahu k zamestnancom pri výkone práce vo verejnom záujme ustanovuje § 13a zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, ako aj súvisiace ustanovenia Zákonníka práce a Pracovný poriadok Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky a Ozbrojených síl Slovenskej republiky (vydaný v číastke 33/2008 Vestníka Ministerstva obrany Slovenskej republiky) v znení 1. dodatku.

Oblasť náhrady škody vo vzťahu k zamestnancom upravujú príslušné ustanovenia Zákonníka práce a tiež citovaný Pracovný poriadok.

Nenaplneným však aj naďalej zostáva splnomocňovacie ustanovenie § 181 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého za správcu majetku štátu vo veciach náhrady škody koná a rozhoduje vedúci služobného úradu alebo veliteľ v rozsahu ustanovenom služobným predpisom, ktorý vydá minister. Takýto služobný predpis však nebol doteraz vydaný. Tento nedostatok sa prejavuje najmä v tom, že v praxi sa na konanie a rozhodovanie o náhrade škody aj naďalej uplatňujú ustanovenia obsoletných interných predpisov, napr. rozkaz ministra obrany Slovenskej republiky č. 16/1998 Smernice na vymáhanie náhrady škody spôsobenej vojakom na majetku Slovenskej republiky a vojenský predpis Náhrada škody spôsobenej vojakom na majetku vojenskej správy (Evid. zn. Všeob-P-20 (práv.) vydaný v roku 1969, a to aj napriek tomu, že zákon č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov, na základe ktorého boli tieto interné predpisy vydané, bol zrušený zákonom č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Slovník anglicko-slovenský

alight on - prísť (náhodou na niečo), objaviť (niečo)
accomplish - vykonať, dosiahnuť, úspešne dokončiť
account for - doložiť, vysvetliť, zodpovedať za niečo
achieve - docieľť, mať úspech, presadiť sa
adjust to - prispôbiť
announce - oznámiť, ohlásiť
assume responsibility - prevziať zodpovednosť
attendance - prezencia, účasť, návšteva školy
blend in - spĺvať (s okolím; úmyselne) zapadať
capability - schopnosť, spôsobilosť, kvalifikácia
collide - stretnúť sa, zraziť sa
communicate - komunikovať, byť v styku, spájať
complain - sťažovať sa
confident - presvedčený, spoľahlivý
develop - zdokonaľiť, vyvíjať, rozvíjať
educational - výchovný, vzdelávací, študijný
evolution - vývoj, rozvoj
expel - vylúčiť, vyhostiť, vypovedať
fence - plot, bariéra
guidance - poradenstvo, návod, riadenie
guide - príručka, viesť
insurgent - povstalec, vzbúrenec
method - metóda, spôsob, postup, systém
mission - misia, úloha, poslanie, cieľ
seizure - chytenie, zmocnenie sa, zajatie, zabavenie
stamp out - zlikvidovať (niečo)

Komunikujeme moderne

/ kpt. Milan VANGA

Súčasnosc prináša komunikátorom – hovorcov stále nové výzvy vo forme inovovaných foriem komunikácie s vnútornou aj vonkajšou verejnosťou.

Skúsenosti so sociálnymi sieťami v zahraničí sú pozitívne, a preto sme prikočili k vytvoreniu skupiny Ozbrojené sily Slovenskej republiky – Armed Forces of the Slovak Republic na sociálnej sieti facebook. Z hľadiska návštevnosti a možnosti využívania tohto internetového priestoru sme doplnili túto formu aj o uverejňovanie obrazového a audiovizuálneho materiálu pod rovnakým názvom aj na stránke youtube.com.

V rámci pracovného času majú príslušníci rezortu prístup k intranetu a rezortným internetovým stránkam. Po pracovnom čase je tu možnosť členstva v „našej“ skupine, kde je možnosť informovania počas 24 hodín. Šírenie informácie ide cez aktuálnych členov, alebo ak chcete „priateľov“ (počet 889 k 11. 3. 2010, pozn.), cez ich kontakty v profiloch a ďalej cez profily priateľov ich priateľov.

Elektronická komunikácia má niekoľko výhod. Od informovania o udalostiach v reálnom čase, cez multimediálne možnosti prezentácie, prakticky početne neobmedzené auditorium až po možnosti diskutovania o príspevkoch a ďalších aktuálnych témach. Výhodou je aj to, že návštevníci stránky približne naše radosti a starosti, čím im umožňujeme vytvoriť si názor na problémy, ktoré mali doteraz možnosť vnímať len z jedného uhla pohľadu. Našou ambíciou je vytvoriť vlastnú profesionálnu sociálnu skupinu (vojaci, zamestnanci, ich rodiny), ktorá bude komunikovať

vať a zdieľať aj oficiálne informácie (zmeny pôsobiska, voľné miesta a pod.)

Mysleli sme aj na rodinných príslušníkov a blízkych našich vojakov pôsobiacich v zahraničných operáciách. Jedno z diskusných fór je určené priamo pre nich, kde sa môžu podeliť o svoje dojmy, prípadne vymeniť si skúsenosti a informácie vo svojej „komunite“. Oficiálne informácie doplníme aj o zaujímavosti a informácie z iných internetových stránok, aby sme návštevníkom uľahčili vyhľadávanie.

Stránka patrí všetkým, ktorým na ozbrojených silách záleží a preto propagácia musí byť spoločná. Pochváľme sa tým, čo dokážeme, zverejňujeme udalosti, fotky zo života vojakov, nech sú občania Slovenskej republiky na nás hrdí a nech nás odmeňujú svojou dôverou aj naďalej.

V rámci podpory verejnej mienky vo vzťahu k zvyšovaniu nášho príspevku v operácii ISAF v Afganistane vznikla aj stránka „Podporujme naše jednotky v Afganistane“, ktorá si už našla takmer 600 priaznivcov. Stránka je okrem propagácie nášho kontingentu v operácii ISAF určená aj pre sympatizantov a všetkých, ktorí chcú podporiť, prípadne pozdraviť našich vojakov v Afganistane prostredníctvom internetu.

Máte záujem o armádne filmy?

Komunikačný odbor Ministerstva obrany SR v posledných rokoch vydal niekoľko dokumentárnych filmov o pôsobení našich vojakov na domácom poli a v zahraničných misiách. K dispozícii je viac ako šesť titulov, určených na propagáciu armády pri rôznych akciách Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR.

Z ponuky vyberáme:

Vojenské povolania (5)

Prvá séria piatich dokumentárnych filmov, ktoré pútavým spôsobom približujú jednotlivé vojenské povolania. Na prvom DVD sa nám predstaví špecialista EOD tímu, vojenský hudobník – trumpetista, vojak, vojenský lekár a výcvik prežitia. K dispozícii je 100 ks.

15. výročie Ozbrojených síl SR
Záznam z osláv
15. výročia OS SR.
K dispozícii je 300 ks.

V prípade záujmu o niektorý z uvedených titulov, pšte na e-mailovú adresu:
tlacove@mod.gov.sk

B a n k e t

ako sa vyhnúť trapasom

/ kpt. Ing. Miloš ARNOLD

/ oddelenie protokolu KaMO

Banket je najformálnejšie a najslavnostnejšie podujatie s prísnyim zasadacím poriadkom, ktoré sa koná pri mimoriadnych, oficiálnych a slávnostných podujatiach. V hierarchii náročnosti, obradnosti a slávnostnosti recepcií má nárok na najvyššie ocenenie. Na banket sa musíme pripraviť, že budeme sedieť za stolom podľa zasadacieho poriadku dve až tri hodiny. Bankety sa usporadúvajú spravidla v popoludňajších, ale najmä vo večerných hodinách, slávnostnejší v skorších nočných hodinách (približne okolo 21.00 hod) a trvá maximálne tri hodiny.

Banket patrí medzi najkrajšie formy stolovania. Celkový dojem a atmosféru vytvára personál spoločnými nástupmi a odchodmi. Pri tejto hostine je potrebný vyšší počet obsluhujúceho personálu, pretože obsluhujúci majú vymedzený počet hostí, ktorým počas celej akcie poskytujú servis.

"Čestné miesto" na čele je vyhradené najvýznamnejšiemu hosťovi, oproti nemu sedí hostiteľ. Miesta dám a pánov sa striedajú. Manželia by nemali sedieť vedľa seba. Sme sa rozprávať predovšetkým so svojimi susedmi a cez stôl sa komunikuje len veľmi stručne, pri oslovení významnou osobou, alebo najvýznamnejšia osoba banketu s čestným miestom, oproti ktorej sedí hostiteľ banketu. Vstávať od stola počas banketu je neprijateľné.

Keďže ide o veľmi formálnu udalosť, zodpovedá k nej aj typ oblečenia. Pre pánov je vhodný večerný oblek (smoking alebo v angličtine známy výraz „black tie“), pre dámy elegantný kostým v tmavších farbách alebo večerná toaleta.

S banketom je spojené aj stolovanie tými najvybranějšími spôsobmi. Pri bankete je veľmi dôležité presné dodržiavanie etikety. Slávnostné menu banketu je zostavené z viacerých chodov. Aperitív podávame v oddelenej inej miestnosti a vzhľadom na počet hostí môže trvať aj pol hodiny. Až potom sa odoberieme sály k prestretým stolom. Pri aperitíve sa zdravíme a zoznamujeme. Pri aperitíve si nezabúdame pozrieť zasadací poriadok a nákreš sály. Následne nás protokol vyzve, aby sme sa odobrali do sály. Keď sa odchádza k stolom, prvé idú ženy, hostiteľka ako posledná zo žien. Nasledujú muži a nakoniec vchádza hostiteľ s hlavným hosťom. Svoje miesto pri stole si nájdeme podľa zasadacieho poriadku, ktorý sme si našťudovali pri aperitíve. Na stole sú pripravené menovky, ktoré nikdy ťubovofne nemeníme.

Po príchode k stolu si nesadáme. Ostaneme stáť zozadu stoličiek a predstavíme sa ostatným. Po skončení víťania sa hostiteľ odoberie s hlavným hosťom k svojim miestam a sadnú si. Prvá sa usadí hostiteľka. Potom usadajú ostatní, najprv dámy pri našom stole, susedke ešte pomôžeme so stoličkou. Každý muž je garde ženy, ktorá sedí po jeho pravici. Ak sedí hostiteľka oproti hostiteľovi, potom má hostiteľka hlavného hosťa po jej pravici. Tu robí potom muž garde ženy po jeho ľavici. Keď dáma odchádza od stola, nemusí vstávať všetci muži. Vstane len muž – garde. Ničoho sa nedotýkame, pokiaľ nezačne stolovať hostiteľ.

Prvým začíname prípitkom hostiteľa (ak je prípitok adresovaný konkrétnemu hosťovi, obyčajne najvýznamnejšiemu, hosť prípitok opätuje). Hostiteľ následne pozdvihne pohár a symbolickým gestom si štrngne pohár s ostatnými, čo je znamením pre hostí, aby povstali a gesto opätujú smerom k hostiteľovi, zľahka si odpijú a zatlieskajú. Teraz je priestor na reč pre hosťa. Prípitok však môže odložiť až na záver večere, pred dezertom. Hosť by sa mal poďakovať za prijatie a pohostinnosť, vyjadriť obdiv nad krajinou, ľuďmi a podobne. Potom opäť všetci vstanú, symbolicky sa napijú sektu a zatlieskajú. Prípitky by mali byť krátke a výstižné.

Pri bankete jeme primerane rýchlo, aby sme nezdržovali ostatných, pretože zo stolov sa správa použitý riad naraz a čaká sa, kým doje posledný. Tempo viac-menej určuje hostiteľka. Ak je ponúkané jedlo z mäs v druhom kole hlavného chodu, hostiteľka by si mala vziať, aby naznačila, že sa bude v jedení pokračovať. V prípade, že sa v menu objaví jedlo, ktoré nemôžeme ani len vidieť, nenechávame ho nedotknuté, ani ho neodstrkujeme. Bola by to urážka hostiteľa. Takéto jedlo aspoň narušíme príborom a predstierame tým, že sme ho aj konzumovali. Reklamovať jedlo je neprípustné a to platí nielen na bankete. S obsluhujúcim personálom sa zásadne nerozprávame. Pri bankete má byť poriadok jedál, nápojov i starostlivosť o hosťa natoľko premyslené, že akákoľvek reč s personálom by sa mohla pokladať za nepriamu výčitku hostiteľovi.

Na bankete si muž nikdy nevzlieka sako ani si neuvolňuje uzol kravaty a žena sa pod stolom nevzúva. Len čo vstane hostiteľka a hostiteľ, vstávajú aj všetci ostatní a tým sa končí večera. Ak náhodou ešte niekto nedojedol, musí sa situácii podriaďovať a tiež ukončiť večeru. Rozlúčime sa so susedmi a odchádzame do vedľajšej miestnosti, kde sa podáva ešte káva a digestív. Po digestíve sa rozlúčime s hostiteľom a odchádzame.

Európa Aká, ak nie kresťanská?

/ pplk. PaedDr. ThDr. Stanislav ŠVERHA, PhD.

titulárny dekan Liptovský Mikuláš

Myslím na Európu v budúcnosti. Predpokladám, že asi 85 percent čitateľov tejto úvahy je pokresťaných. Sú teda kresťanmi – v širokom spektre jeho aplikácie. Netuším, koľkých zaujíma naša spirituálna budúcnosť, ale týka sa všetkých. Krajiny, ani únie nikdy nežili vo filozofickom či duchovnom vákuu. Aj Európu bude niečo naplňať.

Ak je dnes európske kresťanstvo poznačené vnútornými, či vnútenými problémami. Ak Európski predstavitelia odmietajú zmienky o Bohu, či o kresťanstve v preambule Európskej ústavy. Ak platí mienka filozofa D. Harta, že Európu ovláda a ničí „metafyzika nudy“. Ak nás dnes pohlcuje obchod a pôžitok – potom je zrejme, že príde niečo iné. Možno liberálne euromanerie, možno euroislam alebo očistené kresťanstvo.

Islam je dnes mimoriadne dynamický. Historik B. Lewis odhaduje, že Európa sa stane časťou arabského západu. Podľa aktuálnych trendov bude mať koncom 21. storočia moslimskú väčšinu. Počet moslimov vo Francúzsku sa odhaduje asi na šesť miliónov. Desiatky nových mešít vyrastajú v Taliansku. V Nemecku žijú asi tri milióny moslimov. Za jeden rok prestúpilo na islam aj 4 000 rodených Nemcov. Religionista H. Zinser to zdôvodňuje tým, že tamojšie kresťanské cirkvi sú liberálne, takže ľudia, ktorí chcú pevné štruktúry, priťahuje skôr islam. Vo Švajčiarsku žije asi 7 percent moslimov. V tamomšom referende (2009) vôbec nešlo o slobodu moslimov, ale o minarety. Liberálni Švajčiari nechcú, aby ich krajine dominovali štíhle siluety minaretov (Cirkev proti tomu nebola, hm). Reakcie liberálov obviňujúcich Švajčiarov z „náboženskej intolerancie“ boli účelové. Vo väčšine islamských štátov sa kresťanom môže len snívať o slobode, akú majú moslimovia v Európe.

Kanadský novinár M. Steyn uvažuje: „V 80. rokoch mali moslimovia deti, zatiaľ čo Západ sa venoval nezmyslom o preľudnení. Islam má mladost a vôľu. Európa má starobu a sociálne zabezpečenie. Čo sa zmení zvýšením počtu moslimských emigrantov? Vo Francúzsku sa z katolíckych chrámov stanú mešity, v Anglicku sa v krčmách prestane čapovať pivo a holandské kluby gayov sa presťahujú do San Francisca. Z ateistických Európanov budú praktizujúci moslimovia. Ak to mulláhovia prevezmú, nechám si narásť dlhšie fúzy a zoberiem si dve extra manželky. Čo však budú hovoriť feministky a akú šancu bude mať homosexuálne partnerstvo?“

Aká teda bude naša Európa? Prihováram sa za kresťanskú. Tak ako by sa Turek, či Tunisian prihovárал za moslimskú kontinuitu svojich krajín. To by sme však nemali ignorovať svoje vlastné 2 000-ročné dejiny. Odseknúť korene je jednoduché. Niekedy ide len o jedno hlasovanie Veľkého parlamentu. Problémom je zapustiť korene. Niekedy to už nejde. Kresťanské dejiny neboli len dejinami chýb. Sú to aj dejiny kresťanských univerzít, škôl, nemocníc, umenia, boli to dejiny našich predkov, našej kultúry a tradícií. Sú to aj cesty k odpusteniu, zmiereniu a k nádeji (aj k Nádeji aká sa hľadá pod kopcom Hejce).

Vzťahy a pocity vojakov v misiách

„Nasadenie vojakov v zahraničných misiách a operáciách predpokladá aj ich odolnosť voči citovej deprivácii v dôsledku odlúčenia od blízkych, rodiny, priateľov, detí a partnerky,“ konštatuje psychologička PhDr. Eva Jaššová, PhD.

/ Pavol VITKO

/ foto autor a archív EJ

„Mali by mať stabilnú nervovú sústavu, nepodliehajúcu v situácii krízy labilitě, sebaľútosti, bez sklonov odraďovať frustráciu na svojom okolí, nemali by byť vznetliví, výbušní, agresívni, voči okoliu,“ zdôrazňuje odborníčka, ktorá v 90-tych rokoch pôsobila štyri roky na Ministerstve obrany SR ako vedecko-výskumná pracovníčka vtedajšieho Vojenského ústavu rozvoja ľudských zdrojov.

Znížiť rizikové činitele

E. Jaššová pripomína, že ani najlepšie psychologické vyšetrenie pred nasadením však nedokáže s úplnou istotou predvídať správanie človeka v zmenenom prostredí. Navyše, ak je možná aj zmena rodinných, priateľských či citových pomerov z jeho strany alebo zo strany jeho partnera. „Velenie zahraničnej operácie by malo vytvoriť všetky podmienky na to, aby sa prípadné stresujúce a rizikové činitele znížili na čo najnižšiu mieru. Predovšetkým treba umožniť čo najčastejší kontakt s blízkymi prostredníctvom telefonátov či elektronickej komunikácie. Odstraňuje sa tým pocit neistoty v rámci vzťahu a znižuje sa i riziko citového strádania.“

Podľa psychologičky odlúčenie dvoch partnerov môže byť ľúčkavou kráľovskou stabilitou ich vzťahu. Ak trvá okolo pol roka, nemalo by to dobrý, hlboký citový vzťah mladých ľudí narušiť. Napomáha tomu veľmi často aj spoločná motivácia smerujúca k vytvoreniu lepších životných podmienok pre spoločný budúci život. „Pri všetkom optimizme však treba pripustiť, že najmä opakované dlhšie odlúčenie môže byť veľmi vážnou skúškou odolnosti voči odcudzeniu, vrátane nástrah nevery.“

Profit nie je všetko

„Ochladnutia vzájomných citov, nárast vzájomnej nedôvery, či skepticizmu môže ju niekedy podmieniť aj fakt, ak partner až príliš zdôrazňuje mož-

E. Jaššová

„Osobne si myslím, že je to otázka morálky, sebadisciplíny a hodnôt. Tam, kde tieto veci abscentujú alebo sú oslabené, by zrejme k problémom prišlo tak či tak. Odlúčenie, hoci kvôli vojenskej misii, je iba urýchľovacím katalyzátorom rozpadu vzťahu.“

(Plk. MUDr. Mikuláš Hudák.
V misiách a operáciách strávil 53 mesiacov
a je ženatý v prvom manželstve.)

nosť finančného zisku pred stabilitou svojho vzťahu. To môže u partnerky (partnera) vyvolať pocity roztrpčenia a znížiť pocit záväznosti vzťahu.“ E. Jaššová, ktorá dva roky pôsobila aj v policajnom zbore, odporúča, že mnohé z možných príčin narastajúcej nedôvery možno zastaviť jasnou a častou komunikáciou. Dlhšie odmlčanie môže niekedy prebudiť zbytočné obavy. „Napokon – láska je najvyššou formou komunikácie. Treba čo najviac využívať možnosti komunikovať aj na diaľku a nenechávať niekoho čakať na odozvu.“

Dobré rodinné
zázemie je
základom

Program UCAS-D ukončia do roku 2013

Bezpilotný X-47B

na lodi Abraham Lincoln

Na fotografii amerického námorníctva US Navy z 13. februára je prototyp bezpilotného bojového prostriedku s dlhým doletom X-47B na palube lietadlovej lode Abraham Lincoln (CVN-72). Pracovníci amerického námorníctva, ktorí zodpovedajú za program UCAS-D (Unmanned Combat Air System - Carrier Demonstrations) a experti výrobcu prostriedku zo spoločnosti Northrop Grumman majú odskúšať integráciu existujúcich lodných systémov s novými systémami, ktorými disponuje X-47B. Cieľom testov na palube lietadlovej lode je znížiť riziko v programe a je jedným z krokov pred prvým testom zachytenia prostriedku brzdiacim zariadením pri „sadaní“ na palubu. X-47B bude prvý bezpilotný prostriedok s prúdovým motorom, ktorý má absolvovať vzlet a pristátie na lietadlovej lodi. To sa očakáva po čistiakových palubných skúškach v druhej polovici tohto roka.

Bezpilotný prostriedok X-47B má šírku krídl 18,9 m a celkovú dĺžku 11,6 m, veľkosťou je 87% zo stroja F/A-18C, ktorý americké námorníctvo využíva na lietadlových lodiach. Je určený pre letovú hladinu nad 12 192 m, jeho pohon zabezpečuje jednotka Pratt Whitney F100-PW-220U, s ktorou dosahuje podzvukovú rýchlosť letu. Prototyp má vnútornú užitočnú nosnosť 2 041 kg a akčný rádius bez dopĺňania paliva pri maximálnej zaťažiteľnosti 3 900 km. Zámerom programu UCAS-D je vyvinúť bezpilotný prostriedok pre použitie na lietadlových lodiach, ktorý by charakterizovala nízka zistiteľnosť protivníkom pri plnení vytrvalostnej prieskumnej a útočnej aktivity v priestore, kde by boli iné vzdušné prostriedky vysoko zraniteľné. Northrop Grumman získal šesťročný kontrakt za 635,8 mil. USD na účasť v programe UCAS-D v roku 2007.

(rak)
foto US Navy

Ozbrojené sily
Slovenskej republiky

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke po 16,00 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielač čas sledujte
na internete.

REGINA
Slovenský rozhlas 2

Plná poľná

Oblúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt. Tešia sa na Vás tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

Vojaci očami detí

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Ľubomír Bulík a mesačník OBRANA v spolupráci s Komunikačným odborom Ministerstva obrany SR vyhlasujú pre žiakov základných škôl 9. ročník výtvarnej súťaže Vojaci očami detí.

Účastníci súťaže zašlú svoje práce spolu so spätočnou adresou, telefónnym kontaktom a dátumom narodenia najneskôr do 23. apríla 2010 na adresu: Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava.

Autori najlepších prác v kategórii mladších a starších žiakov získajú hodnotné finančné a vecné ceny. Ich práce uverejníme na internetovej stránke Ministerstva obrany SR. Zároveň ich pozveme na jeden z Dní s Ozbrojenými silami SR, ktoré sa uskutočnia v slovenských mestách v apríli až júni tohto roka. Putočná výstava z najlepších prác bude tiež súčasťou týchto dní.

(r)

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch MiG-23ML